

MARULE NAŠ ČESTITI

1100.
obljetnica
Hrvatskoga
Kraljevstva

mh matica
hrvatska

OGRANAK MATICE HRVATSKE U SPLITU

Nakladnici
Društvo hrvatskih književnika Ogranak Split
Ogranak Matice hrvatske u Splitu
Vlastita naklada

Za nakladnika
Mladen Vuković

Urednica
Gordana Laco

Slika na naslovnici
Spomenik Marku Maruliću u Zagrebu,
u Noći knjige, rad kipara Vlade Radasa

Tiskano u srpnju 2025.

ISBN 978-953-8582-02-8 (MH Ogranak u Splitu)

CIP zapis dostupan u računalnom katalogu
Sveučilišne knjižnice u Splitu pod brojem 200129082.

MARULE NAŠ ČESTITI

***Zbornik stihova u slavu Marka Marulića
(1450 - 1524),
o petstotoj obljetnici smrti***

Priredio Mladen Vuković

Split, 2025.

D M A R U L U S T U U S

Logo 500. obljetnice smrti Marka Marulića,
autor Kažimir Hraste

MARULOVO GNJEZDILIŠTE POETSKIH MUZA

Rijetke se nacionalne književnosti mogu dičiti vrijednim jubilejima poput hrvatske koja je tijekom 2024. - Godine Marka Marulića obilježavala 500. obljetnicu smrti slavnoga pisca, umjetnika i humanista. Još za života suvremenici su ga kovali u zvijezde, a nakon smrti – prije točno pola tisućljeća – njegovo djelo nije palo u sjenu, već ono s vremenom raste na obzorju europske duhovnosti i kulture. Kao domopojac i promicatelj Kristova nauka, poniznoga i krjeposnoga života, čitali su ga bani i kraljevi, predložen je i za svetca Katoličke crkve, no jamačno je zaslužio da bude štovan barem kao Sluga Božji (*Servus Dei*), još neproglašen tim prvim od četverokroka k mogućoj beatifikaciji i kanonizaciji. Tu zlatnu obljetnicu zaključimo zbornikom petstoljetnih pjesama kojim našega dičnoga Marul(ić)a uzdižemo na hrvatski poetski Parnas.

Hrvatska je umjetnost premrežena likom i djelom Marka Marulića (Split, 18. kolovoza 1450. – Split, 5. siječnja 1524.). Nakon gotovo dvoipolstoljetne utihe, novim Akademijinim pretiskom našega prvog umjetničkog spjeva *Judite* prije 125 godina (JAZU, 1869., Zagreb.), Maruliću su ponovno širom otvorena vrata hrvatskih čitanaka, opet se počinju slagati prigodne rime i pohvalnice njemu u čast i slavu, a pravi uzlet stihoštovanja bilježi se 1901. za 400. obljetnice dovršetka *Judite*. Potom svakih dvadesetak godina raste i buja ritam prigodničarskog pjesmarija, a stvaranjem neovisne Republike Hrvatske, u Splitu se 1991. začinju Marulićevi dani koji svake godine zadnje dekade travnja okupe kroatiste, povjesničare umjetnosti i publiciste na znanstveno-književnom dijelu te tradicijske proljetne kulturne priredbe, koju istodobno prati i istoimeni Festival hrvatske drame i autorskoga kazališta. Pri Književnom krugu Split 1995. utemeljen je Zavod Marulianum, zahvaljujući čemu je u zadnjih tridesetak godina odrađeno više iskoraka u proučavanju i promicanju njegova djela nego u proteklih pet stoljeća!

Svjedoči tomu i ovaj zbornik u kojem je uvršteno 268 pjesama iz pera 171 autora pisanih izvorno na latinskom te na hrvatskom književnom standardu, čakavici i kajkavici, baš kao u onoj štambukovskoj „Zlatnoj formuli hrvatskoga jezika ča-kaj-što”,

zaštićenju kao kulturno dobro od 29. XI. 2019. (Iznimno je u ovom zborniku pretiskana i pjesma Ede Pivčevića na engleskom jeziku.) Maruliću je poetske i prozne poslanice i pohvale na latinskom jeziku još za života pisalo više prijatelja s obje strane Jadrana, među prvima talijanski profesor u Splitu Bartolomeo Merula oko 1480. (pjesma još nije u cijelosti prevedena na hrvatski jezik jer je otisnuta verzija vjerojatno dijelom krivo prepisana iz rukopisa). Nakon Marulove smrti latinske epigrame i pjesme posvetili su mu njegov biograf Frane Božićević, zatim braća Frane i Jerolim Martinčić, braća Nikola i Antun Alberti, Donat Paskvalić i Jerolim Papalić mlađi, o čemu je više puta pisano, ponajviše prvi voditelj Zavoda Marulianum Bratislav Lučin.¹ Prve pohvalne stihove u slavu Marulića na hrvatskom jeziku ispisao je Petar Hektorović, koji je 42 godine nakon Marulićeve smrti napisao i dvije godine kasnije u Veneciji tiskao svoj putoplovni spjev *Ribanje i ribarsko prigovaranje*, i u njemu spominje svijetli piščev lik koji „*svu našu okruni stranu mnogom dikom / i častju napuni i hvalom velikom.*” Tijekom sljedeća dva stoljeća Marulića u svoje stihove usputno, ali uz najveću diku, ucjepljuju i Zoranić, Baraković, Lucić, Dražić i Kavanjanin, da bi od sredine 19. stoljeća sve učestalije bio ovjenčan opsežnim pjesmotvorima za svoje začinjavačke iskorake hrvatske umjetničke riječi.

Do danas je objavljeno više stotina suvremenih pjesama o gradu Splitu, u kojima se obično Marul i njegov spomenik tek pukim imenom spominje uz cara Dioklecijana, svetog Duju, Grgura Ninskoga, Marjan i druge splitske toponime i znamenitosti, u kolajnskoj razglednici „najlipšeg grada na svitu i okolici”. No, za ovu su knjišku prigodu birane pjesme izrijekom posvećene ocu naše novovjeke književnosti, ili su nadahnute njegovim životom i slavnim djelima, osobito spjevom *Judita* (s 2126 stihova u dvostruko rimovanim dvanaestercima). Ne treba očekivati da će poneke prigodničarske pjesme za polutisućljeće dičnoga nam humanista samim zazivom baštine, s tintom umakanom u popratnu neminovnu patetiku, dosegnuti visove poetskoga iskaza, ali u ovom izboru, opsegom više zborniku i panorami negoli antologiji, čitatelj će pronaći i nadahnute strofe majstora stiha, koji s ostalim zastupljenim stihotvorcima kolikoćom i kakvoćom

¹ Primjerice jubilejski članak: Bratislav Lučin, Marulić u očima svojih suvremenika, *Hrvatska revija*, broj 2, Zagreb, 2024.

često intertekstualnoga poetskoga sloga zahvaljuju na golemom opusu kojim nas je zabaštinio naš Marul, dajući njegovim nenadmašnim srokovima novi život i za buduće vjekove.

Najviše marulofilskih pjesama napisali su Ante Parčina (dijaloška poema *Naslidovanje đavla paklenoga* s oko dvije tisuće stihova, objavljena u vlastitoj nakladi 1985.), Ivan Puljić (sonetni vijenac) i Jakša Fiamengo (11 pjesmotvora). U ovom zborniku još je nekoliko akrostihova s Marulićevim imenom, kao i više pjesmotvora naslonjenih na slavni Tinov čakavski sonetni *Oproštaj*, posvećen začinjavcu Marulu. Sonetjem sa spomenima Marula su se u međusobnoj korespondenciji častili poetski meštri Tonko Maroević i Luko Paljetak. Na dosta pjesama u ovoj opsežnoj zbirci *Marulianici* uputio je i naš marni marulićog Mirko Tomasović, koji je 10 godina iz mjeseca u mjesec ispisivao Marulićev ljetopis² u koji je, da povremeno odmori čitatelja od vrsnih tekstoloških i inih prosudbi, ucjepljivao prigodne stihove komentirajući aktualna marulološka događanja, na koja su mu njegovi kolege i suradnici često vrcakavo i zabavljajući odgovarali na dopisnicama i razglednicama, pa je i njihovih (Pavao Pavličić, Darko Novaković, Bratislav Lučin...) nekoliko kitica – kao osebujni poetski dijalog – uvršteno pod Tomasovićevim imenom. Inače, Tomasović je još u prosincu 1991. u svom dnevniku, pročitavši članak Ante Sapunara o pjesmama posvećenim Maruliću³ zapisao: „Maruliću je ispjevano toliko pjesama da bi se od njih mogla oblikovati zbirka, štoviše probranih priloga.“, pa se evo taj naum ostvaruje 33 godine kasnije! Tomasović je i sam slagao svoje ustihovljene prigodnice u marulićevskom stilu te je u više navrata u svom ljetopisu poticao na raspisivanje natječaja za nove pjesme u dvostruko rimovanom dvanaestercu, zvanim i četveropregom rima ili kvadriljom (srok s kraja stiha prenosi se na sredinu sljedećeg polustiha)⁴, kojom je Marulić ispjevao epove *Judita* i *Suzana*.

² Mirko Tomasović: *Sedam godina s Marulom* (Marulićev ljetopis I-VII, kolovoz 1989. - rujan 1995.), Split, 1996.; *Nove godine s Marulom* (Marulićev ljetopis VIII-X, rujan 1995. - kolovoz 1998.), Split, 2000.

³ Ante Sapunar: *Pjesmotvori u čast Marka Marulića, Baština*, God. 16, broj 21, Split, 1991.

⁴ Priređivač je za ovu prigodu od Umjetne Inteligencije ChatGPT višekratno tražio da složi neki dvostih u dvostruko rimovanom dvanaestercu, ali nikada nije dobiven tako osrokovljen i suvisli stih.

Naravno, da bi se postalo klasikom, treba dobiti i svoju parodiju, pa je za odmor marnom čitatelju u ovu „svaštaru“ ubačeno i nekoliko persiflažnih pošalica. Dvadesetak pjesama je u ovom zborniku otiskano prvi put, dok su neke više puta objavljivane, katkada autorski i dotjeravane (možda i pokvarivane!), u ovaj su izbor uvrštene u inačici kakva je tiskana u citiranom izvoru. U pravilu, u njima nisu mijenjane riječi i grafičke osobitosti onodobnih važećih pravopisa, osim što su ispravljene poneke očite tiskarske pogreške. Autori su poredani kronološkim slijedom rođenja, a vršnjaci su zatim poredani abecednim redom svojih prezimena.

Stavljajući točku na Godinu Marka Marulića i 500. godišnjicu njegove smrti, Ljeta Gospodnjega 2025., u kojemu slavimo nove velike jubileje – 1100 godina Hrvatskoga Kraljevstva, 575. Marulićev rođendan i 125 godina Društva hrvatskih književnika, čitateljstvu darujemo ovaj zbornik zahvalnosti dičnomu Marulu, iz kojega će svatko prema osobnom ukusu izabrati vlastiti uži antologijski izbor, kolajnu slave polutisućljetnoj hrvatskoj umjetničkoj književnoj riječi.

Na koncu zahvaljujem osoblju Sveučilišne knjižnice u Splitu koji su mi omogućavali da ponekih dana posudim za pregled i po petnaestak knjiga iz njihove bogate zbirke. Zahvaljujem i kolegama iz Zavoda Marulianum pri Književnom krugu iz Splita, s kojima sam godinama razmjenjivao preslike većine ovdje objavljenih pjesama, i koji su mi pomogli u radu te iz svoje arhive omogućili poneki prvotisak. Ispričavam se svim autorima koje nenemjerno nisam uvrstio, jer nisam uspio prelistati svu periodiku i doći do njihovih pjesama u slavu Marulića, a zahvaljujem kolegama koji su se odazvali i za ovaj panoramski pregled napisali svoje prvotiske (ukupno 22), osnažujući jubilejsku pozlatu našega dičnoga Marula.

Prigodna kovanica od 2 eura, autor Stjepan Divković

MARULIĆ U DJELIMA DRUGIH UMJETNIČKIH MUZA

ROMANI

Biblijska udovica Judita više je puta bila temom u hrvatskoj književnosti, tako je latinski spjev napisao fra Petar Bakula, a Ivan Šarić Evandelist je spjevao *Juditu* u heksametrima u pet pjevanja. U naše vrijeme „počtena udovica” se u književnosti iznova pojavljuje u romanima *Pokora* Pavla Pavličića (1998.) i *Judita* Mire Gavrana (2001.) te prikazanju *Pobjednica Judit* Borisa Senkera (2004.), a ususret velikoj 500. obljetnici prvotiska Splitsčaninova spjeva posvećen joj je povijesni roman, renesansni krimić o potrazi ukradenog palimpsestnog pergamenta, *Marulov san* Dina Milinovića (2019.).

KAZALIŠNE PREDSTAVE

U hrvatskom glumištu bilo je više pučkih prikazanja biblijskog epa o svetoj Juditi i obrani Betulije, tako postoje, popularno nazvane, slavonska, zadarska, krčka i dvije dubrovačke *Judite*. A od 2126 stihova Marulićeve *Judite* njih 839 je upravni govor likova pa su dramatika radnje, slikoviti opisi i asocijativnost, zvučnost i ritam čakavskih stihova nadahnuli i njezine scenske izvedbe.

Zanimljiv je škrti šturi podatak iz novinskih kronika da je u Zadru 1843. izvedena tročinska drama *Marco Maruli* Federica Dode Seismita u kojoj je glavni junak mladić s imenom našega slavnoga latinista, ali bez izravnih životopisnih podudarnostima sa Splitsčaninom.

Milan Begović, Gajo Bulat i Vinko Lozovina priredili su izvedbu *Marulić, prigodno skazanje u tri dijela* koje je izvedeno 3. studenoga 1901. u splitskom kazalištu. Franjo Marković napisao je također u tri dijela svečani scenski prikaz *Uspomeni Marka Marulića* izveden 13. studenoga 1901. u HNK-u Zagreb.

1935. je u Narodnom kazalištu u Osijeku praizvedena drama *Judita* u dramatisaciji i režiji Zore Vuksan-Barlović, koja je tumačila i glavnu junakinju, a Marulića je igrao Milivoj Ganza. U obradbi Tonka Maroevića, koji je dopisao 232 stiha, gotovo trećinu dijaloških stihova iz originala, u režiji Marina Carića i na scensku glazbu Sandra Zaninovića, *Judita* je uprizorena na splitskim trgovima na programu Splitskoga ljeta, u izvedbi HNK Split od 1979. do 1985.). Igrana je i u lutkarskoj adaptaciji Marina

Carića i Branka Stojakovića, na glazbu Joška Koludrovića, praizvedena u Zadru 22. travnja 1991. *Juditu* je jubilejske 2021. za scensku izvedbu studenata glume Umjetničke akademije u Splitu prilagodila, dramatisirala i režirala Bruna Bebić. Na 70. Splitskom ljetu 16. srpnja 2024. pred crkvicom sv. Jere na Marjanu praizvedena je monodrama *Judita* u izvedbi Katarine Romac, u režiji Dražena Krešića i uz glazbu Stanislava Kovačića.

Na Splitskom ljetu 25. srpnja 1985. praizvedena je lutkarska predstava *Davidijada* prema tekstualnoj prilagodbi Tonka Maroevića, u režiji Branka Brezovca i uz scensku glazbu Joška Koludrovića. Ratko Glavina premijerno je 2009. izveo monodramu *Toma Niger: O Marulu* autora Vedrana Matošića, koji je napisao i libreto za mjuzikl *Marul* za koji je 16 pjesama uglazbio Tomislav Mrduljaš, objavljen u knjizi *Versi* 2016. godine. Zanimljiv je podatak da je Krsto Pavletić (potpisan P. Krstinić) u *Hrvatskom kolu* 1908. objavio četveročinku *Kobna oklada* s motivom Marulića i prijatelja mu kao „ljubavnike“ iste dame. U povodu 480. obljetnice smrti Marka Marulića Frano Baras objavio je 2005. dramu *Marulić u deset slika*, a iste godine i Anuška Dvornik Antonini dramu *Marul i Ana* u četiri prizora te *Judita* u pet prizora, prema Marulićevu spjevu, posvećena obrani Vukovara. Na 2. Festivalu zavičajne književnosti Splitsko-dalmatinske županije i Ogranka Matice hrvatske u Splitu 2024. nagrađena je komedija (kabaretska slika) *Zaljubljeni Marul* Mladena Vukovića, a ni jedna od šest potonje spomenutih drama još nije javno izvedena.

GLAZBA

Marulić je u svojim satirama kritizirao ulične svirke i ples uz erotične stihove, no njegovi su duhovni stihovi često nadahnuće skladateljima. Prema svjedočanstvu Marulićeva životopisca Frane Božičevića, Jerolim Papalić je uglazbio *Ad Virginem beatam*, Marulićev prepjev Petrarkine kancone *Vergine bella* i tu pjesmu posvećenu Blaženoj Djevici pjevao svirajući na lutnji.

Do ponovnoga druženja s glazbenim muzama dolazi na samom početku 20. stoljeća, od kada se gotovo redovito svečano obilježavaju velike marulićevske obljetnice. Tako od jubilejske 1901. hrvatski skladatelji počinju uglazbljivati Marulove stihove, među prvima dvanaestostihnu pjesmu *Divici Mariji* u četveroglasni muški zbor skladao je Dragutin (Karel) Kukla te

Josip Florschüt (naslovljenu *Molitva grišnika divici Mariji*). Na ljetnoj pozornici u Zagrebu 1923. je igrana predstava *Prikazanje zgrade iz života svetoga Pafnucija* za koju je Marulićev tekst prepjevao Milan Pavelić, uglazbio ga je Božidar Širola, u režiji Vladimira Deželića sina, a partitura je sljedeće 1924. objavljena kao knjiga. Nakon toga u kronikama je zapisano da je u inauguracijskoj predstavi prigodom drugoga otvaranja Hrvatskoga narodnoga kazališta u Splitu 5. prosinca 1940., koja je bila posvećena „mjesnom geniju zaštitniku“ Marku Maruliću, Marko Fotez na scenu postavio prizore iz *Judite* na istoimenu glazbenu kantatu Ive Tijardovića, a autor i redatelj Vojmil Rabadan scensku kroniku *Splite grade*, u kojoj je autor glazbe Josip Hatze. Deset godina kasnije, u Hrvatskom narodnom kazalištu u Splitu 7. listopada 1950., priređena je Svečana akademija prigodom 500. godišnjice rođenja Marka Marulića, na kojoj je izvedena zborna kompozicija Josipa Hatzea *Marku Maruliću* na stihove Petra Hektorovića. Ivan Brkanović je 1953. skladao dvodijelni oratorij za soliste, zbor i orkestar *Dalmatinski diptih* (prvi dio *Trogirska katedrala*; drugi dio kantata za mezzosopran, tenor, mali mješoviti zbor i orkestar *Molitva suprotiva Turkom*), a na libreto Vojmila Rabadana Boris Papandopulo skladao je dvodijelni svečani prikaz *Marulova pisan* (praizvedba oratorija na Splitskom ljetu 14. kolovoza 1970.).⁵

Akademik Lovro Županović 1995. sklada *Molitvu zemlje Hrvatske* na stihove Marka Marulića, a 1976. Mato Leščan uzima dva Marulova teksta za skladbu *Iz Muke Spasitelja našega – O sestrice i vladike, pogledajte rane britke* za tenor, obou i orgulje, te *Zdrava si, Marije* za solo tenora ili soprana uz orgulje i obou. Istu pjesmu *Divici Mariji* uglazbljuju za mješoviti zbor i orgulje 1976. Anđelko Klobučar, zatim 1998. Branko Lazarin za mješoviti zbor (objavljena i na CD-u 2014.), a na klapski način obrađuju je 1999. Krešimir Magdić, 2000. za muški vokalni ansambl i don Šime Marović, koji je 2010. skladao i oratorij za soliste, mješoviti zbor, orkestar i čembalo *Molitva suprotiva Turkom* s odabranim stihovima između 172 dvostruko rimovana dvanaesterca (i s latinskim akrostihom koji je otkrio Luko Paljetak), praizveden u Sinju 13. svibnja 2016. Te godine i Vedran Bonačić objavljuje

⁵ Libreto je objavljen u časopisu *Mogućnosti*, Književni krug Split, XLVII., br. 1-3, siječanj-ožujak 2000., str. 117-145.

skladbu *Molitvu suprotiva Turkom*. Kao klapski napjev Blaženko Juračić je 2004. skladao na omiškom Festivalu dalmatinskih klapa nagrađenu *O slaviću*, zatim 2005. distih *Taščina od tašćin* te 2009. na Festivalu Klape Gospi Sinjskoj nagrađenu *Divici Mariji* (2009.), koja je tako postala najuglazbljenija Markova pjesma jer je ukupno sedam puta uvijena u glazbeno ruho!⁶

Antologijska *Missa Maruliana* Frane Paraća (za sopran, bariton, mješoviti zbor i orkestar) praižvedena je na sceni HNK-a Split 6. svibnja 1993. ucijepivši u nju stihove iz *Judite* i *Molitve suprotiva Turkom*. Iste godine Milutin Vandekar je prema štokavskom libretu Dunje Robić (pravim imenom Mira Dupelj) skladao četveročinsku operu *Judita* (1993.), ali ona do sada nije izvedena.⁷ 14. srpnja 2000. u HNK-u Split praižvedena je naša najizvođenija suvremena opera, dvočinska *Judita* koju je uz pomoć libretista Tonka Maroevića napisao i skladao Frano Parać.⁸ Osobitu glazbeno-scensku interpretaciju Marulićeve *Judite* dobili smo u monodrami autorice i izvođačice Katarine Livljanić. Uz pratnju viole, lirice i drvene flaute (ansambl *Dialogos*) ta istodobno nova i drevna glazbena *Judita*, za koju nije napisan notarij, praižvedena je 2006. u koncertnoj dvorani Purcell Room u Londonu (prva hrvatska izvedba 2007. u crkvi sv. Donata u Zadru), a otad se s velikim uspjehom pojavljuje u koncertnim prostorima Europe i Amerike. Prema ulomcima iz *Poslanice papi Hadrijanu VI*. Ivo Malec skladao je *Epistolu*, avangardnu kantatu za sopran, mezzosopran, tenor, bas, zbor i orkestar. Djelo je prvi put izvedeno na svečanosti proglašenja Luxembourga Europskom prijestolnicom kulture 2007., a hrvatska je premijera 2009. u Zagrebu. *Priču o Marku Maruliću*, u kojoj se uz gitaru i naratore prikazuje tijek Marulićeva života, ali i povijesni okoliš njegova stvaranja, u interakciji govora, pjevane riječi i instrumentalnoga zvuka na glazbu Igora Kuljerića osmislio je Marin Kapor Kaporelo, a izveli su je *Cantores Maruli* u Splitu, u okviru Marulićevih dana 2011., sljedeće godine objavljen je i CD nosač zvuka. Igor Kuljerić skladao je glazbu za pučko dramsko prikazanje *Judite* izvedene na

⁶ U tekstu „Uglazbljeni Marul“ u časopisu *Hrvatska revija*, br. 3, MH Zagreb, 2024., Sanja Majer-Bobetko navodi pet uglazbljivanja te pjesme.

⁷ Libreto je, uz popratnu bilješku Ive Grgić, objavljen u časopisu *Mogućnosti*, Književni krug Split, LI., br. 7-9, srpanj-rujan 2004., str.121.-138.

⁸ Libreto je objavljen u časopisu *Kolo*, MH Zagreb, X., br. 1, proljeće 2000., str. 255-274.

Večerima u Sv. Donatu u Zadru 2013. Splitska skladateljica Olja Jelaska najavila je dovršenje svoje „operne fantazmagorije“ *Judita* na libreto Sanje Ivić, koja bi trebala biti praižvedena u splitskom HNK-u.

SLIKARSTVO

Njegove knjige, osim samog Marulića, ilustrirali su brojni umjetnici, a na platnu su njegov izmaštani lik naslikali (neki i u više okušaja) Radovan Tomaseo, Bela Čikoš Sesija, Emanuel Vidović, Dražen Josip Pavić, Dragutin Friedl, Vasko Lipovac, Ivan Lovreković, Petar Jakelić, Kažimir Hraste, Josip Botteri-Dini, Boris Bućan, Kuzma Kovačić, Nikola Listeš, Ante Madunić, Hrvoje Marko Peruzović... Na izložbi panoa „Marko Marulić i Split – zajedničkih 500 godina“ otvorenoj 18. siječnja 2025. na Europskom trgu u Zagrebu Marula je nacrtao Milan Trenc, a vizualni identitet izložbe osmislila je Alira Hrabar. Brojne su također plakete i medaljoni s njegovim likom kao što je srebrna medalja s natpisima „Otac hrvatske književnosti M. Marulić (1450 – 1524) / Deklaracija o hrvatskom jeziku, Zagreb, 15. III. 1967.“, dok je medalju „Korablja Marka Marulića“ izradio Želimir Janeš. Plaketu povodom otkrivanja spomenika u Zagrebu 1999. oblikovao je Vlade Radas, plaketu a zatim i srebrnjak za 500 godina *Judite* 2001. izradio je Aleksandar Midžor, a zlatnu medalju „Marko Marulić“ za 200-tu obljetnicu Hrvatske gospodarske komore u Splitu 2008. izradio je Kažimir Hraste. Za zasluge u kulturi i umjetnosti Predsjednik RH redovito dodjeljuje Orden Reda Danice s likom Marka Marulića, a njegov je lik bio otisnut na drugoj po vrijednosti novčanici od petsto hrvatskih kuna (rad Miroslava Šuteja) kao i na poštanskim markama prigodom raznih obljetnica. Hrvatska narodna banka, povodom jubilejske 2024. pustila je u optjecaj prigodnu kovanicu od 2 eura s Marulićevim likom, autor likovnog rješenja nacionalne strane je akademski kipar Stjepan Divković, a kovanica je u Hrvatskoj kovnici novca otkovana u količini od 200.000 komada. U muzejskim zbirkama čuvaju se i medalje koje su radili Ivo Bavčević, Radoslav Duhović i drugi kipari.

Likovni prikaz *Judite*, kojemu je nadahnuće Marulićeva junakinja, izražen je u radovima brojnih hrvatskih umjetnika. Slikali su je Bela Čikoš Sesija, Oton Iveković, Celestin Medović i Andrija Medulić, a u novijem naraštaju Josip Bifel, Josip Botteri Dini, Nastja Dadić Radić, Ljubo Ivančić, Petar Jakelić, Vlado Jakelić,

Vasilije Jordan, Rudi Labaš, Željko Lapuh, Vasko Lipovac, Ivan Lovrenčić, Jakov Pavić, Munir Vejzović, Dimitrije Popović, Zdenka Pozaić, Zlatko Prica, Ivica Šiško, Mile Skračić, Matko Trebotić, Zlatan Vrkljan, Stevo Leskarac i drugi likovni majstori. Mural s motivima iz spjeva *Judita* Matka Trebotića otkriven je na zidu Pavlovićeve kuće u Marmontovoj ulici u Splitu u kolovozu 2024., a nacrtali su ga Luka Duplančić i Ivan Svaguša.

STRIP

Marulić živi i u hrvatskom stripu od sredine prošlog stoljeća, zahvaljujući apokrifnoj legendi o tragičnoj ljubavnoj avanturi Marka i prijatelja mu Papalića s naizmjeničnom omljubljivanju jedne splitske ljepotice, kojoj su razna imena u svojim pričama davali Vjenceslav Novak, Milan Begović, Franjo Marković, Krsto Pavletić, Ante Cettineo, Frane Baras, Tonči Petrasov Marović, Anuška Dvornik Antonini, Vedran Matošić, Veljko Barbieri i drugi. Tu je legendu u 18. stoljeću u Splitu čuo i prvi objavio Giuseppe Antonio Costantini, a tu je legendu/priču više autora opovrgavalo, među njima i povjesničar književnosti Petar Kasandrić u pogovoru izdanju *Judite* iz 1901. godine, no ipak je ona poslužila za sinopsis prvog stripa "Jedna tragična avantura Marka Marulića" koji je nacrtao Petar Zrinski, prema scenariju Duška Kečkemeta, obuhvaća svega šest nastavaka (četiri nastavka sa po tri te dva sa po dvije slike), a objavljivan je od 29. ožujka do 4. travnja 1956. u *Slobodnoj Dalmaciji*. Ljubitelji stripa u trećem tisućljeću dobili su još četiri uratka o Marulićevu životu i njegovu slavnom spjevu. Branko Ricov je nacrtao strip *Marul i njegov grad* (2008.), Marin Baučić ilustrirao je slikovnicu *Marul i Judita* pjesnikinje Andrijane Grgičević (2021.), a zlatne obljetnice potaknule su još dva izdanja – scenarij za strip *Judita* napisale su Zrinka Perković Dodig i Ana Tafra, za vrsne ilustracije zaslužan je Martin Zalar (2022.), dok je biografsku slikovnicu *Marul* napisao i nacrtao Igor Lepčin (2022.).

SPOMENICI

Marul je tema brojnim ostvarenjima u slici i plastici, od kojih neka rese javne prostore u Hrvatskoj i u inozemstvu. O četiristotoj obljetnici smrti podignut mu je prvi spomenik 1925. u Splitu, često opjevani brončani rad Ivana Meštrovića. 74 godine kasnije, nakon višegodišnjih prijedora, i u Zagrebu je 1999.

otkriven spomenik, rad kipara Vlade Radasa, a zatim su slijedili spomenici u Kninu (2005., rad Slavomira Drinkovića), u Vukovaru (2006., rad Vaska Lipovca, koji je ranije izradio i ciklus drvoreza *Marul*, 1977.), u Puli (2008., rad Marije Ujević Galetović). I u inozemstvu postavljen mu je 1999. spomenik u kampusu Notre Dame University u South Bendu, Indiana, SAD (odljev Meštrovićeva spomenika u Splitu), u Berlinu (općina Wilmersdorf, 2000., rad kipara Slavomira Drinkovića) te u prijestolnici Santiago de Chile (2007., Park skulptura, rad Vaska Lipovca). Pred Osnovnom školom „Marko Marulić” u Sinju 2024. kipar naive Kruno Posavec izdjelao je u drvetu cedra spomenik Maruliću.

U Gliptoteci HAZU-a čuva se skica za spomenik Marku Maruliću, rad Stanka Jančića. Ante Ivanišević izradio je Marulovo poprsje u orahovini, a više pjesnikovih bista u bronci, metalu i kamenu postavljeno je uglavnom u predvorjima kulturnih ustanova i škola: u Splitu se nalaze radovi Ivana Meštrovića (jedan odljev i u Nečujmu na Šolti), Josipa Bosnića, Krune Bošnjaka, Marka Gugića, Stanislava Bavčevića, Dijane Ive Sesartić, Davora Kamenjarina i Ante Strinića (jedan odljev postavljen je 2004. i u Punta Arenasu u Čileu na Plaza Croata). Bista Marka Marulića (rad Vaska Lipovca) postavljena je također pred Filozofskim fakultetom u Osijeku, u Bratislavi u Slovačkoj (2006. u Hrvatskom kulturnom centru u Devinskom Novom Selu) i na Sveučilištu u Vilniusu u Latviji (Letoniji, 2006.). Jedno Marulićevo poprsje resi i prostor Osnovne škole u Ljubuškom koja nosi njegovo ime (2013., rad Stjepana Skoke). Marulićev kameni spomenik kipara Šime Vidulina postavljen je 2005. pred Hrvatskim domom hercega Stjepana Kosače u Mostaru, ali je na prijedloge udruga likovnih umjetnika i povjesničara umjetnosti 2017. premješten u skladište te mu još nije pronađeno novo prikladno mjesto ili park za postavljanje. U ljevaonici Ujević izliven je Marulićev brončani spomenik, rad Josipa Poljana.

U Čitluku pokraj Posušja 2019. je postavljena skulptura svete udovice Judite koju je isklesao fra Joakim Jaki Gregov, a o petstotoj obljetnici prvotiska *Judite* pred IV. splitskom gimnazijom naslovnu junakinju također u bračkom kamenu uprizorio je Lovro Jakšić. Bistu Judite u kamenu je isklesao i Damir Markulin.

SPOMEN PLOČE.

U ovom nipošto iscrpnom i konačnom nizu navedimo da na Marulića podsjećaju i neke spomen-ploče: u Splitu su nadgrobna ploča u crkvi sv. Frane na Obali, spomen-ploča na pretpostavljenoj rodnoj mu kući u Papalićevoj ulici, ploča s Ujevićevim sonetom *Oproštaj* na njegovu spomeniku, ploča s epigramom *Plemićima splitskima* u zgradi gradske uprave, zatim spomen-ploča na Balistrilićevoj kući u Nečujmu na Šolti, gdje je pisac neko vrijeme boravio, kao i stihovi iz *Judite* uz njegov zagrebački spomenik. Osim toga ime Marulića i *Judite* nose brojne škole, učilišta, knjižnice i udruge tako da je i današnji naraštaj u doticaju sa slavnim začinjavcem i sve je pozivnicom za hodočašće k izvoristu hrvatskog slova.

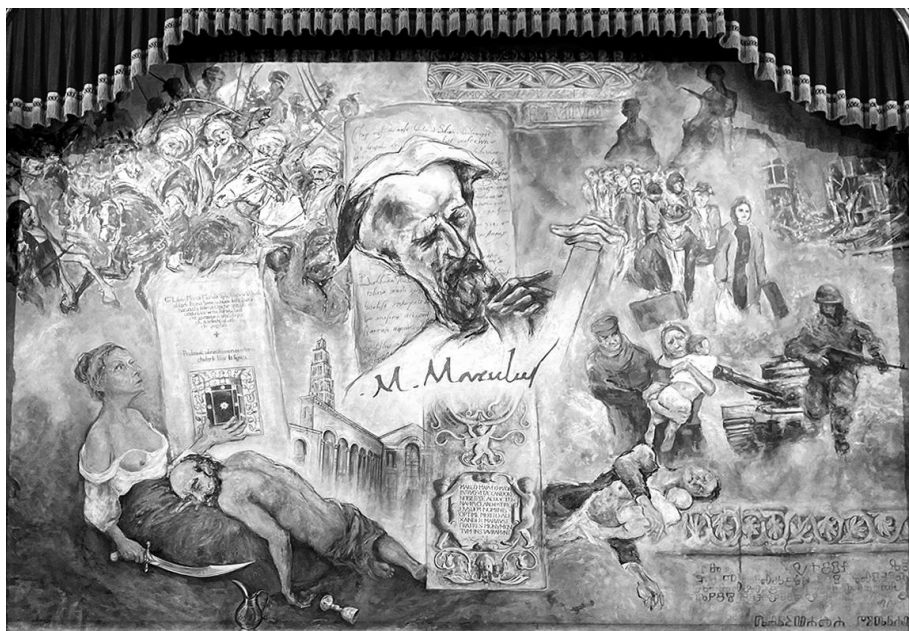
FILM

„Hrvatski Dante” i njegovo djelo tema su i dokumentarno-igranih filmova. U rukopisnoj je ostavštini Miroslava Krležine sinopsis osmišljen početkom sedamdesetih godina prošlog stoljeća za dokumentarnu TV seriju od tridesetak naslova, među kojima bi jedna emisija bila posvećena Marku Maruliću. Zvane Črnja je 1984. napisao TV dramu *Marule moj (iliti Hod pod zvijezdama u četiri prikazanja)* po kojoj je TV Zagreb snimio četverodijelnu seriju *Marko Marulić Splitsanin (1450-1524)* u režiji Ljiljane Jojić, a Črnjine stihove uglazbio je Zrinko Tutić. U ovom stoljeću, o petstotoj obljetnici završetka *Judite* Hrvatska je televizija 2001. snimila film *Judita u versih harvacki složena*, scenarij i režiju potpisuje Ivana Vlkov Wagner, a o 500. obljetnici prvotiska spjeva 2021. objavljen je dokumentarno-igrani film *Judita* autorice Nane Šojlev. U toj Juditinoj godini za monumentalnu izložbu u splitskoj Staroj gradskoj vijećnici Muzej grada Splita snimio je kratki dokumentarni film o Juditi te prvi animirani šestominutni film *Pučko uprizorenje sličica iz života Marka Marulića Splitsanina* autora Dalibora Popovića, uz glazbu talijanskog izvođača renesansne glazbe Simonea Sorinija, koji je skladao dva Marulićeva soneta napisana na talijanskom jeziku i od 2018. ih pjeva uz lutnju na raznim međunarodnim festivalima.

Idemo i dalje k našem čestitom i dičnom Marulu!

Mladen Vuković

LATINSKI STIHOVI U SLAVU MARKA MARULIĆA

Zlatko Kauzlarić Atač: „Judita”, svečani zastor u Hrvatskom narodnom kazalištu u Zagrebu, 2024.

JEROLIM MAKARELIĆ (Mazzarelli, Mazzarello)
(1423. - prije 1510.)

TROGIRSKOM ARHIPREZBITERU

CARMEN HIERONYMI MACARELLI
*ARCHIPRESBYTERI TRAGURIENSIS**

Marul ovdje iznosi primjere svete i časne
Kojim vapi do neba roditelju baš svakomu
Da svakoga smrtni sud, životu će bit primjeren.
On tu ne prorokuje, tek promišlja, uz riječ javnu.
Kakav život prihvatit? Kako boljim nas učinit?
Tko toliku ljubav će dobit istinsku, pobožnu?
Odgovor će knjiga dat onom, tko po njoj će živit
Iznad svega iskreno, ne, zaobilazeći je.
Uz takvoga gojenika Dalmaciju, daleko ćeš.
Svoju živuć starinu, i ti Splitu, raduj se.

(Prepjev: Duško Geić)

*pjesma je, kao riječ upućena čitatelju, objavljena na kraju Marulićeve
Institucije, u izdanju iz godine 1506. (=1507.)

Duško Geić: *Mali izbor trogirskoga pisništva (od XI. do XX. vika)*, Trogir, 2007.

FRANO BOŽIČEVIĆ NATALIS

(1469. – 1542.)

IZ PISMA (oko 1509.)

Marule preslavni, diko, prvače Nečujma, zdravo,
Ti kom je vječiti Kralj najveća ljubav i skrb!
Tvoji mnogobrojni spisi potpomažu silno nam vjeru,
Svetomu pismu bi njih trebalo dodati sve.
Tvoja je slava golema i tolik si požnjeo uspjeh
Da ti i Muza kroz stih mora iskazati čast.

(preveo Darko Novaković)

U SLAVU MARULIĆEVE DAVIDIJADE

Spomen *Eneide* vječan na svijetu će čitavom biti,
Zvijezde dosegnut će glas, Marone, imena tvog.
Sumorna živjet će uvijek *Tebaida* poradi svojeg
Meonskog sloga; po njôj Staciju trajan je vijek.
Jednako sjat će međ njima i divotna *Davidijada*:
Nisi li prvi, al ti, Marule, drugi ćeš bit!

(preveo Bratislav Lučin)

EPITAF MARKU MARULIĆU

Uzaludna stvar je smrt; nisu podložna smrti
tijela, ako je moguće živjeti vječno.
Marulić, proširiv do vječnosti ime,
Počinje, evo, u prah pretvoren, živjeti jače.
Živi, stoga, ako si pametan, pod vodstvom vrline,
želiš li pogrebni odar nadživjeti.

DRUGI EPITAF

»Tko leži tu?« – »Marko.« – »Koji Marko?« – »Marulić onaj, kojega čast je na zemlji, a duh na nebu.«

»Kojim je darovima zaslužio to takav čovjek?« – »Svijet zaslužuje riječju, vjerom nebesa.

Teško je, znam, vjerovati da se mogao dopasti dvama gospodarima;

no on je to uspio; takva bio je uma.

Putniče, ma koji bio, vrlinama obdaren budi,

ti što želiš i svijetu i Bogu bit mio.«

(preveo Neven Jovanović)

KIPARU KOJI POKUŠAVA IZRADITI LIK MARKA MARULIĆA

Zaludan tebi je trud – da tako glasovitu mužu,

Oblikujući gips, besmrtnim učiniš lik,

Kiparu slavni! Ta živu vrlinu ne može nikad

Zanat prikazati vješt: zaludan tebi je trud!

Praksitelov će mramor i mjed se Mirónova skršit,

Nestat će boje što čar dade im Apelov kist.

Trajniji trag je kojim se vremenu opire Marul,

Čija vječita riječ zvjezdani dotiče svod –

Trag kojim Maron i Homer božansko ime su stekli,

Kao i oni što sad resi ih noviji sjaj.

Ti pak, isprazan i sâm, okani se isprazna posla:

Djela ruku su, znaj, podložna propasti sva.

Životodajno blago u družbi je stjecati Muza –

Blago što daje ga duh – Marul odlučio moj.

Uzvišene mu spise međ najpoštovanija djela

Svatko uvršćuje sad, čita ih svekolik svijet.

(preveo Bratislav Lučin)

Božićević, Frane: *Život Marka Marulića Splitsanina*, prir. i prev. Bratislav Lučin, Književni krug Split – *Marulianum*, Split, 2005.

FRANE MARTINČIĆ, SPLIČANIN

(? - ?)

*

Sjajan uzor blažena
života, Marulić ovdje leži i počiva,
čiji bolji dio otiđe na nebo,
ali ga slava nadživje, još ga glasovitijim
čini i nakon groba, i dugo će ga činiti.
Slavu vječnu – tko da porekne – krepka
zaslužuje mu vrlina, a vjera nebo.

(s latinskog preveo Neven Jovanović)

JEROLIM MARTINČIĆ, njegov brat

(1475. – oko. 1525.)

EPITAF MARKU MARULIĆU

Uzor vrlina, mjera života bez briga,
Marko u ovoj grobnici, onaj Marulić, leži.
Marulić onaj, velim, umijećem riječi i pjesme
poznat od istoka sunčanoga do zapada;
i mada bio je slavan po lozi predaka,
plemenitošću duha nadmašio je svoj rod.
Urna skriva mu prah, ali glas mu je slobodan od groba;
Duh mu, sukladno zaslugama, prebiva u kraljevstvu nebeskom.

(s latinskog preveo Neven Jovanović)

ANTUN ALBERTI, Spliciánina
(druga pol. XV. st. - poslije 1535).

*

Žalosna družba Kamena u haljama crnim
Marulov sprovod obavlja, plačan obred.
Višnji se raduju što će im biti drug, i sama zemlja se diči
što drži časno tijelo takova čovjeka.

(s latinskog preveo Neven Jovanović)

JEROLIM PAPALIĆ mlađi
(XV. – XVI. st.)

POD HUMKOM MARULIĆ LEŽI

Njegovo časno ime blistave zvijezde
nadlijeće, i dotiče oba sunčeva doma;
svete stranice njegove žive su jer zna ih sav svijet,
kao i život njegov – evo, pod humkom Marulić leži,
Neka je prah i pepeo, vonj što ga širi mirisan je,
Ime je njegovo veće od umrlog tijela.

(s latinskog preveo Neven Jovanović)

DONAT PASKVALIĆ, svećenik

(? - ?)

TUGA ZA MARKOM MARULIĆEM

Jao, boli, aoj, poštovanje, tko sad da ne bije prsa,
I pritom da ne grebe lice noktima oštrim;
Jer, aoj, pogibe, da ne umre nikad dok je vijeka,
Marulić, darom svojim slavan do zvijezda.
Na njegovu smrt proplaka s Parnasa lovor,
I zlatnu liru slomi ojađen Apolon;
Pa ipak će zauvijek živjeti Marulić, da nadživi
naraštaje sve što ih zasnova božanski plan.

PUTNIKOV RAZGOVOR S MARULIĆEM

Koga pritišće taj kameni uteg? – Putniče, ne pitaj.
Reci mi, molim te lijepo. – Marul sam taj što leži tu.
Marule, ti li to ležiš? – Taj sam. – Jao, Marule, i samog
Gorka te snađe sudbina? – Tjelesno; slava je krepka i čila.

NIKOLA ALBERTI, *Splićanin*

(oko 1557. - oko 1642.)

EPITAF MARKU MARULIĆU

Putniče, nastavi put, i nemoj Markov grob plačem
popratiti: iz ovog je groba odsutna žalosna smrt.
Koštani dio ako i sakriva zemlja, na Olimpu ognjeni
stanuje, a ime mu leti od usta do usta.

*

Kad god se ukaže prilika gledati kako dijeliš
Pravdu, jedinstvena diko građanstva mletačkog,
Diveć se pravednosti, razumnosti, plemenitom srcu,
Prisižem: navlaš tako pravdu dijeli i Jupiter.

*

Ako li mjeriš ljepotu, ljepota će dostojna bogova biti;
Ako li duh, sa Starima poredit ga treba.
Jupiter nebu pod oblake, gradu u Splitu knez,
Dijele pravdu; jedan ukras je svijetu, drugi nebesima.

NIKOLA ALBERTI ČITAOCU

Marula lik, domovinu, riječi, karakter
i djela takvoga muža tko je upoznati rad,
Tko su mu roditelj i roditeljica, kojih je rođen ljeta,
Kako sad drži se zvijezda eterskog svoda,
Spomen nek čita Natalisa ljeporjekog moga,
Od koga nikog u našem gradu učenijeg nema.

(s latinskog preveo Neven Jovanović)

Neven Jovanović. *Carmina Latina amicorum Maruli*. Colloquia
Maruliana. XV, Split, 2006.

NEPOZNATI AUTOR

(16. stoljeće)

O PJESNIKU MARULIĆU

Požudno pročitah divne pjesme sada slavnog pjesnika Marula,
koje bi velebnim perom morao složiti Maron koji je naslikao
propast Troje,
pjesme dostojne Homera, koje bi trebalo proširiti
po narodima Lacija i grčkim gradovima, i srce mi osta nenasaćeno.
Zvuče prekrasne riječi, vrlo prikladne za stihove, osjećaji, ritam i
slike.

Što da kažem? Veselo se smiju Apolon, Muze i božanstva Parnasa,
slave slavnog pjesnika, glavu mu ovjenčavaju vijencima
sa kojih se viju prepletene šarene vrpce.

Sretan je po umu, sretan po svojoj pjesmi i slavi, sretan iznad
svega

jer je desnicom iz mraka iznio na vidjelo mile stvari. Slavenski
narodi

ponosni ratničkom vrlinom raduju se svome pjesniku, svijet ga
ovjenčava

lisnatim vijencem da trulost starosti pjesniku ne ošteti borbe.

Radostan zahvaljujem ti trajno, na službi sam ti, s tisuću poljubaca
ljubim ti ruke pune vrlina i grlim te nježnim zagrljajem.

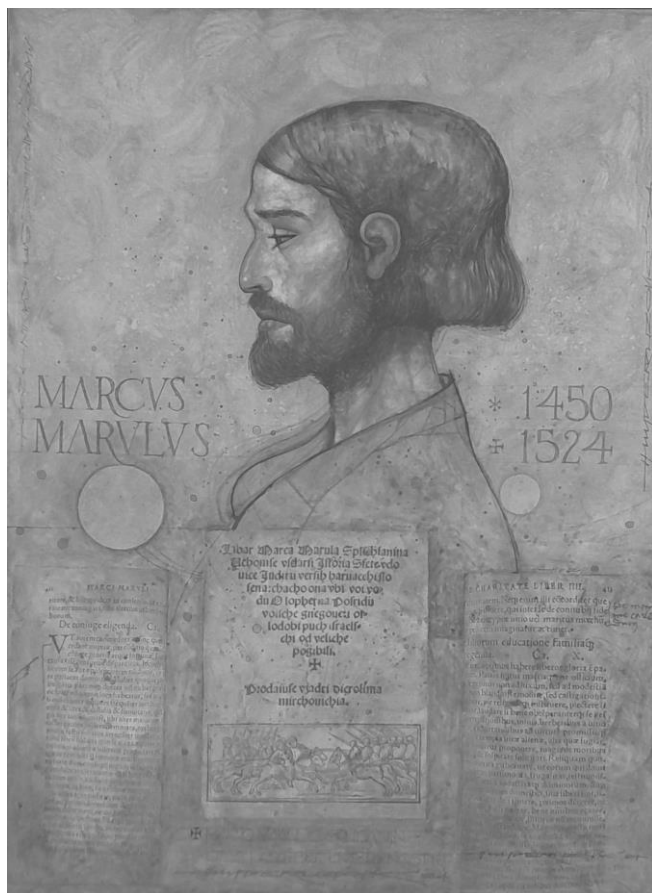
(preveo Cvito Fisković)

Baština starih hrvatskih pisaca, Čakavski sabor, Split, 1978,

Josip Botteri Dini: „U počast Marku Maruliću”,
mozaik, muransko staklo, 2023.

PJESME U MARULIĆEVU SLAVU NA HRVATSKOM JEZIKU

Hrvoje Marko Peruzović: „Marcvs Marvlvs”,
Knjižnica Marka Marulića, Split, 2024.

PETAR HEKTOROVIĆ

(1487. – 1572.)

RIBANJE I RIBARSKO PRIGOVARANJE

(- - -)

Dugo vrime Marul Marko je tuj š njim bil,
Koga, mnim, da si čul, i knjige njega čtil;
Ke su raznesene po sve svita kraje,
čudno narešene, svake slasti slaje;
ki cića umin'ja, koje on imiše,
i čista živin'ja svude poznan biše:
ki svojom dobrotom, kud godi je hodil,
i svetim životom svim je bil drag i mil;
svu našu okruni stranu mnogom dikom,
i častju napuni, i hvalom velikom;
kim je urešen bil i jezik slovinski,
i kim se je dičil tokoje latinski.
Ja mnim, ona dila, ka vidih od toga,
da ti nisu bila brez duha svetoga;
ki mu da nauk taj, i razum u nj stavi,
da ga zna svaki kraj, da ga vas svit slavi.
Marko Marul oni, komu se svi čude,
koga glas svud zvoni i cvate od svude.
Znali su, njegova pisma ki su čtili,
razuma takova jesu l' gdi vidili.
O Splite čestiti, ku si sriću imil
da s' vasda njizdo ti razumnim ljudem bil!
U tebi knjižnici mnozi se rodiše,
veli razumnici, koji slavni biše,
ljudi vridna broja kojih glas mukal ni,
vasda družba tvoja bili su po sve dni,
ki kriposti biše svake napunjeni,
kako sami htiše, i vele hvaljeni.
Li Marul nad svima, za reći rič pravu,
najveću čast ima i diku i slavu.
Zvizardami meu svimi kako sja Danica,
tako t' meu mudrimi ime mu protica.

Ribanje i ribarsko prigovaranje, stihovi 793-804, Venecija, 1568.

PETAR ZORANIĆ
(1508. – 1569.)

PLANINE

POJ SLAVNOGA MARULA PASTIRA

Blažen i slovući biti će njega glas,
dokle živući bude harvackih stas;
njegova poja slas i složenja hitrost
uzdaržati će vlas, dokol sunca svitlost
bude ophodit svit vas svim dileć svu kripost.

(- - -)

Planine, XVI, str. 188, Stari pisci hrvatski, knj. 41, JAZU, Zagreb, 1988.

JURAJ BARAKOVIĆ
(1548. – 1628.)

VILA SLOVINSKA

Tako ja pri mojih živa sam umrla
pokle se ni po njih ma slava prostrla.
Bih nigda doprla na vrime Marula
Latinkam do grla i glas njih taknula;
Opet sam padnula, zač jezik slovinski
vas nauk od skula promini u rimski.
Živu Saražinke slovuć neumrle,
Grkinje, Latinke, jer svoji njih grle.
Nimci i Poljaci svojim čast uznose
a moji zemljaci sa mnom s' ne ponose.
Imenom ne prose jazik svoj poglavni,
neg drugim na kose splest krunu pripravni,
Ali su, mnju, sramni, svojime svi rodom,
a moguć bit slavni prid svakim narodom,
a kad smo u tanci, gdi dražih svi dvižu,
tad moji zemljaci za tuje posižu...
(- - -)

Stari pisci hrvatski, knjiga XVII., str. 113., Zagreb, 1889.

POSLANICA – ODGOVOR IVANU TONKOVIĆU (TOMKU
MRNAVIĆU)

Hrvatske knjige dvim pisnikom žudim znat 65
a ne znam, nit umim, kom od njih slavu dat,
al' Marul ki bogat razum hti mudro steć,
ali će ov ostat Bošnjak pop slavan već.
Istinu žudim reć, a ne bih ludo rad
klast obih u sklad hteć, klast obih u nesklad. 70
S istoka na zapad Marula slava gre,
Bošnjaka istok sad po svoj se zemlji stre;
ako mlad ne umre, ter naglo ne zgasne,
Marula zrak dopre i naprid njim lasne.

Djela Jurja Barakovića, Stari pisci hrvatski, knj. 17, Zagreb, 1889.

PETAR LUCIĆ
(1550. – 1614.)

JEDAN OD DVA ZAVRŠNA EPIGRAMA
RUKOPISNOG ZBORNIKA *VARTAL**, P. LUCIĆA

Lucij obra Petar ovih knjig veći dil
 Za majke i sestar dat jim razgovor mil,
Marul ča je složil, komu Bog pokoj daj,
 I mene s njim združil u vikuvičnji raj.

Duško Geić: *Mali izbir trogirskoga pisništva (od XI. do XX. vika)*, Trogir, 2007.

**Vartal* je prva antologija hrvatskog pjesništva

JEROLIM KAVANJIN

(1641. – 1714.)

BOGATSTVO I UBOŠTVO

PIEVANJE DRUGO

80. Moj vlastelin Marul Marko,
Druga slava dalmatinska,
Splieta grada sunce žarko,
I on u diela svá latinska
Rádi klete sve sobeti
Božjim jarmom gàrlu oteti.

PIEVANJE ŠESTO

60. Gdie su ostali mnogo vriedni
Tej dàržave redovnici?
A gdie splietski ljudi priedni,
Popi, fratri, svetovnici,
Marul Marko, žakan Toma,
Dobra glasa, svietla doma?

A i Kutej, Madij Mika,
Pisaoci svi ti splietski,
Paski Misul zviezdenika'
Čast i Marceo znanac Creski?
Veljski Ferčio bogoslovac,
Rabski Nimir kolikovac?

Varhužakna ni'e Cipčiča,
Kom' namieni pàrva dila
Isti Marul, er umića
I poznà ga bogomila,
Vlasteoske od ké hiže
I Toma se vriedni nadižè.

Marul Marko, ki za njime
U dàržavi ne imà drúga,

Svojim dielom latinskime
Grieh prikraťi, sviet produga,
Vangjelistar sam protresa,
Svi ga hvale do nebêsa'.

80. Rim, ki izkusi Dominisa
I Marula spis i glavu,
Cieć krotčine i obisa,
Poda Splietu velu slavu,
To jest, s tranpusta od pàrvoga,
Vierna upućtva od drugoga.

Nij' Marulić umro slavan,
Žive u knjigah blagoriećiem,
Nad svieh viernib slugah stavan U
Uzoritim kraljskim Bneciem,
Drag gradjanom, po razlogu
Glasan svietu, sdušan Bogu.

115. Domu vidju Papalića,
Me'u svojim mudra i časna,
Slavnom' Marku Marulića
Veoma draga i priazna,
Knjige i pjesni zatoj svite
Još me'u njima zlamenite.

PIEVANJE SEDMO

150. Mavro Urbin Dubrovčanin,
Dušno olje nam darovà,
Marko Marul naš Splietjanin,
U slovinska naša slova
Vriedne nauke pukom pravi,
Ko otac Kašić nam objavi.

Bogatstvo i uboštvo, Zagreb, 1861.

IVAN DRAŽIĆ
(1655. – 1739.)

PROSLAVLJENJE SVETOGA DUJMA

(- - -)

A nje mješte spjeva neka
tvoj MARULO glasoviti,
koji ime vičnijeh vijekâ
svijem krepostima htje dobiti. 45-48

Proslavljenje svetoga Dujma, Split, 1996.

PJEVANJE PRVO

SLAVE pjevat htje ma vila
DUJMA, Višnji kijem ga uresi,
koga Spljetu sreća mila
BRANITELJA da s nebesi.

U pjevanju priprostomu 5
(rijet ću bolje) otkriti uze
službu OCU BLAŽENOMU
i njom vječna zvati mu se.

(- - -)

I da slavnom čestitosti
tvjeh sinova dičiš ti se 30
kih cječ plemstva i kreposti
tvoje ime svud glasi se.

Hotila bi spjevat pjesni
moja vila u tvē urese,
nu, strah ju je, u ljuvezni 35
dijele s puta da one se.

Tako bistri vir, ki teče pute upravne po naravi, stranputno se često stječe i uzete tijeke ostavi.	40
Tvom dostojstvu dosta bit će s tobom srce zavjereno, kē ti vjerno objavit će što je u njemu sahranjeno.	
A nje mješte spjeva neka tvoj MARULO glasoviti, koji ime vičnijeh vijekā svijem krepostim htje dobiti.	45
I u miru, i u boju, slavno rodi razglašeni neka glase slavu tvoju u zamjernoj dicit i cijeni.	50
I pristolje rimsko, koje crkvenom jih časti uresi, potvrdit će (s hvale tvoje) ti dostojno slave ke si.	55
Najljepše će pripijevati ona moći glas tvjeh slava stane kad jih zamijerati i to bude nje zabava.	60
Tako će se otkrit svijetu, kada otajna sva objavi, za spomenu vikovjetu i za biljeg svē ljubavi.	
Utoliko, sfrhe cjeća pusti ispunit njoj počude (što je tvoja čes najveća) DUJAM slavljen neka bude.	65

Proslavljenje svetog Dujma, Split, 1996.

IVAN KUKULJEVIĆ SAKCINSKI
(1816. – 1889.)

MARULIĆ MARKO¹
(1450. - 1524.)

Spliete sjajni grade, ponosit sokole!
Koj uz more pade sa vrleti gole,
Rimski Solin stari, s mosorskom planinom
Čarom te nadari, zemaljskom milinom.
Predavne starine lice tvoje rese,
Sred kieh su vrline mnoge rodile se.
Ti hrvatske slave divan hram si bio!
Ljek si vjere prave narodu donio.
Rieke od Bojane, hladna do Dunava,
Crkva ti prostrane vlasti bješe glava.
Dvorio si grade hrvatske vladare,
Tjerao s ograde Turke i Tatare.
Samo grieh starinski Hrvatom dojadi,
Kad jezik slovinski ti izda zloradi.
Al mržnja nemila i sve zlo usahnu,
Kad hrvatska vila pjesmom te nadahnu.
Kada sunce žarko, pomoliv se danu,
Tvoj Marulić Marko sried tebe ogranu.
Sa svojom Juditom i čistom Susanom²,
Sa svetim uzhitom i riečju izbranom.
Kad narod probudi, sklonivši Hrvate:
Što nose u grudi, u pjesni da shvate.
Kad Marko tvoj mudre napisa nauke,
Sav učen sviet udre s pohvalom u ruke.
Al prvokrat kada Hrvatom zapoji.
Sve duše on svlada, sva srca osvoji.
Kad Marul zapiva, svud pjesme zaore
Gdje Hrvat prebiva, uz gore i more.
Ti, Marka ko diete, praćena vilama,
Gledo si grad Spliete! radostnim suzama.
Čuvaš mu grobnicu sried hrama svetoga,
Gdje još u zornicu, kad poj hvali Boga,
Duh Marka doleti, sjednuv si na raku,
Tiho se glas sveti razliega po zraku.

On pjeva i moli, ko i u životu:
Da tuđin oholi ne čini sramotu
Baš tebi, o grade! mjestu mu rodnomu,
Da ne množi jade narodu bjednomu.
A ti daj na grobu svog prvog pjesnika,
Zatari svu zlobu i strast odmetnikâ,
Spliet da bude snova, što s Markom je bio,
Prost tuđih okova, svom narodu mio.

Povjestne pjesme, Zagreb, 1874.

¹ Po načinu pjevanja i skladanja Marulićeva.

² Dvije poveće pjesme Marulićeve.

IVAN VITEZ TRNSKI

(1819. – 1910.)

PROSLOV SLAVI 400-GODIŠNJICE HRVATSKE UMJETNE KNJIŽEVNOSTI.

(SPJEVAO IVAN VITEZ TRNSKI, KRASNOSLOVILA LIERKA PL.
ŠRAMOVA)

Hrvati, kojim božja milost pravednica
Udielila je davno naseljaj i bitak
U ovoj dragoj, liepoj našoj domovini,
Hrvati – skorih dana slavili su slavu
Posvuda križem liepe te nam postojbine,
Te slavimo nut i mi u glavnome gradu
U Zagrebu nam bielom slavu nečuvenu:
Izvitak četvrtog nam vieka liepe knjige
I slavimo dakako još i začetnika
Tim četirima liepe knjige viekovima,
Veličamo svim srcem, spominjemo harno
Na glasu Spliciánina Marulića Marka,
Tu zviezdu predhodnicu našoj liepoj knjizi.

Hrvati književnici evo prvu danas
Hrvaticu me šalju sjajna vam pred lica,
Da slavnom sedamdeset-godišnjem starcu
Izhodit potrudim se prijaznost i milost vašu
Još prije, neg mu sjeni bude stupit pred vas
Na ovim podnicama svieta prikaznicam,
Da opravdati svojski i ispričat gledam
Neljubav onu čudnu Marulića mladog,
Kôm uklanjo se bješe hrvatskoj nam vili,
Mlad dočim žarkom voljom skoči i ustraja
Udvarat se i klanjat muzam Helikona.
Dopustite mi glumici, jer takva smijem
Tja caricu vam pa i učiteljku glumit,
Dopustite mi, velju, malo vas poučit:
U ono doba mladog Marulića vieka
Svih naroda su naučnici i prvaci,
Svi pravi ljubitelji prosvjete i znanja

Latini perom bili – dičili se time
I pisali su, slali knjige jedan drugom,
U narod turit nigda tudjinstva ne mogli!
Pa tako i Marul, djak taj Padovski nam dičan
Povratio se doma latinski učenjak,
Glasovit namah posto, mudroj knjizi vještak,
Starinar bio čuven, napisi sakupljač,
Solina porušena velebnosti tumač!
A tih je bio, skroman, nabožan i radin,
U izbi svojoj malož nikome na putu
Te premda plemić rodom, imalac vlastelin,
Svetoduh ipak mrzio raztrošnost i gozbe,
A nemilo mu bješe kadenje i dvorbe.
Uživo samo kad bi kitio i piso
Pisamca stihovima roda umnicima
I kad bi godio si duši odgovorom
Il Berislavić-bana ili Nigre Tome
Il Popalića Dmine i drugih prijatelja.
Al Dobrica mu majka, imena si dika,
Ni sestrice mu Vica, njegovu srcu zlato,
Ne opaziše sjaja zlatnoga mu pera,
Nit onog lovor-vienca rusoj mu na glavi,
Ne spetiše ni smieška štioću na licu,
Ni slušaocu tople suzice na očma,
Ne osjetiše nigdje nastale dobrote
Latinstvom nikom nigdje obikle ljepote!
Ne opaziše nigdje utančana zbora
Ni umjetničkom pjesmom razigrana siela
Ni pričom dobre kobi usrećenih dušâ!

Pa Dobrica je majka dobro umovala,
Zaokupila jednom svoga sinka Marka,
I sjela uza nj, te ga desnom ogrlila,
Ovako na dušu mu popinjat se stala:
Ej sinko dragi, sunce moje, znam za cielo
Plemenjak da si dušom, čovjek s božje strane,
Da rad bi oplemenit, unapriedit sav sviet,
Na glasu da si po svem širokome svietu
I ovjenčan si, kažu, lovor-viencem slave,
Al eto narod, eto Split te ne razumie,

Ne pojmi napora ti, ni te tvoje slave;
Ni tvojom tuđjom pjesmom ugrijat ga ne ćeš,
Ni svjetlom takva uma ne ćeš svietlit Splitu,
Te s toga zaklinjem te materinskim glasom:
Ej tako majčine ti ljubavi i pažnje
I one pjesme, kom u kolievci te blažih,
Daj zlatnim ustma Splitu hrvatski prosbori,
I hrvatsku mu jasno zapjevaj de pjesan;
Daj svojoj staroj majci, svojoj seji Vici
Izvojšti velji ponos, da si slavljjen Hrvat;
I Splićankama, vriednim kćerma, vlasteoskim
Hrvaticama žarkim i sborom i tvorom
Namakni iz dna srca duševne im slasti;
Jer nije druge, Marko, zaman živio si,
I zaman pjevo, niesi l' usrećio svojih,
I niesi l' nikakvoj nam služio dobroti!«

I potreso se Marko, polile ga suze
I majci dragoj obje ruke ljubiti uze,
Te reče: - Tako dragi Bog mi pomogao,
Od danas svojim samo hrvatski ću pjevat!
Dobrotu odsle ću vam svaku i ljepotu
Uvijat u kitice, vama ih privijat,
I kudit crnu zavist, proklinjati gložnju,
Te slogu, ljubav u vas žarko ću zahtievat.
I knjigu za dušu vam pomno privezivat,
Da raste, cvate i plod nosi svoj domaji,
Iz onog svieta vaš ću naum blagosivat,
Nek vazda čelici se volja vam i snaga!
Te radit, radit ja ću, raditi da Bog da
Potomci naši ne bi l' radili i oni
I ne bi li se svome radovali radu;
Jer radom samo i marom sviet usrećuje se,
Jer radom samo sгода odstranjuje se
Opačinama gadnim, zatiranju zdravlja! –

I svjerovo je. Marko Marul sjeknu snagom,
Početak zapodjede knjizi umjetnici,
»Judita« i »Suzana« ugledaše svjetlo
Hrvatice ih splitske jedva dočekaše,

Ne prestadoše kitit izbicu mu cviećem,
Sokolit pjevaoca hvalama i pažnjom,
A začinke mu krasne obalom kraj mora
Razliegale se svedj iz liepih ženskih usta!
Te liepoj knjizi prvi uze viek se viti.

A vile će vam sad na pripoviedat, što je
Privriedio nam Marul uljudbi i znanju
I mladi Bošnjak, kog je Marulić iz robstva
Izkupio, veličat će mu veledušje,
A ja bi samo s čistog, tihog domoljublja
Usudila se svakom Marulića Marka
Nakučit uzorom bez ikog prigovora:
Ah kamo sreće, da domoljub, radnik svaki
Tek marom Marulića radi i raduje se!

A jutros već ste čuli naučnih iz usta:
U Splitu što se desnom sretno započelo,
U Dubrovniku to se ljepše nastavilo,
U Zagrebu nam napokon je dovalo se.
Od Marulića, rek bi, tja do Gundulića,
Od Gundulića tja do pjevaoca bana,
Tog velebnika umom, velebna umiećem,
Do Prerada nam, dičnog vilam ugodnika
Sva četir vieka eto spojena su dično,
I spojena su tri nam poglavita grada,
Nek napreduju složno, nek ih knjiga spaja,
I bratski spomen ove proslave nam sjajne!

A sad još svima hvala od neba do zemlje,
Gospodi, gospodjama, gospodjicam mladim,
Hrvatstva evo žarkog tamjanom vam kadim,
Što dodjoste u ovaj hram umijeća našeg,
Što dodjoste tu liepu slavu nam veličat,
I Zagreba nam dragom ponešto pomoći,
Dostojniji uzidat Marulu spomenik!

Vienac, XXXIII., br. 42, Zagreb, 1901.

LJUDEVIT VARJAČIĆ
(1852. – 1926.)

BIJAŠE TAMNO

Bijaše tamno – tek što zrake sunca
Obasjavahu bića ljudi čila –
Hrvati bjahu, ali jim tama bila
Kô avet, štono pade sa vrhunca
Nedosežnijeh svemirskih visina,
Da svjetlo trne, pa sred pustih tmina
Nek bludi narod, nek se širi tama,
Gdje svjetla nema tu je propast sama! –

Al bajno naše osvijesti se more,
I bukom trza dalmatinske gore:
Hrvati, braćo, na noge se, gdje ste?
Ta stare slave odmetnuli nieste,
I mač vam slavan, hrabrost davna slovi,
Al umna sila nek se u vas novi,
Nek znade sviet, da i umna snaga
Hrvatstvu želja častna je i draga!

Sa gromka glasa hrvatskoga mora
I Spljet se trže, slavni grad Hrvata,
I u kolo se srcem srca hvata,
Oj hoće l' rodu sinut sjajna zora?

I Spljet nam dade svjetlo veličajno,
On dade nama Marulića Marka,
I svanu sunce, kano zublja žarka,
Što divnim žarom rod nam krasi bajno!

Već četir vieka pjesnikinja vila
Ogrieva pjesmom hrvatski naš rod,

Već četir vieka njena bajna sila
Milinjem puni domovinski svod!
I planu rodnom prva iskra žarka:
J u d i t a divna Marulića Marka –

I planu iskra, srdaca se hvata,
Ozari miljem duše svih Hrvata!

Oj, pjesma divna jak je božji dah,
I bratu melem, vragu vječni strah!
Da, vragu strah, a melem pravom bratu,
A slast i nada iskrenom Hrvatu!

Već četir vieka piev nas divni blaži,
I domak diči, mili rod naš snaži,
Slobode sprema domu skori čas –
I Markov duh nas vazda neka krili,
Nek rodom svuda ori piev naš mili
Iz hrvatskijeh grla u sav glas:

Slava Marku, našem Divu,
Pjesmi našoj slava, čast,
Hrvat viek će spomen živu
Njima čuvat, to mu slast!
Sinut će i naša zora,
Hrvat svoj u svom bit mora!
Svaka misô i sav rad
Nek se u taj spline sklad:

Da viekom cvjeta trolistni naš cviet:
Dubrovnik - Zagreb - Spljet!

Prosvjeta, God. 9, br. 23, Zagreb, 1901.

Proslov u proslavu 400-godišnjice hrvatske književnosti, što ga je izrekla na svečanom koncertu hrv. pjevačkog društva u Varaždinu dne 9. studenoga 1901. gdjica Darinka Jurinčeva.

ĐURO ARNOLD

(1853. – 1941.)

MARKU MARULIĆU

Viek za vekom četir puta minu,
Što si rodu zapjevo s milote
I rasplamso druge, da se rote:
Gonit pjesmom doma jad i tminu.

Mnogim ime Tvoga jace sinu
Sa pjesama sunčane ljepote –
Al do vieka nitko Ti ne ote:
Da se prvi naš na Parnas vinu.

A Judita Tvoja sve nam draža,
Što joj više priete Holoferni –
Mi smo njena udilj budna straža.

I aždajam mora pasti glava:
Jesmo l' domu svom i Bogu vjerni –
Na tom geslu: Tebi čast i slava!

Vienac, XXXIII., br. Zagreb, 1901.

FERDO ŽIVKO MILER
(1853. – 1917.)

O ČETIRSTOLJETNICI

KANTATA. UGLAZBIO IVAN PL. ZAJC.

Amo vas, dusi velikog svieta
naroda slavnih, svak' što se hvali,
da su još prije Krstovih ljeta
drugima luču prosvjete dali!
Mi vas zovemo, a vi potècte
skidati sumnju, na vas što pada;
pitamo mi, a vi nama recte,
što bjesto negda, kakvi ste sada.

Grčka zemljo, kćerko mora,
ishod što uz zapad niže,
strašna tebi svanu hora,
kad se istok na te diže!
Pobjednicom ti si dičnom
iz tog skoba tad izašla,
odtud snagom bogoličnom
odusja svom duhu našla.
Al ti pròdjje... Rimski gradjan
silan svoju dignu glavu,
preko tebe Rim je mladjan
krvavu si prostro slavu.
Krv je ljudska kletu piće,
tko ju pije, - je li čovjek?
Istok, otkud danak sviće,
njega u mrak svali do viek...
Sad vaj tebi, ljudski rode!
Mrtvi tvoji Golijati,
zamro živi duh slobode! –
tko će dušu da mu vrati?
Il' je istin vapaj grozni,
što Evropom ori svuda:
»Omrknu nam dan najpoznij',
evo strašna božjeg suda!«
Ali božja mudrost sveta

nove stvori Golijate:
na branik je med dva svieta
postavila kog? – Hrvate!
Oni kô čuvari raja
drže plam u bijelih ruku,
njime biesna bijući zmaja,
nevidjenu muče muku.
Oni kô stup božje vatre
ustavljaju ljuta vraga,
da se spali, da se satre,
tko Evropi takne praga.
A Evropa čuje glase,
ne vjeruje, pa se divi:
»Oj Hrvati, vi naš spase,
divovi ste bome živi«.

Mnogo od tad minulo ljeta,
a što našoj bi priznanja slavi,
to Evropa, glava svega svieta
- slaba glava! - davno zaboravi.
Danas usti pogane joj, klete
zapjevale ružnu pjesmu novu:
časnog krsta zatočnike svete
opet divljim barbarima zovu.

Amo vas, dusi velikog svieta,
naroda slavni, što no se hvale,
da već od sto i stotina ljeta
drugimn luču prosvjete pale!
Snujete sproć nas – slobodno smijte,
što je već vašim dušama slično,
ali jedan put samo nas čujte:
vam će bit bajka, nama je dično.

Dok se silom bije sila
i sve ore naše gore,
uz sinje se tamo more
iz sna prenu biela vila.
Čarobno joj oko bljesne
i obasja dušu jednu,
dušu žarku, dušu vrijednu

njenog dara, divne pjesme.
Što sad čuješ? S tankih žica
skladan, mio zvuk se vije,
hrvatska s njim rieč se slije:
p r v a p j e s m a u m j e t n i c a.
Sladkom rieči roda svoga
pjesnik živu pjesmu stvori,
pa ju šalje nebu gori,
slaveć njome vječnog Boga.
I ta pjesma divnog jêka
pitaš, čija j'? S p l j e ć a n M a r k o,
našim dušam sunce žarko,
pjeva nju p r e d č e t i r v i j e k a!
A gdje pjesma umjetnica niče,
uz nju skoro umna misô zori.
Tu za znanjem duša se razgòri,
njoj se u hâr zlatno pero miče,
krasnu knjigu prosvjetnicu stvara,
po njoj čovjek, svoga Tvorca slika,
rodu svome, svietu bude dika –
recte, je li tako u barbara?
Pradavni Spljetu, predivni grade,
kraljevstva našeg prvanje sijelo!
Novim si vijencem ovjenčô čelo,
Marulić Marka nama što dàde.
Njegova pjesma sinula jasno
kô prva zviezda nebom beskrajnim,
i to se nebo divnim i sjajnim
zviezdama skoro osulo krasno.

A mi, Hrvati, ko biela krila
krilimo ruke spram neba gore,
srca nam gòre, usta nam zbore:
»Oj zviezdo prva, sretna nam bila!
Što nama sjaješ, četir su vieka,
sjati ćeš udilj, dok je Hrvata,
a tko se s nama za prsa hvata,
n o v e ć e pjesme j e k n u t m u j e k a.

Ljetopis Društva hrvatskih književnika, Zagreb, 1903.

JURAJ KAPIĆ
(1861. – 1925.)

ZA PROSLAVU MARKA MARULIĆA U SPLITU
DNE 3. STUDENOGA 1901.

Dok drugamo još bijaše tama,
Na hrvatskom nebu nikla zviezda!
Poslie sretne zemlje Italije
Nam Hrvatim prvim u Evropi
Propjevala umjetnica vila,
Te sad, nakon četiri sto godinâ,
Mi slavimo Marulića Marka,
U pjesmi nam prvoga junaka. –
Marko bio dika svoga doba,
I proslava junačkog nam roda;
Pisao je s prva knjige mudre
U latinskom starinskom jeziku,
Što mu svuda ime pronesoš
Po širokom, dalekome svietu;
Njegovom se umu svak klanjaše,
Sok mudrosti od njeg crpijaše;
Markove se knjige prevodile
U evropske različne jezike
Rad dubine u njima velike!
U veličju svoga svjetskog glasa
Marul Marko nije se uznio,
Sa visina umnih razmatranja
K puku svomu on se je snizio. –
Ono doba, moja braćo draga,
Turčin bio prodro do Solina,
Sve drhtalo od velika straha,
A Split diza mîre oko grada,
Da ga ljuti Turčin ue savlada. –
Marul Marko sjedio u gnju
Nada Splitom u gori Marjanu,
Gledao je sela popaljena,
Slušao je jauk ljudí, ženâ,
Pa zapjeva pjesmu prot Turcima,
Onog doba strašnim krvnicima.

Da obodri narod prestravljeni,
Tad napisa Marko skazivnjo
O junačkoj udovi Juditi,
Koja sniaknu holog Oloferna
Sa pomoću Boga gospodara,
Koj puk štiti od svih zulumčara.
Velu pjesmu o svetoj Juditi,
Što ju Marko Marulić spjevao,
Svu slatkoću jezika joj dao,
Puk prigrli sa obadvie ruke,
Čitaše ju po danu i noći,
Uživajuć u njenoj ljupkoći. –
Prvi Marko užegao zublju,
Svietlu zublju pjesničkog urajeća,
Za njim tad se drugi povedoše,
Mnoge liepe pjesme izvedoše,
Što je naša pohvala i dika
U mračilu šesnaestog vieka. –
Sada nakon četiri sto godinâ,
Kada nam se jezik razgranao,
Zelenilom bujnim prolistao;
Sada poslie četiri sto godinâ,
Kad imamo mi mnoge pjesnike,
Hrvatskoga roda ugodnike,
Sjećamo se Marulića Marka,
U pjesmi nam slavnoga prvaka. –
Po svoj našoj domovini,
Gdje hrvatski naš se jezik zbori;
Po svim našim gradovima i selim,
Hrvatski se narod svud veseli;
Svuda slave Marulića Marka,
Hrvatskog nam pjesništva babajka. –
Splite grade, mali Carigrade,
Grade Splite, hrvatski gjerdane,
Čast je tvoja velika i dika
Što s' rodio Marula pjesnika!
Na ovome našem tihom moru,
Na poglede lomnomu Mosoru,
Pod Marjanom, gdje stagličići poje,
Slavulj Marko savi gnjeado svoje.

Splite grade, bieli labude,
Ti si zipka hrvatskog naroda:
U blizini tvojoj kraljski dvori;
Blizu tebe naših kralja grobi;
U tebi je Tomislav vladao;
Kraj tebe se Zvonimir krunio;
U tebi je prabiskup stajao
Sve Hrvatske – kad nam domovina
Slobodna je bila i jedina!
U Splitu je evala glagoljica,
Kad Hrvoje ovdje je sjedio,
Kad knezovi naši su vladali
I općinom splitskog upravljali.
Sve je tada na hrvatsku bilo:
Hrvatski je samo se zborilo,
Po hrvatsku tada se nosilo,
Hrvatski je Boga se molilo.
Majka našeg Marulića Marka,
Od vlastetskog roda Albertova,
Liepo ime nosila je Dobra,
A ostale splitske vlastelinke
Zvale su se: Ljube, Cviete, Zlate,
Slave, Milke, Jelke, Pribe, Neže,
Ljubislave, Vojslave, Dubrave,
Pribislave, Mileve, Gojslave. –
Muškarcima liepo ime bješe:
Božan, Brajan, Cvjetko, Obrad, Ranko,
Miloš, Mirko, Gojko, Slavko, Stanko,
Gojtan, Dragoš, Bogiša, Veselin,
Milan, Zdravko, Budislav, Bogomil.
Kad bi gospe na Šetnju hodile,
Hrvatski su sobom govorile,
Slušati ih milota je bilo,
A sada se mnogo promjenilo! –
Splite grade, moj oćinji vide,
Splite grade, budućnosti grade,
Pripravljaj se na veliko djelo,
Božanstvo ti što je namjenilo!
Ozari ne, Splite, starim žarom,
Hrvatskim se očelići marom,

Skin' sa sebe ti tugjinsku koru;
Utopi ju u sinjemu moru! –
O gospogje, i djevojke mlade,
U okrugu što ste poredane
Kao ruže u cvjetnu bostanu,
Te ste ures današnje proslave,
Nek vam uzor budu vlastelinke
U davнено doba Marulovo!
Naš hrvatski jezik prigrlite
I njim samim svuda govorite!
Liep je, gibak naš jezik mileni,
On je sladak kao med medeni!
Njim zborite sa svojim babajkom
I sa vašom ostarjelom majkom;
Njim zborite, žene, sa muževim,
I vi dieve, s mladima milenim;
Njim zborite s braćom i sestrama
I u kući i van na šetnjama;
Njim učite djecu u bešici
Moliti se Mariji Djevici,
Pa će naša mila domovina
Iz ovog se probudit mrtvila,
Nikakva je ne će satrt sila,
Žarko će nas sunce ogrijati,
Slobode će ptice propjevati!

Pučki list, God. 11, Split, 1901.

BOŽIDAR KUKULJEVIĆ SAKCINSKI
(1861. – 1927.)

RODU O MARULIĆEVU SLAVLJU

Narodu i Marulića treba
Da je svaki Hrvat haran vazda,
To je sveta zapovijed iz neba
Rodu, koj si svojim marom sazda
Dom svoj krasni, prosvjeta gdje vlada,
S koje tisuć klije nama nada.

Narod prve pjevô nam je pjesme,
A Marulić povrh spljetske gore
Iz narodne crpio je česme
Ono, što nam kolibe i dvore
Viek uznosi: najveće nam blago:
Jezika nam miloglasje drago.

U hrvatsku knjigu Splječan Marko
Prvi unie puka jezik mili,
I što on je ljubio tol' žarko
To i drugim u brzo omili:
Za pjesnikom prvim zapjevala
Množ pjesnika kraj dalmatskih žala.

Odtad ori pjesma nam se bajna
Svuda gdjegod rod Hrvata živi,
Sva hrvatska srca blaži vajna,
Svak ljepoti njezinoj se divi,
A ilirsko kad osvanu doba
Pjesma dignu Hrvatsku iz groba.

Ljubi, rode, knjigu svoju staru,
Ponosi se njom pred cielim svietom
I divi se onom silnom maru,
Kojim u svom rodoljublju svetom
Književnici pregnuše, moj rode,
Da ti pute kažu do slobode.

Trudbenike na književnom polju
Poštuj, rode, i diči se s njima,
Budućnost ćeš uz nje steći bolju,
A kad sklonost knjizi i piscima
Duh Marula sgledne s rajskih vrata
Blagosivljat će narod Hrvata!

Prosvjeta, God. 9, Zagreb, 1901.

VICKO MIHALJEVIĆ NEURASTENICUS
(1861. – 1911.)

ZAMAMI ME

(...)

Zamami me jezik sladki,
Kojim pjevo Petar slavni
I Gundulić pjesnik gladki,
Te Marulić pisac davni...
Zamami me njihov pjev!

Zamami me i občari
Sve što mamit srdce može,
Jer Hrvatsku ti obdari
Darom svakim, dobri Bože!...
Zamami me stanak moj!

Zamami me starac siedi
Kad pred pragom suze lieva...
Zamami me mladić bliedi
Tugaljivo kad pripieva,
Kuneć robstvo na sav glas.

Zamami me i zatravi
Ta hrvatska mila gruda,
Raj zemaljski sveđer pravi
Gdje nesloga hara svuda...
Zamami me rodni jad!!!

Godine 1879.

Pregršt šušnja, Zagreb, 1900.

JOSIP MILAKOVIĆ
(1861. – 1921.)

MARKU MARULIĆU
(1450. - 1524.)

Listajući našu knjigu staru,
Dičan spomen nekadašnjih dana,
Moja mašta u zanosnom žaru
Stvara slike njenih velikana.
Sve su drage, bila ma i koja,
Svaka vriedi suhoga mi zlata, –
Med najdražim' slika mi je tvoja,
Maruliću, ponose Hrvata!

Svu nam prošlost tuga obavila,
Kadkad tek nas pratila je sreća, –
Uvijeke kratka nam je bila,
Kano miris proljetnoga cvieća...
Ali, što nas blaži u pečali,
To su svijetli sinci otačbine,
Koji no su kao zviezde sjali
Na obzorju mile djedovine...

Junačtvom se proslavismo trajnim,
Kojem pjesma divan spomen vije,
Al i perom, al i umom sjajnim
Hrvat zadnji ostanuo nije...
Listajući staru knjigu našu,
Gledam spomen neumrlog rada –
I Hrvate, gdje se slogom pašu,
Puni vjere, ljubavi i nada...

Na obali mora jadranskoga
Zapjevala pjesnikinja vila,
Pa je tebe, prijatelja svoga,
Pa je tebe, prvog posestrila:
Skupilo se kolo vilovito,
Pa pjesmom rod buditi stalo,
Ne bi l' strlo, što je trnovito,

Ne bi l' spasio, što je nizko palo...
Svim prednjači umna glava tvoja,
Tvojom rukom kreće im se šajka,
O te krila upriješe svoja,
Ti si njima i otac i majka.
U tvom oku zanos se odsieva,
Pun uzdanja krasna bogodana;
Pjesmicom te Judita ogrieva,
Miluje te čista ti Suzana...

Prvi si nam propjevao, Marko,
I razvio zastavu prosvjete,
Tvoja duša, tvoje srce žarko
Nosilo ju do žudjene mete...
Vrli sinci slavnog Dubrovnika
Zanieše se s tvog žara i mara,
Slaveć naše pjesme začetnika,
Slaveć tebe, naša diko stara!

S tebe nam je pred tol'ko vjekova
Naša knjiga divno procvjetala,
Za to, starče, zlačana ti slova
Pišu ime naših sred anala
Duh plane mi pokraj tvoga lista,
Misao se vraća u daljinu,
Gdje ti duša zvijezdom se blista,
Motreć s neba tužnu otačbinu...

Tvoja djela, tvoje dično ime
Rodu tvom su slavom obilatom,
Al najviše dičimo se time,
Što si bio čeličnim Hrvatom!
Vike će živit spomen ti med nama,
Dok uza nas čast i ponos stoje,
Dok će rod nam kriepit se pjesmama
I u njima topit jade svoje!...

Prosvjeta, God. 1, broj 6, Zagreb, 1893.

FRANJO ETEROVIĆ
(1862. – 1921.)

HRVATSKIM PJESNICIMA

Zapjevajte, o j pjesnici braćo,
Gromoglasna pjesma nek se kreće;
Nemojte se strašiti od ljudi,
Razumjet nas pravo nikad ne će.
U visinu nek nam pjesma leti,
Nebeskoga nek se sjaja maša;
Silna moć je ideala naših,
Prošlost viče: budućnost je naša!

Četri vieka, četiri burna vieka
Dovikuju Hrvatima glasno,
U prosvjete veličajnom hramu
I pjesma nam stekla mjesto časno
U nevolji i u teškoj biedi
Hrabrila nas uvijek pjesma žarka;
Je li čudo: ako rod Hrvata
Slavi svoga Marulića Marka?

Il u ovom prosvjetnome vieku
Valjda pjesmi zgodna hora nije?
Kada rod nam u nevolji čami,
Kada drobne suze samo lije,
Kad na posô svoju djecu zove –
Mi da pjesmu veselu pjevamo?
Kada oblak bratska čela krije,
Da gledamo, da šutimo samo?

Ne! Baš zato pjevat ćemo, braćo,
Pjevajući uspješno se radi;
U ljubavi i u bratskoj slozi
Nek se jate i stari i mladi.
Pa kad čuju roda sinci pravi
Ove naše davor-pjesme glase:
Puteve će potražiti prave,
Da svoj narod usreće i spase! (Miroljub)

Vienac, XXXIII., br. 42, Zagreb, 1901.

PETAR KUNIČIĆ

(1862. – 1940.)

GRADU SPLITU

KADA JE NOVI HRAM THALIJIN HRVATSKOME NARODU
SVEČANO OTVORIO

(Psalmički pjev)

Raduj se, ponosni Splito, radost svojoj; veseli se veselju
čitavoga hrvatskoga roda!

Pirna odjeća danas resi ramena tvoja; a Hrvati posiplju
svibanjskim cviećem sieđu glavu tvoju.

Sjajno sunce neobično zlati Marjan i Mosor, dok srebreno
jadransko more strastvenije cjeliva žale splitske.

Radost tvoja, dika je naša; veselje tvoje, pobjeda napredka i
prosvjete moćne.

Stvorio si, podigao si hram bogovima umjetnosti, i danas ga
otvaraš sinovima zemlje naše.

Slava tvoja diže se preko planina visokih i odliega se od
brda do brda, od doline do doline Hrvatske nepobjedjene.

Došli smo ti, hodočasnici, u dvore pirne, da se poklonimo
novom hramu prosvjete narodne.

Grudi se naše šire u zagrljaju i poljubcu bratskomu; a duša
nam pliva u razkošju s triumpfa hrvatske Thalije.

Uzigratio je i popeo kralja tvoga Zvonimira slavnoga, jer se
ponavlja slavije krunjenja njegovoga.

Raduju se kosti Marulića, Kavanjina i dičnih pjesnika tvojih,
na zvuk javor-gusala današnje pjesme tvoje uzvišene.

Između zidova drevne palače lita sjena cara rimskoga, zuji
glas u noćnoj mjesečnoj polusjeni;

„Gdje je sjaj biserja i mramornih dvora, gdje je cvieće
perivoja Dukljanovih kite hram Talije hrvatske.

Krasan je novi hram tvoj, o Thalijo božanstvena; na gordom
Balkanu nepodigne ti čovječja desnica ljepšega.

Koljeno moje prignulo se pred njime do crne zemlje; a oko
moje oškropilo je podnožje oltara svetoga.

Nad vratima hrama diže se kip božičin između vila tvojih,
vilinski grade, da mramorom prebijelim umjetnik zasjevoči moć
njezinu i djevičanstvo grudi bujnih.

Nad glavom njezinom vije se k modrim nebesima
trobojnica svilena: borba, pobjeda i slava.

Srebrna dlieta i zlatni kistovi uresiše čarima nutrnjost
hrama veličajnoga; a božica Ljepota zaodjenu ga plaštom
grimiznim.

Sve je krasno, sve je divno u novom prebivalištu hrvatske
Thalije!

Zavjesa se diže; više tisuća crnih zjena uprto, da je vide;
više tisuća ušiju napeto, da je čuju: a srdce svačije kuca, kao da će
iz njedara poskočiti...

Vidismo, čusmo božicu nebesku!

Vidismo i čusmo svećenike i svećenice hramu njezina,
vidismo i čusmo nju, jer je ona sva u njima, a oni u njojzi.

Duh je njezin u duši *Fijana*, a srdce u duši *Mandrovića*: u
duši, u srdcu svećenika velikih.

Glas je njezin na ružičastim usnicama *Ružičke* svećenice i
vestalâ *Sobjeske*, *Šumorske* i *Šramovice* preliepe.

Krv njezina teče žilama *Branijevim*, *Milanovim*, a sva je
harmonično utjelovljena u svećenstvu svojemu prijestolnice
Zagreba bieloga.

Muzika njezina titra na zlatnim žicama hrvatske lire, a
akord glasa u notama blagoga jezika našega.

Niema su bila usta naša pred čarobnošću neodoljivom; a
grudi bi kadkad odahle uzklicima burnim i potresnim pozdravima.

S nama je bio duh Demetra pjesnika i divio se uzkrснуću
Teute kraljice, Dimitra izdajice, Ilira i Rimljana živih...

Hvala ti, Splitu napredni, slava ti Splitu ponosni!

Sinoć si *Sobjeskoj* predao po anđel-dječaku kitu splitskih
ruža; a ja tebi, uz čitavi narod hrvatski, dajem ovim poljubac
najmedeniji!

Split - Vis, na parobrodu „Viteza“, 8. svibnja 1893.

Narodni list, God. 32., Zadar, 1893.

PRIGODOM PODIGNUĆA SPOMENIKA MARKU MARULIĆU
U SPLITU 26. JULA 1925.

(Hektorovićeva prikaza)

Iz mračnoga davnog groba diže Petar sijedu glavu,
Da počasti slavnog druga, da veliča Splitsku slavu.
Četri vijeka tu je snivo, na glas pjesme sad ustaje:
Zlatna trublja sad ga budi, zlatno Sunce Domu sjaje.
Vas pomlađen u veselju, pirno ruho na se stavlja,
Paška zove i Nikolu i na put se plav pripravlja.
Okićena ružmarinom sred Tvrđalja plavje spravna,
Na jarboru i na kuli Trobojnica vije slavna.
Plav ne jedri put Zavale zlatnu ribu da tu lovi,
Ni k Nečujmu pjesnik ribar Starca slavnog da oslovi,
Leti laka, kao labud, put »čestitog Splita« grada,
Gdje pirnici pir piruju i Pjesnika slave tada.
A »načinom srpskim« s plava nova himna »zabugari«.
Kako braću na Jadranu ljubav skuplja, spaja, žari.
Tu je duša danas roda: Oca knjige puk pozdravlja;
Zavjet Sloge i Slobode svaki sinak tu obnavlja,
S Marijana Vile bijele siplju cvijeće, kolo vode!
Zvucim pjesme odlijegaju cvjetni kraji, morske vode.
U zanosu i ponosu, a u ime kitnog Hvara,
Slavnog Marka Petar slavi i narodu progovara:
»**Marko Marul...**

Koga, mnim, da si čul, i knjige njega štil;
Ke su raznesene po sve svita kraje,
Čudno narešene, svake slasti slaje:
Ki čića uminja, koje on imiše,
I čista živinja svude poznan biše:
Ki svojom dobrotom, kud godi je hodil,
I svetim životom svim je bil drag i mil.
Svu našu okruni stranu mnogom dikom,
I častju napuni, i hvalom velikom:
Kim je urešen bil i jezik slovinski,
I kim se je dičil takoje latinski.
Ja mnim, ona dila, ka vidih od toga,
Da ti nisu bila brez duha svetoga;
Ki mu da nauk taj, i razum u nj stavi,

Da ga zna svaki kraj, da ga vas svit slavi.
Marko Marul oni, komu se svi čude,
Koga glas svud zvoni i cvate od svude.
Znali su, njegova pisma ki su štili,
Razuma takova jesu l' gdi vidili.
O Splitite čestiti, ku si sriću imil,
Da s' vazda gnizdo ti razumnim ljudem bil;
U tebi knjižnici mnoz se rodiše,
Veli razumnici, koji slavni biše;
Li Marul nad svima, za reći rič pravu,
Najveću čast ima, i diku i slavu.
Zvzdami meu svimi kako sja danica,
Tako t' meu mudrimi ime mu protica«. –
Na taj pozdrav od ljubavi sa stalka se sagnu Marko
I poljubi našeg Petra usred čela bratski, žarko.
A puk ganut i i razdragan, rodoljubljem plamti, gori:
Slava Marku, slava Petru! Urnebesni klik se ori.
Plav se mala sretno vrati kad osvanu drugi danak:
U grob siđe Petar tiho da nastavi slatki sanak.

Starigrad – Split.

Država, God. 2, Zagreb, 1925.

ADALBERT KUZMANOVIĆ
(1863. – 1911.)

HARNOST POTOMAKA

Oj tamo, nad Splita vrletnom krši,
Kol'jevka gdje nam iz mora strši,
Gdje pukla su ùu svijet vrata.
Gdje našu slavu u šir
Raznose bura, talas i vir.
Oj vini se, misli Hrvatâ!

Gdje stoljeća na prag nam srtala neman,
Junake ragjô krvavi zeman,
Hrvat u ovjenčao čelo,
A divio mu se Jug.
Kol'ko je prostran, širok i dug –
Dok drugo se kolo povilo:

Kad prvijem mahom Marulić Marka
Ogrli ljuba mila i žarka,
Što dahom nad smrtnika sl'jeće:
U sveti sviše se splêt,
Rosa cjelúnu ljiljanov cv'jet –
I niknu nam knjizi začéće...

Planuo krš, ozario more
S divot-svanuća novije zore.
Otajstvo pucima predô:
»Uz šapat bajan i tih
Rodi se prvi hrvatski stih, –
Božanstvene ljubavi čedo!«

Oj tamo, nad Splita vrletnom krši,
Kol'jevka gdje nam iz mora strši.
Gdje pukla su ù svijet vrata,
Raznose bura, talas i vir,
Ov vini se, misli Hrvatâ!

I klekni, prinesi pepelu časnu
Harnosti suzu bistru i jasnu,
Tà stoljeća doć' će i mr'jeti,
Al ne će umovi stat':
Hrvatska luč Balkanu će sjat',
Ko joj prvenstvo oteti

U poznijih dana vjekovitu žiću?
Oj slava Maruliću!

(objavljeno pod imenom Kuzma Nović)

Vienac, XXXIII., br. 42, Zagreb, 1901.

VELIMIR DEŽELIĆ (St.)

(1864. – 1941.)

MARULIĆ

Gdje Marulić naš stajao prvi,
Sad moje lire slastno drhću glasi,
Lovorikom mu duša čelo krasi,
A srce klikće, što smo jedne krvi.

Veselili se gavrani nad strvi
Mog roda, al ga dobri usud spasi,
No rieka krvi ovu zemlju skvasi,
Dok dušmana si silno jato smrvi.

Na maču velik a po srcu stamen
Moj narod digo Lazar se iz groba,
I sretnije je nadošlo mu doba.

Moj narod mnogi jario je plamen,
Al pjesma naša nije zadnja bila,
Što sputanoj mu slavi razvi krila.

Kopnom i morem, Zagreb, 1900.

KRSTO PAVLETIĆ
(1865. – 1919.)

U SLAVU MARULIĆEVE ČETIRISTOGODIŠNJICE

Četir vieka j', što Ti »Judit« sinu,
I *junacim* plamni poklič vinu,
Ženskim uzor »Suzanu nevinu«,
Da rod dignu na staru visinu.

Četir vieka borbe, patnjâ, nadâ,
Otkad Hrvat sve zbog drugog strada,
A za hvalu rug, potvora tada,
Ko na Tvoju »Suzanu«, na nj pada.

Četir vieka j' naše biede jeka:
Još brat brata u naručaj čeka,
Još nesviesne tudja smuti meka,

Još ne minu ona mana stara,
Da nam slovu čin ne odgovara,
Bez morala Tvog »Vangelistara«.

Vienac, XXXIII., br. 42, Zagreb, 1901.

ANTUN DUKIĆ
(1867. – 1951.)

ZAHVALNICA MARULIĆU

Veseli se, Dalmacijo slavna!
Eto tebi danak sviće b'jeli,
S b'jelim dankom dobra sreća tvoja:
Spljet ti slavni, tvoja velja dika,
Dragi kao zasjao je kamen,
Ko Danica usred mrke noći.
U njemu, oj Dalmacijo krasna,
Zapoje ti tvojim milim glasom.
– Glasom, što no od mora do mora
Razlježe se preko polja, gora –
Zapoje ti Hrvatica vila
Iz ljubavi od milinja pjesmu.
Pred očim' ti puklo polje širom,
Puno razna divna, šarna cv'jeća:
Divna cv'jeća slobodice slatke,
Šarna cv'jeća budućnosti bolje.
Suzu briši s uvenula lica!
Sreće ora i tebi je došla
Na krilima pjesnikinje vile.
De, pohrli kroz to šarno cv'jeće,
Ter se vini k onom domu tamo,
Štono 'holo gori k nebu strši,
S kojeg no ti sija svjetlost čarna,
S kojeg no te topli dah taj grije,
Topli dah taj ljubavi od čiste,
Što uzgoji vjeran sinak k tebi,
Vjeran sinak, Maruliću Marko!
Vini mi se, tere smjerno kroči
Pred tog diva osloboditelja,
Koji no ti teške lance stresa,
Teške lance tamnosti neznanja!
Tvome sinu, tvojoj veljoj dicit,
Zahvalnicu pjesmu ti zapoji!
Slave v'jenac oko čela ovij.
V'jenac cv'jeća iz tvog bajnog luga –
Bajnog luga: harnosti prečiste!

Pobratim, God. 12, br. 8, Zagreb, 1901.

RIKARD KATALINIĆ JERETOV
(1869. – 1954.)

PRIČA O MARKU MARULIĆU

Odlietale laste male, ostavljale rodne kuće,
Pratilo ih blijedo sunce na ugasu umiruće.
Širilo se pod Mrljanom uspavano sinje more,
Šišmiši su oblietali Dukljanove drevne dvore.
Jecao je tihi vijor kô da plače pale snove,
Trunio se zelen listak sa grančice lovorove.
- Ti si išo za tog dana sav zanesen pokraj mora
I s tvoga je oka rodu osvitala mlada zora!
I doklen je po luzima umiralo zadnje cvieće –
Ti si pjesmom nagoviešto rodu novo pramaljeće!

Vienac, XXXIII., br. 42, Zagreb, 1901.

O PROSLAVI ČETIRISTOLJETNICE HRVATSKE
KNJIŽEVNOSTI

U lugu
Pjevô pastir svoju tugu
I gledô zvijezde posred tihe noći
I sanjô čarne svoga zlata oči.
Il kršni gorštak pričô o handžaru,
O ljutom boju i o krvnoj sječi
I kleo mač, što rdja o duvaru,
A ne će kletog dušmana da smakne.
Po polju tako, dolini i gaju
Nad sinjim morem i pod vedrim nebom
O blistu zvijezdâ i o sunca sjaju
Prolietala je lakokrila pjesma
O krvi čakskom, čas o zagrljaju!...

Al ti ju prvi dignu u visine,
Da nikad više nama ne uquine,
Ti naše pjesme novo sunce žarko,
Ti južni sine, Maruliću Marko.
I tvoja pjesma začarlija prva –

U slavu Božju pozdrav sitnog crva.
I pjesma nikla,
Sjeme dobro b'jaše.
Za tobom druge zvijezde zasijaše:
Hektorovići, Držić i Lucići
I Ranjina i Cvieta, Gundulići.
Dalmacija kršna propjevala ciela,
Te kolievkom je postala nam vilâ,
Kad zibkom nam je kraljevine bila!

I na tvojim opet žalim,
Dalmacijo začarana,
Čula se je ljubka pjesma:
„Zora puca bit će dana.”
Navieštala novo doba
Našoj knjizi, našem rodu:
Pričali je: sada perom
Valja radit za slobodu.
Budile se opet vile
Sred dubravâ i sred gorâ.
Rajile se drevne sjene.

Pucala je nova zora!
Danas već je danak svjetli.
Sto pjesnika eto ima,
O svečanom tomu godu
Da navjeste stihovima
Velju slavu našem rodu,
Gdje je prošlo četir vieka,
Maruliću kad nas pove
Stazom znanja i umienja,
S kitom grane lovorove!

Podižu se vile gajem,
Gledju oka razdragana
Te pjesnike i umnike.
A ima ih sa svih strana:
Rodila ih Bosna slavna
I Hrvatska Banovina
I Slavonija zemlja ravna.

Pa se dižu drevne sjene, zriju naše stanje biedno.
Ali vide ipak, da smo na Parnasu barem jedno,
A rod, što je i to stekô proz olujne nepogode,
Znat će doći sa prosvjetom do jedinstva i slobode!

S moje lire, Zagreb, 1904.

MARKU MARULIĆU
POSLIJE OTKRIĆA SPOMENIKA

Saviše barjake, prestala je slava,
A večernji pozdrav zrakom podrhtava...
Ja dolazim zadnji poklonik polako
Pravi romar tužni iz sunčanog kraja.
Gdje su pale ropske, crne, teške tmine
I prekrile more, sela i planine,
Potamnile sreću mojeg zavičaja.
U toj noći Tvoja **čakavština** mila
I slatka i meka
Struji kao melem, kao nada neka –
- Ugušit je ne će nikad tudja sila!
To je Istra naša –
Ja Ti nosim pozdrav njenih robijaša,
Ucviljenih majki
I njezine djece sa tudjinski šajki,
I njezinih crkvi uz pučinu samu,
Gdje je naša riječ umukla u hramu. –
- **Začinjavče** drevni, po **Merganu Tvome**,
A **Marjanu** danas visu vilinskome,
Ubrao sam jutros **murtilu zelenu**,
Rutu, mašuranu, ružicu rumenu,
Kaloper i smilje
I to drago bilje spleo sam u vijenac
Kao poklon skromni i **Tebi i Splitu**
Naše **tužne Istre**, gdje još narod čeka
Do tri brata s preka
I Tvoju – **Juditu!**

U Splitu, 30. srpnja 1925.

Pučka prosvjeta, Zagreb, 1925.

VILIM FILIPAŠIĆ
(1874. – 1942.)

MARULIĆEV UZDAH

Sveti Petar zlatni ključ svoj držeć
Pred nebeska legao je vrata.
Pohodi se javljaju rijetki –
Nije čudo, san da starca hvata.

Ali danas ne može da spava.
Čini mu se, već od zore rane
Čudan žamor da donasha vjetar
Iz dubljine, od zemaljske strane.

Sluša, sluša... Hrvatski je govor,
Što odòzdo takom snagom bruji.
A sad pjesma iz tisuće grla
Kô da grmi, tako čudno zuji.

Petar sluša. Al baš ni da ne će,
Čut bi moro, koga pjesma slavi:
»Maruliću, slava ti i dika!«
Svakog časa drugi glas se javi.

Žamor raste. S druge strane vrata
I u nebu cika, vreva, buka.
Petar skoči. »Zar je možda buna?«
I još čvršće ključ mu stisne ruka.

Prevari se. Rajski poju puci
Himnu onom, koj na zemlji pjesnik:
Prva luč je svomu rodu bio,
Skromna luč, al silnog svjetla vjesnik.

Svaki sada slavi ga nebesnik
I sva sunca jačim plamte sjajem.
Ali onaj, sva kog diče usta,
Tmuran stoji s tužnim uzdisajem:

»Rod moj dolje himne meni pjeva,
Ali duše ne poznaje moje –
Ime moje spominje se s hvalom,
Al mi pjesme zaklopljene stoje«.

Vienac, XXXIII., br. 41, Zagreb, 1901.

MILAN BEGOVIĆ
(1876. – 1948.)

HRVATSKA PJESMA

Kantata (1901.)

U slavu četiristogodišnjice hrvatskog
umjetničkog pjesništva 1501. - 1901.

V. ILIRSKA

Pozivlje pjesma
kô trublja bojna:

Hrvati! Hrvati!
vi naroda sluge,
vi robovi svač'ji,
vi sinovi tuge!

Uz vaše zidove
tuđ bršljan se vije,
pod vašim krovovim'
ni gusala nije.

U kući domaća
rieč vam ne romoni,
s djedovskog ognjišta
ljut dušman vas goni.

Svud propast i pustoš
nad vama se jati:
na noge, diž'te se,
Hrvati! Hrvati!

Ko trublja bojna
pozivlje pjesma.

A gromni, moćni pjesme glas
probudio je nas!

FINALE

I podigô se narod naš
kô pomlađeni sokô,
na krilima je pjesme on
poletio visoko.

U njoj je našô žića svog
i poviest i postanje,
u njoj mu prošlost, slava, sve,
u njoj mu spas, ufanje.

Bez nje je Hrvat skršen panj
bez granja i života,
bez nje u srcu našem mrak,
u duši led, golota.

O Bože – naše uništi sve,
I stada i plod i česme,
al samo poštedi krjepki glas
hrvatske pjesme!

Zlatousta Zoe, Vinkovci, 2005.

VLADIMIR NAZOR

(1876. – 1949.)

MARULIĆ

S vrha Marjana gola polagano, šutljiva kroka,
zamišljen silazi čovjek u cik večernje zore.
Dugo je motrio s visa Kaštelansko lijepo more,
hume kršnoga Brača i liti mosorskog boka,
turobno bl'jedi suton mirisna proljetna dana.
Gvozdeni neki je obruč s daleka dvorove Splita
stisnuo s triju strana.

Tako je Mojsije jednom išao nizbrdo; tako
I Zaratuštra se mudri iz planinske spuštao spilje.
Danas na Poljudu val je cijelo predveče plako,
oštro na grebenju tu je mirisala trma i smilje.
Nešto se desilo danas gore na samotnom kuku,
dok se gasilo sunce nad vodom u večernjem muku.
Niknu čarobna biljka između kamenja tvrda:
nešto nam don'jeti mora u teškom ovome času
pjesnik, kad silazi s brda!

Prvu nam hrvatsku pjesmu nosiš na usnama zvučnim,
l'jepu hrvatsku pjesmu. – Začarat ona će naše
Holoferne, ko vječna Judita nad nama bditi.
Ispod zidine gradske, s bubnjem i s trubama zvučnim,
prjeteć propašću zadnjom doći će osmanski paše.
Al ti nam najljepšu nosiš utjehu. — Marjanske liti,
gdje si velje ti duše dubinu drmao djelu,
danas su vidjele kako k vrhuncu si vedrih nebesa
bacio od zlata str'jelu.

Amanet primismo sveti sa usana tvojih. – Od tvoga
sjemena niknut će bašta, slavujak u njoj da gradi
gn'jezdo, a ruka se nađe što nebeski cv'jet će da sadi.

Donio svetu si vatru s vrhunca rodnoga br'jega,
da od nje čuvamo iskru u pepelu ognjišta svoga,
ti prvi žreče na našem oltaru, ti čakavske krvi

prastari glasu, ti prva r'ječ naša u nevolji našoj,
Hrvatâ pjesniče prvi!

(Prva verzija pjesme naslovljena AMANET objavljena u:
Vienac, XXXIII., br. 42, Zagreb, 1901.)

Sabrana djela, V., Zagreb, 1977.

PJESMA NARODA HRVATSKOGA*

SNI SADAŠNJOSTI

4.

I vidjeh bijelu zgradu u gradu ponosnome
Do rieke žuboreće, na ravni i brijegu,
A u njem vile naše gdje bolne duše bodre,
Jačaju i sokole, KAZALIŠTE

I pominju, da narod podleći tužno neće
Dokle na srcu nosi AMANET MARULICEV;
Pominju, da će nastat milinje i proljeće,
Kad zborom materinim dječicu uče svoju
I kune se i mole.

I rekoh: zadnji tračak još utnuo nije,
Nit zginu dobra klica na njivi poharanoj,
A s onog tračka može da velje svjetlo sine,
A s one klice male može se drvo vinut
U velebne visine! – LIEPA KNJIGA

I čuh u gradu onom, gdje jako bilo kuca
Kô srce zemlje ciele, ko žila mlade krvi,
I rekoh: na lovorje još pada kaplja rose!
I rekoh: nadajmo se! ZAGREB

(---)

Pjesma naroda hrvatskoga (Odjek Marulićevoj proslavi), Zadar, 1902.

* zbirka objavljena pod pseudonimom V. Primorski

HRVATSKA PJESMA

Marulić njoj je prvo ruho dao,
Kranjčević prvu dušu koja pati,
A ruho se je staro izderalo,
Na dušu led, ko na plam pepel, pao.

Sad novim dahom diše; tuđ joj zlati
Sjaj novo odijelo; digla u ponosu
Glavu je, ko da truniti se stalo
Zviježđe s neba u njezinu kosu.

O gorda, zv'ezde ne padaju više
S nebesa; one sada niču samo
Iz bola naše duše i našeg mesa.

Radije ja te gledam kad si gola
Na vrelu što ga u svojoj gori znamo,
I našim smiljem duša ti miriše.

Posljednja žetva, Zagreb, 1942.

ODGOVOR MARKA MARULIĆA SPLIČANINA PETRU HEKTOROVIĆU, VLASTELINU U STAROM HVARU

Vlastelinu mládi iz Staroga Hvara,
Marul za te gradi pisan, odgovára:
Rogaću mi glavu poslál si, da ju vim,
Ter da rič ti pravu o domu čudu dim.
Je taj pastir človik, al faun? Zvir, al vrag?
Če trajat za uvik? Je se bogu al đavlu drag?
O, taščina ljudi! O, naglostiu svita!
Ni mrve me prudi, kad se tako pita.
Ni vekšega znan'ja ner je božje znan'je,
Bog zna sva postan'ja i sveg svita zdan'je.
Ruka ča j' njegova iz ništar stvorila
Za ljude su slova nečitljiva dila.
Ni mravi i crvi, plin bisa al straha,
Mi kapljice krvi i šačice praha,
Ne vimo mi ništar u rici ka s' toči

Okol nas: val bistar, ma mutne su oči.
 Bog sami more rit, jer ki bi drugi znal?,
 Zač i otkùd na svit rogati taj je pal.
 Ma ča bilo, on je stvor božji. – Dugo već
 Zmučen kako konj je, progònjen kako zec.
 Cić dva roga mala, cić repića, eto,
 Sva su zla na nj stala, sve je njemu kleto.
 Čekal ga u Hvaru leut i žen je smih,
 U Tvardalju staru krih, sir i vina mih;
 Ma sve mu to biše samo za rugán'je
 Nek je smiha više, duže pominja'je.
 Ne reci mi da ga srist ne će nigdar smrt,
 Lita mlada i draga da dob mu ne će strt.
 Jema l' vekšeg jada ner je ne umriti,
 S gubom ljudskog gada vično se boriti?
 Živ ki će vavik bit, prez da i polúdi?
 Vično ko bi trpìt mogal zlo od ljudi?
 A mladost, kad nje hod u starost ni dospil,
 To ti je kako plod ki nigdar ni dozrìl.
 Dočekal ga uz smih Anibal leutáš;
 Rogàtog kad je vih, meni je došal plač.
 Život je njemu grd. – Pitaš me. Ča je on:
 Harvát, Latîn, al ŽGrk? Petre, sve to je on.
 Kad mu je za igràt, gerškog je pana sin;
 Kad trpi je Harvát; kad laže je Latîn;
 I on na tlu je tem postál ča mi smo svi;
 U tilu se i njem smišale duše tri;
 Kakov mu bil sad kip, ali šut ali rogàt;
 Al grdan ali lip, u tomu nam je brat.
 Mi rog smo zgubìli, ma nismo stáru ćud;
 Mi rep smo sakrìli, ma nismo hot nam – hud.
 Pa stvora tog kad vim ter sluša, rič mu, glas,
 Petre, ja tebi dim da gorji nî od nás;
 A morda je bolji. – Ja njega pušćam sad:
 Nek po božjoj volji snajde ga srića al jad.
 Nitkor ne zna zač je bog htìl ga k nam poslàt,
 I zač sve to tač je, ter ča će on postàt.
 U vrimenta nova, kad zla će ta sva zajt,
 Iz boka njegovà nov puk će, morda, izájtt.

Sabrane pjesme, V., Zagreb, 1977.

FRANO BRANKO ANGELI RADOVANI
(1878. – 1962.)

MARULIĆU

*Prigodom proslave četrstote obljetnice hrvatske književnosti u
hrvatskoj Atini*

Tvrde krši kako šiba more
Sabrav mislí gledô si duboko;
Regbi da se krši u njem sore,
A Ti svrnu prama nebu oko.

Veličanstvo gnjeva silne zbore
Ti saslušá, vinuv se visoko
Izmed sila, koje tud se bore:
Strugnu perom kano sivi soko,

Sjeknu str'jelom kroz neveru crnu,
Svoju dušu Ti joj za cilj oda,
Mùkom zgara, al već ne utrnu:

Crnu maglu otisnu sa svoda,
Plahoj d'jevi rtak mača svrnu
Na gr'ece dušmaninu roda.

Zagreb, 6. I. 1902.

Crvena Hrvatska, God. XII, br. 4, Dubrovnik, 1902.

MILAN PAVELIĆ
(1878. – 1939.)

VELIKI UČITELJ NARODA HRVATSKOGA
Marko Marulić, † 5. L 1524.

Zvona zvone ko da suze rone,
Grobna pjesma ječi Splitom gradom.
Kog to nose u bijelome lijesu?
To je momče, nejàčak Šimune,
Sin najmlađi Nikole Marula,
Gospodina, splitskog vlastelina.
Jadna majka, pobožna Dobrica,
Iznemogla od kuće ne mogla,
Pa sam otac s drugim rodom tužan
Prati sinka do zadnjeg počinka.
Al tko ono tu s gospodom stupa
Sam odjeven prostom svitom crnom
Bez ikakva plemićkoga znaka,
A lice mu od svih gospodskije,
S crnog oka um i plamen bije?
To je dika Marulića Nika,
Najdraži mu između pet sinova;
To je slava starog slavnog Splita,
Marul Marko, glava plemenita.
Još mu nije ni trideset ljeta,
A već znan je širom bijela svijeta.
U Padovi, svetog Ante gradu,
Velike je škole izučio,
Mudrom riječi nagnao u čudo
I samoga dužda mletačkoga.
A kad kući došao iz svijeta,
Učen, društven, ljubezan i mio,
Ko kralj mladi vršnjacima bio,
S njima snivo o hrvatskoj slavi,
Strado s jada, s kojih ona strada.
Otac htio, da se ženi Marko:
Lijep je, veli, bogat, uman, slavan,
Koji dom ga ne bi zetom htio?
Isto misle mlade vlastelinke,

Hrvatice i fine Latinke.
Dobroj majci drugo je u glavi,
Već odavna ona šapće Marku:
»Marko sine, materino milje,
Kako rad bi tvoja majka stara,
Da te vidi, sinko, kod oltara!«
Marko majci drage ljubi ruke
Pa se smiješi i smiješkom je tješi,
Al ne zbori ni crne ni bijele,
Tek dan po dan dublje zamišlja se;
U srcu mu ko da nešto plače
I šapuće sve jače i jače:
»Gledaj, Marko, goleme sramote,
Vaj sramote i strašne strahote,
Gdje Hrvatska, nekad silna, jaka,
Razdrta je napo od Turaka!
Prem ne pozva Bog te za vojnika,
Ipak, ako ne ćeš rđom biti,
Red je tebi za dom junakovat.
Doma, Marko, ne spasiše ljudi,
Koji misle samo na užitak,
Već junaci Krista rassetoga,
Što za Njega sve će žrtvovati,
Zemaljske se sreće odricati...«
Takvi glasi Marku srce muče,
A sad eto, gdje mu bratac umro,
Ponajmlađi, njemu ponajdraži
Rad nevine djetinje miline,
Ko da neka odluka mu pukla:
Ruka ruho vlasteosko svukla...
Sa sprovoda u crkvu se vrati
I tu kleca pred Gospinom slikom
Pa šapuće moleći se vruće:
»O Marijo, o lijeru prebijeli,
Nisam vrijedan svetog žrtvenika,
Al najtežu žrtvu svećenika
Zaprtit ću na slabašna leđa,
Ti, o Majko, nosit je pomozi!
Pred prečistim majčinskim Ti licem
Zavjetujem vječitu čistoću!...«

I povuče otada se Marko
Iz društava, iz svjetskih zabava,
Pa u tihoj roditeljskoj kući
U sobici jednoj ponajmanjoj
U pokori stade živovati:
Oštro posti nikad ne mrseći,
Bičuje se, u kostrijet oblači,
Malo spava i na tvrdu logu.
Siromahe miluje ko braću,
Vazda za njih pružene je ruke.
U crkvi će vazda prvi biti,
A posljednji iz nje izlaziti.
Dane noći štit će knjige svete,
Jedne štiti, druge sam će pisat
U jeziku časnom latinskome;
Njima učit kršćanstvo će širom,
Da je smiješna gospodska nadutost,
Da je smjernost prava veličina,
Da su grijesi najgrđi dušmani,
Da su sveci najveći junaci,
Da je Isus ljubav ponajslađa.
Pričat on će tuđim narodima
O hrvatskim starim kraljevima,
Što bi znala kakva suknežica
Potamnivat kraljevska im lica.
A narodu svojem premilomu
U govoru slatkom čakavskomu
On će pjevat o ženama svetim:
O Juditi, koja satr vraga,
S kog stradala domaja joj draga;
O Suzani, što je pakost rani,
Pa Bog strijelom, što nju zgodit ima,
Uze život bludnim lažljivcima.
Rod on tako uči živovanju
I junačkom u Boga uzdanju,
Dokle prepun zasluga i ljeta.
Ne odšeta put onoga svijeta...
Blagi, čisti Maruliću Marko,
Naša diko, naše srce žarko,
Učitelju svijeta kršćanskoga,

A nadà sve roda hrvatskoga,
Božjoj Majci, najčistijem krinu,
Za hrvatsku vapij domovinu,
Da od Sina riječ nam njena jaka
Tebi sličnih isprosi junaka,
Koji će se umjet odricati,
Sebe same za dom žrtvovati,
Živjet poput tebe velikana
U čistoći sred nečistih dana,
Junakovat žićem, riječju, perom
Sjat do neba gorostasnom vjerom!

Guslar

Glasnik Srca Isusova, God. 47, Zagreb, 1938.

BOŽO LOVRIĆ
(1881. – 1953.)

I DOMOVINA MOJA...

Maruliću Marku

I domovina moja kaos b'jaše;
klonulo sunce, nema zvijezdâ mali',
sve jedno bilo nebo, more, vali
a grozne sjene urliku i jaše.

Zli dusi himnu smrti zapjevaše:
„Zar jošte niesmo kolo zaigrali?
Miruju Srđe; ta Hrvati pali
sad leže, neka plešu kćeri naše”.

Nek bude svjetlost reče Marul velji
i nebo prista uzvišenoj želji,
i svjetlost bi i kaos nestao je.

A djevojčice ružam okićene,
a duše mlade vatrom ožarene
pjevahu: sveto ime njegovo je.

Jadran, God. 1, Trst, 1903.

RUDOLFO FRANJIN MAGJER
(1884. – 1954.)

MARKO MARULIĆ

Ti si otac našeg jezika i knjige
Jer si prvi reko u svojoj „Juditi“,
Da je sva „u versih hrvatski složena“;
Zato, dok je svijeta, Hrvat cvijećem kiti,
U žalosnom danu i sred razbibrige,
Grob tvoj, gdje ti sniva duša umirena.

Škice i zapisci, Vinkovci, 1994.

LJUBOMIR WIESNER LIVADIĆ
(1885. – 1951.)

MARKU MARULIĆU

(K proslavi 400-godišnjice hrvatske književnosti)

Što mi zuji s dalmatinskih strana,
Kakvi glasi zatitranih žica?
Iza njih se razagnula tmica...
„Judita“ je i „Čista Suzana“!

S njih mi dom je klikn'o: „Evo dana!
Nestalo je noći s moga lica,
Svojijem mi zborom zборе dica –
S moga t'jela nestalo je rana.“

Našoj knjizi sinu danas svetak.
No tek Bog zna, gdje bi tekar bila,
Da joj Marko ne dade početak!

Njemu, sinu jadranskoga st'jenja,
Milosniku pjesnikinja vila,
Vječna slava nikad se ne m'jenja.

Ljubomir Wiesner Livadić, učenik Vb razreda donjogradske
gimnazije u Zagrebu

Pobratim, God. 12, br. 5, Zagreb, 1901.

SIBE MILIČIĆ
(1886. – 1943.)

MOJE SELO

Visoko iznad hvarskih stoljetnih utvrđenja
Diže se moje selo: kameno na kamenu.
Prije Hvara vidi sunce u času probuđenja
Prije Hvara zaspi slatko sa sovom na ramenu.

Od stopedeset kuća danas ih pola pustih.
Prozori mračno zjape: bratom vidjene oči.
Vrtovi, vinogradi nemaju sâdâ gustih,
Jedino iste zvijezde imaju naše noći.

Bješe nas oko tisuć prije Velikoga rata,
Prorijediše nas groblja i zemlje preko mora:
Tako gore il plove borovi naših gora.
Zatvoriše se navijek mnoga čamova vrata.

Ispred svačije kuće šušti zelena loza.
Jezik je čudan, drevan, još Marka Marulića.
Sve ječi blejom ovce, meketom ludih koza,
Katkad se javi i glas pobožnih magarića.

Sredinom sela vodi krivudav put do Hvara.
Jadransko, plavo more veže nas s cijelim svijetom:
Ogromna, beskonačna zastava naša stara.
Naše se nebo takmi sa svakim plavim cvijetom.

Stoga i nitko ovdje nema stalnoga mjesta,
Traži granice svemu što vidi žudno oko.
Zato i jesu naša odilaženja česta
Preko beskrajnog mora, ili u nebo visoko.

Nikša Petrić: *Pjesni Hvaru*, Zagreb, 2003.

DANKO ANGJELINOVIĆ
(1891. – 1963.)

MARULIĆEV SPOMENIK

KAMENI Marul, pred palačom starom
Na kamenu piše perom od kamena
I grijehe naše, kažu, jetkim žarom
Zapisat želi, ljut, za sva.vremena.

Popeh se noću, da vidim što ima
Pisano... Al' su čudni mora sinci!
Tu proštih zapis svetog Jerolima:
„Prosti im, bože, jer su Dalmatinci!“

Split

Olujna jedra, Zagreb, 1957.

VLADIMIR ČERINA

(1891. – 1932.)

DOMUS MARULORUM

Noć, trna i mrak. Niz mamurno nebo
Kišica sipi dosadno, plačno.
Nigdje ni stvora. Ulica uska.
Svuda je pusto, zadušno, mračno.

Nu eto gore kroz mutno staklo
Slabo i lako svjetlo se sipa
I plaho po zidu puzi sjena,
Staračka niče, gine – bez hripa.

S tornja sad muklo zvono odbija.
Strava i ponoć. Negdje daleko
Tamo u kutu kao da moli
Šapuće, stenje, grca to neko:

Griešnica divna molitvu niže,
Kajući mladost plače i jeca,
A glas joj suzi slabaško, sjetno
Ko staro zvono raspuklo breca...

Niz zid sad tiho umiče sjena
I svjetlo se lagano gasi
I vapaj, uzdah i krik se čuo...
Muk. Tek kiša još kroz noć se glasi.

Raspeće, Split, 1912.

TIN UJEVIĆ

(1891. – 1955.)

OPROŠTAJ

Ovdi usrid luke naša mlada plavca
Uzdvigla je jidra voljna, smina i nova.
I hoteća pojti putom svojeg plova
Gre prez kog vojvode al zakonodavca.

Budi da smo virni krivovirna pravca,
Ništar manje čtímo (koko i zemlja ova)
- Kî va versih libar množ harvacki skova -
Marulića Marka, splitskog začinjavca.

U lipom jaziku, gdi "ča" slaje zvoni,
Mi dobročasimo garb slovućeg greba
I tokoj ti napis dijački i stari.

Zbogom, o Marule! Pojti ćemo, poni
Žaju imimo velu sunčenoga neba:
Korugva nam ćuhta; gremo, mi puntari!

Hrvatska mlada lirika, Zagreb, 1914.

ANTE DELALLE

(1894. – 1971.)

DVA DRAGA AMANETA

(Marko Marulić i ban Petar Berislavić)

Opatica gospa Bira
Mislila je naći mira
U tišini manastira...

Al van mira bezbroj jada
što ih ljuti dušman zada
još nikada kao sada.

A u gradu strah i tuga,
Neizvjesnost strašno duga,
što će donijet sva ta šuga.

Zato gospa tuži dane
A i noći nespavane,
Da joj tihi danak svane...

Nu sve teže, crnje vijesti
od nemile te objesti
oblačnijom čin' joj svijesti.

I sad više još je nujna
Otkad brat se iz Nečujma
Vrati u grad svetog Dujma...

Htjede Marko nać odmora
U blizini svetog zbora
Na školjiću blizu mora...

Ali Gluhoj udolini
Grdna, avet metež čini,
I upusti duh se hini!

Skoro svi mu ideali
U jedanput u prah pali,
Starac regbi trud svoj žali...

Kolike su knjige slane
Za domaće i za strane,
Da se na put hidri stane!

Al zaludu u toj tmuši
Kô da sve se sada ruši,
Ne ostaje no jad duši...

Svjetla zraka tek jedina
Čini mu se iz tih tmina
Sa sjevernih sja planina...

Tam' za Gvozdom gdje ban Petar
Čuva stražu brz ko vjetar,
Neumoran, smjel i vedar.

Prijatelji od mladosti
Razmišljahu rano dosti
Dom da jada se oprosti.

Jedan mačem, drugi perom
Odlučiše tvrdom vjerom
Svaki poći svojim smjerom.

Na rastanku Petar dade
Sahat Marku nek imade
Spomen neki ako pade...

Otad prođe mnogo ljeta,
A slava im svijetom lijeta
Rad umijeća i poleta...

Starcu Petar eto sada
Još jedina osta nada,
Zadnji žižak sa zapada...

Uzme pero da izšara
Zadnje liste Vandelistara
I to djelo dugog mara.

Al ga jošte ne dovrši
Kad ga tužna vijest skrši,
Da ban Petar život svrši...

O tad mnoga suza žarka
Rad gubitka sunca jarka
Resila je starca Marka...

Pak sa satom knjigu priju
Šalje sestri u ćeliju
Uz molitvu ovu tiju:

"To su moji amaneti!
Kad taj libar uzmeš sveti
Duše bana tad se sjeti!

S njim i mojih sjet' se muka,
Što ih podnijeh za spas puka
Kad umorna klone ruka."

Trogir, 1958. godine

Prvotisak

BERISLAV ANGJELINOVIĆ
(1897. – 1978.)

OTACA KULA

Nad Zastrazišćem kliče soko siv,
sa kule plamsa vatren znak
i pjesma jeca niz sinje more.

Od Kotora do Jelse krstare
galije strašne Uluza Alije.
Crn barjak gusarski u orkan vije,
u srcu jad i nevolje stare...

Niz Korčulu, i Hvar, i Brač,
sa rijeke k rijeci, niz plameno more
niz zemlju cijelu Marko Marul moli,
starim slovom poje
i na stari način bugari Paskoje...
Još drže zemlju i jezik otaca
ko neprobojni zid.

Plavi lukovi, Beograd, 1972.

ANTE CETTINEO

(1898. – 1956.)

ČEŠLJUGAREVA MELOPEJA

(- - -)

Kos saznaje tajnu o ljubavi i smrti Marka Marulića i ostalih živih i mrtvih Splitskana

KOS bi uoči Mrtvoga dana još prije pjesme pijetla
sletio s jarbola modre rive u gluhi portik crkve svetoga Frane
da prije crkvenjaka i prvog prizraka svjetla
posjeti Splitskane, vječnošću uprskae.

... Čim bi utišalo mrmljanje u koru mrtvih fratara,
(more im se s obale odazivalo recitativom oseka i pličina)
providan kao pramen tamjana, koji koluta s oltara,
prišao bi mu tih nadbiskup Skradina.*

U stanki, potom, on nije bio više dim već kadionik zore sjajne,
u kom se iskrila pod zarudjelim pepelom dva oka – dva ugarka,
pjenušasto srebreni anđeo pred njim listao misal tajne
o ljubavi i smrti Marulića Marka:

„... Oči s mnogo noći... golubovi njedra... pliskave
ribe bedra providurove Hicele
dovabile su do dna pakla ne samo Marka, nego i Dminu:**
prvome škorpijoni piju oči, prste i usta bodu ogromne
ose i pčele,
a drugi kao ugor visi na rampinu...

Na sramotu neba, njen potiljak i u paklu čuva sok
krina i sjaj bjelokosti,
nikakvi plameni jezici ne mogu sažeći sablažnjive čari
te Evine kćeri:
zalud je bez prestanka probadaju i krnje trozubi i osti,
zalud joj se Arcilucifer ognjenim smijehom ceri...
Eh da je samo ona!... Mariter iz Bologne i Lydija iz Rima,
kao bura pepeo, otpuhnete su žarki zagovor svetoga Dujma,

preplanulog ribara svetoga Petra ništa se ne prima,
nemoćni su Evangelisterij, Judita i bdjenja Nečujma...
Vae nobis! Svi su naši sugrađani isti sve tamo
od morskog Dioklecijana...

Eh da nisu gluhonijemi borovi Marjana, Bačvica, Špinuta i Kopilica,
Pod težinom putena grijeha prsla bi i najčvršća grana,
I nitko ne bi vidio sjaj Božjeg lica...“ „
Grehota... jer su milostiva srca, a nije ni pošteno
da svi odreda iskajavaju grijeha nadasve krvoločnog cara
(koji se priboden o zemljinu os vrti kao vreteno
I sam sabi zube vadi i kožu para...)

Iz kavula koje on prvi ovdje posadio, gnojeći ih
mesom i jaucima kršćana,
izvire neugasiva žeđ za ženskim tijelom i pohotama
ovoga svijeta,
sve njime odiše u ovom gradu: pjaca, ulice, riva,
clausurae samostana,
donapokon i misa sveta...

Zato su oni tako rastrošni i razbludni u mlakim
noćima karnevala,
a žedni novotarija i prevrtljivi kao djeca u danima
narodnih potresa:
a, kako je život za njih samo jedrenje drugoj obali
na valu maistrala,
ne vjerujem mnogo u moć razuma i prste udesa.

Ne vole strance, iako su im od ambrozije i prasaka
slađe njihove žene,
(i u tome nema razlike između Berlina, Praga, Beča,
Varšave i Kremlja)...
a da ih vidiš pred začavlanim vratima svetoga Petra uplašene
kad jauču i plaču: „Sve je crna zemlja!“

U tunjari smrti, kao tunji u nevjerici i nakon
odsudnog udarca,
čak ni oni pravedni ne ištu raj, već vraćanje vugavi i
tanjuru bakalara,
dok bi oni grešni pristali i na metamorfozu u magarca

sa tri ostana i pet i više samara...
Nisu bez prijatelja. Pored ostalih i kraljicu Izabelu,
čuo sam kad ih na sijelima ugodnika božjih zaštićuje i brani...
Vidim... ne znaš... To je ona, čiju su karavelu
Prvu s Kolumbom na provi vidjeli oceani...

Što žmirkaš očima?... To ti je ona kraljica
što je nosila istu košulju dokle god nije izagnala
iz zemlje Španije Maure.
E da je ona samo vijek prije bila postala svetog Petra
zamjenica ključarica,
danas se na Markovoj koži ne bi mrijestile čaure.

Nema nedjelje kad ona lijevim okom ne virne s vrha
raja u igralište Hajduka,
desno joj oko i srce sve je u pijesku torerove rodne arene...
Ništa ne vidi, ništa ne čuje kad sa zemlje zaori buka...
Eh na zemlji, u raj u i u paklu žene su samo žene...

I dandanji ustaje protiv svetaca, kao nekad protiv pape,
i juče se na svetog Pavla kao mudra zora raskriještala bila:
„Pustite gomilu neka urliče, kida vrijeme, zanose, kose i kape,
otvorite joj vazda bar jedan pipak ventila!“

I ne završi Niger, a zora kao djevica s dvije naranče u
njedru i s cvijetom geranija u ruci
stala je stidljiva, čedna i ljupka blizu Marulova
grešnoga groba,
pred žitkim mlazom sunca i psovkom mornara u luci
kao od pijeska rasuše se oba.

* Toma Niger

** Dmine Papalić, Markov suvremenik

LJETNA BALADA DVOJICE MARULIĆA
ONOGA PRAVOG I ONOG I. MEŠTROVIĆA

„Kumpare, ima li čakod nova?“
pitam galeba s ibisovim profilom
tamo iznad Hrvojeva krova.

„Dok su noćas pred nasipom na pličini
vodili bučnu ljubav delfini,
a stari galebi učili mlade
kako se u strmoglavoj vertikalni
ukročuju vali
i ribe bezazlene iznenade,
ja sam slušao opet razgovor dvojice Marulića.
Onoga pravog, koga su na nosiljci sjećanja i mjesečine
donijeli signor Milesi i Dmine,
i ovog brončanbg Ivana Meštrovića
s podnevnim suncem još u venama.

Zna se, kao i uvijek, pričalo se o svemu:
o građanima čestitim i podlacima,
o prodornim došljacima,
o osekama i plimama,
a najviše o lijepim ženama,
mrtvim i živim sirenama,
i to sve u rimama.

Onaj s nosiljke, s dvije zvjezdane svjetiljke
član Kosmijske akademije ljubavi,
dočaravao je vidovitošću Nečujmove tišine
dvostrukim rimama
sve Arieline renesansne vrline.

Drugi, ovaj brončan iz sadašnjice,
opsjednut sumporastim zjenama
Nordiljke certaurkinje iz prošle noći
tražio je više aliteracije
nego li čiste srokove,
(nešto što bi umilostivilo Muze i gracije
iz Helikona,

nešto što ne potsjeća na govor lirskoga Babilona)
i nikako da iz vrele potsvijesti iščupa Neznankine brkove,
nikako da im nade adekvat za plastiku u riječi,
iako je sve do razdanja strugao uporno guščjim perom
po tvrdoj, brončanoj ploči,
sve dok mu varnice zore nisu oksidirale oči.

„Anahoreti dalmatinski...!! čak onda, kad su ustumarale sjene,
broncom i sažaljenjem uspomena oživljene,
misle samo na žene...“
odupirući se predzorinoj golicavoj jezi
mucao je pljucajući u ožuljale ruke
danas nosač bez broja, jučer signor Milesi.

„Opet žene!
S valima blistave, otrovne pjene
grizu i moje aorte okamenjene.
U gorkoj doumici, koju bih od sirena,
utopit ću se bez oporuke!“...
nadoda staklenim glasom krvavih mokrih zjena
siv svjetionik iz luke.

„Kumpare, hvala!
Ostani tu i čuvaj grad,
dok se ne vratim iz naručaja malstrala.“

TUMAČ RIJEČI:

- 1) Kumpare – kume, ačkod nova – nešto novo?
- 2) Milesi – prvi vlasnik palače na trgu, gdje je danas Marulićev spomenik
- 3) Dmine Papalić – Marka Marulića suvremenik
- 4) Nečujam – mala uvala u zavjetrini na Šolti, nekadašnja Marulićeva rezidencija
- 5) Ariela – ime providurove kćeri, jedne od Marulićevih ljubavnica

Pjesma je objavljena s naslovom „Solsticijeva balada...“ i u časopisu Književnost, knj. XXIII., Beograd, 1956.

GVIDO TARTALJA

(1899. – 1984.)

MARKO MARULIĆ

Marulo je Marko nakon lepih dana
Okušanih slasti, vrelog milovanja, -
Pripravljao telo na čas okajanja
Pa se zbio pod krov jednog samostana.

Tamo stao živet životom askete –
Daleko od sveta i bučnih radosti
Reko je u sebi: „Sada su već kosti
Ispijene posve, pa nek se posvete.“

Ali su ga mladi djaci manastira
Bockali i svedjer šalili se s njime;
Splićanke mu jedne spominjali ime
I Marulu starcu ne davali mira.

Na raskrsnici, Split, 1919.

ANTUN P. ŠKARICA*

(?)

MARKU MARULIĆU

NA DAN OTKRIĆA SPOMENIKA 26. JULA 1925. SLAVNOM
PJESNIKU MARKU MARULIĆU
„DOCTORUM VIRORUM CLARISSIMUS POST DIVUM
HIERONYMUM DALMATIAE SECUNDAM GLORIAM“
UZORU SVETOSTI – DUBOKOM UČENJAKU SINU STARODREVNOG
GRADA SPLITA NA USPOMENU ČETIRISTO GODIŠNJICE NJEGOVE
SMRTI 1524. – 1924.

Krjepostima resen, prezir taština,
Kršćanske mudrosti, bistrim umom bjah;
Čist srca i duše, uzor vrlina:
Ti, kano zvijezda na obzoru sjah!

Hvaleć jako Boga, puk Ti milina,
Hrvatsku Tve grudi tad žarko ljubjah;
Jeronim sveti do tvornog Tvog čina,
Ponos Dalmacije, luč svoju odsjah.

U pustoj samoći... pjesma Ti zvuči...
Razmatrajuć, blažen, vječne istine:
Ljubit Dom i Stvorca, Biblija Te uči.

Stiha naših, Oče! Dubokog znanja;
Domovina harna, nje slavni Sine,
Spomen Tebi diže, lovor poklanja.

SLAVA!

Plakat iz 1925., zbirka Sveučilišne knjižnice u Splitu

* Nema pouzdanih podataka o autoru, možda je i pseudonim

ANTUN BONIFAČIĆ
(1901. – 1986.)

CROATAN

Ja sam pjesnik izumrlog plemena,
k'o da mrtvih vrača pjesme štiju,
potomci se rieči svoga djeda smiju.

Naše se ime teško izgovara,
puni zvuči hrvatskih vokala
potomke naše svojim zvukom para.

Spominju ime Shakespeara i Keatsa,
a Marulić u memli Michigana gnjije.
Mi smo kreštaj zalutalih ptica;

Striela sa Šarca mrtvog Meštovića
krenu put nebesa, da dosegne zviezd
za posljednju croatansku jezdu.

Pjesme, Zagreb, 1998.

TON SMERDEL

(1904. – 1970.)

MARULIĆ U SUNCU

Kad pohodim, grad svoje mladosti,
osjetim da je srce gorući grm.
Obvije me plamenom svega
i sagori sve žučne tuge,
rastjera magle
i kiše što romizgaju i šobonje.
S takvom dušom promatram dugo
kako sunce lije svijetli slap
na spomenik pjesnika J u d i t e.
Dok on jednim prisluškuje uhom
frulu Muze, bujna mu kosa
ljetnom aureolom sja,
a ruka puni brončanu stranicu
pjesmom o suncu
što utjehu tka.

MEDALJONI, 12

MARULIĆ

Judita tvoja sudba je roda
što u sebi svijetlo duha nosi
s vijencem mučenika na kosi.
Iako su pjesnici mnogi
kroz trnje gazili bosu
a mnogi od njih prezren trpio,
ipak je svaki od njih znao
da i gladan srce svoje dijeli i sve snosi!

Epitaf, Zagreb, 1964.

SREĆKO DIANA

(1906. – 1997.)

SUTRA ĆEMO SLAVITI

Lunjam po splitskim ulicama, tražim
prizore, uslojavanja, granice svjetla.
Prelazim iz jedne u drugu ulicu –
prizori se ne mijenjaju, ljudi ostaju
isti. Gazim po izlizanim pločnicima
osjećam vlagu jedne velike porodice.

Dan tka naše sudbine, iz dotrajalih
kuća izlaze dotrajali ljudi
na krivi zid podbočila se kriva strana
svijeta, svjetlost koja žmiri.
Zovem starog Dioklecijana, jadnik
šuti i motri naše situacije, gleda
u svoje dotrajale dvore
i moli se, znam
za našu budućnost.

Moja šutnja naglo ulazi u buku Rive
među jato galebova. Zaustavljam se
ispred kipa Marka Marulića a on mi kaže:
U mom temelju čitaj Tinov Oproštaj
jednu vrst duhovnog priznanja
iskopine što imaju zvijezde
zvijezde koje su prestale hrkati
sudbinu nimalo jeftinu.

I jučer sam šetao kroz uske ulice
Splita. Upijao trule mirise, gledao kako
iz stare fontane curi jedna voda
pere lica prljavih pločnika
tijela djece što traže sunce.
Mir, kažem svojoj duši
sutra ćemo slaviti praznik
Nove godine.

Pjesme, Split, 1982.

OPASKE

Prelijepa si povijesti mojega grada.
Prepuna si truleži
zgrušane krvi
kurvarluka.

O duši kamenova ti govorim
o jeziku začinjavaca
o smrti i prahu praotaca.

Zastali smo usred mračna kantuna o Marule
Ti, ja i krezubi starac na štakama.
Prostrli smo ćebe od kostrijeti.
Zubi su nam poispadali.

Onaj starac što nekada bijaše Car
skutren sjedi na skalinama Peristila.
Tjera muhe s otvorenih rana.
Razmišlja što treba da bude Teatar
dostignuće u umijećima
gramatičko pravilo.

O tjeskobama Ti besjedim o Marule
o krletci za Čovjeka.
Vjerojatno će netko
u nekom budućem vremenu
pročitati Tvoju *Instituciju*.

Riječi su danas drugačije
kruh naš svagdašnji
svrha za Postojanjem.

Nebo, zvijezde, sunce ostaju isti
ja sam onaj drugi, privremeni
zatočenik smrti i života.
Pomolimo se milosrđu
nebeskom i zemaljskom atlasu
Marule, oče hrvatske književnosti.

Koža kože, Zagreb, 1991.

UZ TEBE SAM OPET *OPROŠTAJU*

Usred noći kada zvijezde
uglazbljuju svemir
s Tinova *Oproštaja*
neuka bića ljušte
duh pjesnikove duše.

Pokušavaju ugasiti
na plavci novoj
jzik začinjavaca
svjetlost slobodi.

Marulov grad nanovo upada
u zbiljsku opasnost
ubiti ili ne – *J u d i t u ?*

Mogućnosti, broj 1-3, Split, 1997.

DRAGO IVANIŠEVIĆ
(1907. – 1981.)

MARULU

ars poetica

Svak iz maže vadi ča jema u maži:
mudar mudrost, trubilo guzicu:
jedan štuje riči, drugi rič
brez pravca,
ka mamenu ticu,
pušća iz tmice
s tmicom u tmicu.
O čovištvu, diki, jubavi, juskosti
trubljica trubila
šupljivo tralata
ter iz sega tega uprdec salata...
Zatoj, o Marule, zabij se u bronzu,
sritan, jur ne čuješ jazičava bonza
breculju tu kužnu ča okol svita ronza.

Druga sloboda, Zagreb, 1981.

VLADIMIR KOVAČIĆ

(1907. – 1959.)

U POHVALU MARKA MARULA SPLIĆANINA

(1450-1524)

Hvala ti, Marule, u ovaj svečan čas
dubravom glas frule i srcem sviju nas,
kad posvud dojavlja ponos naš i radost
i tebe proslavlja sva mladost i starost.

Hvala ti, zvijezdo iz stara vremena,
i prvo gnijezdo, iskro iz kremena,
kvartino brončana iz davnih proljeća
i pjesmo sunčana, stara pet stoljeća.

Hvala ti, o snago u čežnji rođena
za libra Tvog blago »u versih složena
hrvatskih« - koji o nama govori
i čakavski poje, ko more šumori.

Hvala ti za plavcu iz našeg drveta,
koja na jedarcu put novih dometa
iz rodne Ti luke s korugvom isplovi,
savlada sve muke i stih nam obnovi.

Hvala Ti od Splita najdraži porode,
posvud uzorita bakljo za narode,
jer Tvoja »Judita« snaga je htijenja,
volja plemenita slobodi življenja.

Hvala Ti pjesniče borbe i otpora,
slobode vjesniče, grano od lovora
i duha patnice, koji nas proslavi –
Ti prvi glasnice u našoj dubravi.

Hvala Ti, Marule, u ovaj svečan čas
dubravom glas frule i srcem sviju nas,
kad posvud dojavlja ponos naš i radost
i Tebe proslavlja sva mladost i starost
i pjesma ponavlja Tvoju vječnu mladost!

Split, 1950.

Izabrana djela, Zagreb, 1982.

ANTE PARČINA
(1908. – 1988.)

MEDITERANSKA POEMA

XXXIV

Splite, Marulov grade vapaja,
težnji i gorućih molbi
zbog bijede, nevolje,
poletnog duha začinjavca
gdje materinji jezik
o tako slatko zvoni
za puk narodni
kroz libar slavne Judite
i »Molitve suprotiva Turkom«.

Dioklecijanov grade po začetku,
iz bijede srednjovjekovne
bljesnu dlijetom i umom,
narodnim zanosom
k svjetlu, svanuću,
renesansnom suncu.

Grade naš s panteonom,
gdje umnici nađoše svoj pokoj i mir,
opjevan slavenstvom,
uzvišen s ljepote Marjana
s vedrinom neba
i bistrinom mora
u ružu se rascvjetavaš,
o daj da skladamo rapsodiju o bratstvu
i slozi Mediterana!

Mediteranska poema, Split, 1979.

NASLIDOVANJE ĐAVLA PAKLENOGA

(Dijalog s Marulićem u arkadijskom Nečujnu - poema)

*Taščina od tašćin
i sve je taščina.
ovi svit je osin
i magla i tmina.*

Marulić

(- - -)

Ja bi suncu dugo piva
cileg dana pa do mraka
da san pisnik ka Marulo
na svon dragon nan jaziku
na čakavski ča nan zvoni
o lipote se raskrabiš,
jemaš gusta da ga slušaš
i fali bi naše nebo
ča nas sili lipin mislin
o vičnosti, o juskosti
da smo mali ka i mravi
i sve samo trule kosti
a u naman stotin vrazi
od davnine
i starine
kojemo se na sve bande
išćuć mira, ništo pravde.

Divimo se sveton Jeri,
toj pećini i Merjanu
povrj grada pokvarena,
svakoj škrapu, svakoj stini,
busu, travi ma i tican
pa i pismi Kavanjina
i svin starin kantadurin,
pisnicima stareg Splita.

(- - -)

Gren ti, brate, u Nečujam
da se smirin na tem škoju
di nan vonja borovina,
di su ribe pliskavice
ke plovidu sinjin moren.

E, ja Duje sin Marinov
i od Mande travarice
juski kažen i govorin:
Sve bi bilo kako triba,
mira, sriće, dobra dila
u jubavi, u pacijenci,
u poštenju, u strpjenju
ne u mržnji
i gloženju
da ni đavla opasnega
ča nas tanta godinaman
kroz stolića do stolića.
Lipo jaše na grbači
na čovika svog slabića
ka na bidneg tovarčića.

(- - -)

Ma ča pensan oba svemu,
gren ti, Tome, od teg vraga
paklenoga ča se muva,
u gradu nan Marulovu,
ča se miša s našin sviton
u sve kraje
i po gradu,
po kalaman
i u kinu i teatru
lipe stvari prižentaje,
šporkarije, golotinje
na sva mista i kantune
vidiš vražje
kurbaluke.
I sa vojon dospija san
di je kuća Balistrića*

negdašnjega vridneg kuma
našeg Marka Marulića,
sva u ladu
u osinu
usrid guste borovine
po starinsku baš obišnu
od stin pomno izgrađenu
s par ponistar prema moru,
malo višje uz skaline
jošćec jema i gustirne.
Lipo guštan, moj pisniče,
dragi Marko Maruliću
i moj kume Balistriću.
Kad san tote baš ću sisti
s miron lipin da te gledan
ka na kvadru Vidovića,
ol' na onen Meštrovića
s mudron bradon
velin čelon,
bistrin jokon i dubokin,
ča zadire u dubine
judske misli,
u sve grije,
u sve mane
ovog luđeg čovičanstva
ča sliduje vraga crneg
pa ga štima ka i Boga.
Nas dvojica baš smo tote
isprid doma Balistrića,
mi smo stari poznanici,
nikog nima srid tišine
samo brsti niki jarac.
Neka brsti, ol' badaje
ča ću tebe sada pitat
i pritresat oba svemu,
zato stani tot do mene,
moj Marulo humaništa,
čovik libri plemenitih.

* Zapravo Balistrilić, ali Duje po svome pogrešno izgovara Balistrić.

Zapisa san tvoje dilo
privedeno od Kempinskog
„Naslidujmo našeg Krista”,
štala ga je sva Evropa,
ka i druga tvoja dila,
ali narod i državu
vodila je vražja sila.

Naslidujmo, moj Marulo,
ništa boje, pametnije,
ven po staren običaju
od davnina i starina
našeg vruga paklenoga.

Vazimajmo sve ča daje
za čovika inšepjana,
godimente, šenzacijune
od makine do fabrike,
lupeščine pa do jagme
za bogastvon,
kurbalukon,
neka k vrugu
gre nan duša.

Ne čudin se kad mi kažeš:
e, moj Duje,
ludih glavi, tvrdili tikav
bilo ili je ča sve ruju,
zabacuju
i obrću.
Svit je bisan, na sve pjuje,
ča je dobro ko postiga.

Pravo kažeš
i tebe su ošinuli,
gorilo je tvoje dilo,
ka i drugih mudri glav
na lomači u to vrime
učenjaka vridnih misli
takovo je doba bilo

vaše zvane renešanše
i otkrića i umića,
dostignuća na svin pojin,
znanja juskog po čoviku
sa bogastvon Jamerike
i grandecon svih plemića.

Plan je đaval vavik jema
i u šapan svakog drža:
cara, kraja, poteštata,
konšiljere i vićnike,
konte, grofe i markiže,
š njima igru izvodija
pa u kašu sve izmiša,
narod bidan ča je moga
samo kuco je činija
i krv svoju svud proliva.

E, sad reci, moj Marulo,
otkad tega nije bilo
od postanka ištorige
i po slovu Svetog pisma,
kojega si rado štija.

Eto, klimaš, potvrdiješ,
lipon bradon
ka i jarac
ča me zrika kroz ti bušak
dok li cvrču muzikanti
ti nan božji
dragi tići,
misliš u se kako li si
jema gušta u dokolici.
Baš je pravo ča si biža
od svog grada sa forticon
u Nečujam da se smiriš
kod svog kuma Balistrića
i u miru da svon pivaš
o Juditi junakinji.

Tvoj je libar o Juditi,
slavnoj svetoj udovici
dobro doša da sokoli
spliski narod u nevoji,
neka si nan tu i gušta
u lipoti borovine
i sa kumon Balistrićem
jia, pija rujno vino,
a od riba svake sorte
i barbune i lignjune,
škampe, skuše
i sardele,
a nad glavan
pivali van
mali cvrčci mužikanti.

(- - -)

Tribalo bi da nas jubav
sve obujmi i prigrli,
da živimo mi karstjanski,
jubeć bidne i nevojne,
da u radu i poštenju
čovičanstvo svo procvita.

A, moj dobri Pečeniću,
Marko mudri Maruliću,
e da ne bi to dostigli
renešanšu ča želimo,
prosvitejstvo o pameti
i duševnost baš po srcu
i čovištvo za sve jude,
starce, mlade
i uboge.

Znanja tebe ka po šolda,
ti se umiš porugivat,
pivat pisme da se puca
da se vataš svog trbuja
od tvojega smišneg škerca.

Iznija si puno tega
i šalživog, a i mudrog,
pa te danas študiraju
veleumni filozofi,
judi pera i jazika
latinskoga, arvackega.

Pari mi se kad te vidin
u tvon gradu staren Splitu,
nek je fala Meštroviću,
prid palacon Milezija,
di nan pišeš
mudra dila,
al' je đaval
u Splićanina.

On se ruga i s čovikon,
velog uma i kalibra,
lako s tobom. naš Marulo,
kako konte vavik pišeš
proda li se ča o fruti
o limuni i naranač,
grozja, dinja, jabuk, krušak,
i o cati i rogači,
ma i librih velih, malih,
pisam, fojih i romanih,
svake sorte filozofi
ištarije judskog roda,
bune, gvere
i rivolte
sve za skupe
danas šolde,
i ruga se, podrugiva
samo išće ridikule.
I tebi bi, moj Marule,
našli dlaku ol' besidu
i nazvali šćeto-neto
Marun Marko Splićanine
di si skrija nan marune
da l' kod Mare lipe tvoje,
šesne, mile mantenjute?

Prav mi reci, poštiva si
dobru misal i savite
mudre dava
sve za narod
svoj karstjanski.
Ko je reka da si trapi,
ven si biža zbog nedila
u svon gradu
i mladosti pokvarene
da bi naša svoga mira.

(- - -)

Sad te, eto, ja ostavjan
miru tvomen u Nečujmu,
jerbo mi ga obilaziš
zaraj mora, borovine,
zaraj vonja vridnih trava
i kaduje, rusmarina
i cvrčaka nan pivača
mužikanat od stolića,
dobrih riba da se sitiš
na gradelan, na lešadu,
ča ih gusta Hektorović
pisnik vridan starogradski,
žejan tvoga govorenja,
ribarenja do Nečujma
i crnega dobreg vina.

A sad zbogon, naš pisniče,
došlo vrime novih vragov
i na nebu i na moru,
u svin zemjan, po sven svitu,
svih koluri i bandiri.
E, moj dragi, humaništa,
da si danas živ nan bija,
ti bi posta vrlo vridan
kršćanski nan
šočijalista.

A sad pojmo svojih plovon,
novih pravcem naspram svitlu,
a ti mirno, lipo leži
u tišini svetog Frane,
di su drugi veleumi,
a ja ću u suvrimento,
napridnjački
i moderno
priko mora glišerinom
oli, kažu, idrokriksen.

Pojmo, pojmo, gren van zbogon,
pozdravjan te, moj Marulo,
a i tebe, Balištriću,
makar nima tih balistri,
sad su bombe,
super vridne,
izventane baš po đavlu
da se šatre ovo jarčje
puno vridno,
al' nesritnje
jusko naše
dobro sime.

Prin su vrazi bili u paklu,
sad ih u paklu više nima,
ven su prišli na terenu
republika, kraljevina.

Naslidovanje đavla paklenoga, Split, 1985.

ŠIME VUČETIĆ
(1908. – 1987.)

ŠKAKLJIVOST JASTVA I HIR MANGUPSKI

Iako sam u sobi, sam, sam sobom,
pa me tražite kao da me tražite grobom,
ako me nađete u sobi, a soba je korzo,
a korzo je džungla (izloga i karaktera,
pobjeći ću niz stepenice nebodera
moga vrlo, vrlo velikoga svijeta.
Ako me pak zapitate za ne znam što,
te mi se nasmijete ulagujući se mojoj životinji,
mudrijaški ću se možda i ja nasmijati,
zaoštriti usne i nožiće,
a možda će iz nikotina snova bljesnuti
jedne zaboravljene oči,
oči koje su umirale,
oči žalosne od malodušja,
oči što poznaju sklad i neredne smisla...

Jer ko to još zna što bi sobom,
sobom-grobom-robom-drobom
u tim pustim našim komedijama,
na tim pustim našim pustinjama,
pod tim znacima...

Jer vidi kakva je to bina
i ta panturnina
bez dubina!

... Kolegijalno klokoću tambure i pejsažu,
a labijalno jedna karlična kost suha se vidi.
Kako longitudinalno stoji plitica puna
slabih sardela, ljutike i luka!
A kako vino potokom opolno teče kroz livadu,
mami gole kupače,
utiče u puste drobine,
pali lude snove vijeka,
pali mjesečine po književnim kočacima,
i čuje se madona u tik-taku metronoma...

„Što će mi – rekoh – o što će mi, Maruliću Marko,
ta slova, i te noći,
ta dangubljenja, te prazne kante moga stana,
taj apstraktni zrak, ta gotika!
Što će meni, Đivo Gunduliću,
gluhonijemi kleriče, pokajniče tužni,
ta ljubica rastavljena ođ svoga mesa,
taj ton iznad svih nebesa!“

Eto tako govorim, tako se borim,
jer ne znam što bih i kako bih,
kada me obuzmu ti bunari,
ti krugovi bunara,
i kada me dozivlju iz grobova
zakopani dani i zemani,
i kada se privijati moram
uz obraze stvari
i naših ranjenih misli i pojmova.

Cjelovito se više ne rađa miljenče ljudsko.

Promaknuti dani obiljem se ne javljaju više.

Ni aforizmi ne mogu pomoći.

Ne ćemo sad ništa reći o ONOME...

Pa što? -----

Ali ipak pouzdano znam, misleći u svjetlosti
budućeg svijeta,
da će se sav moj zvučan i nemiran plamen
raspršiti i nestati kao pepeo jutarnji.
Naše samoće opet nisu suviše bolesti.
Naša traženja i vijuganja nisu
prazni, jadni dodiri,
jer te i mi čekamo. Budući...

A glasa se ne ču!

I pa me još pitaš za ovo i ono?

Zbogom more, zbogom polje,
zbogom rodno mjesto moje.

Rude na ogledalu, Zagreb, 1959.

MARIN FRANIČEVIĆ
(1911. – 1990.)

SKONSI U RIČIMA

Minjale se zime, primâlica, lita,
na istemu škoju živili dvâ svita,
Jedni se svĳjali po karšu i griži,
sve snāge dāvali motiki i mriži,
drugi čisti, svĳtli kud gôd su hodili,
smihatânja, kânte usvûd pronosili.

Riči skonsāvale po pútih i pojih,
ma rĳlko se čule iz just onĳh bojih,
ča su veće skule u Mlecih učili
i jazikon téškin puno sačinili
sonetih talijânskih, kancônih latĳnskih,
učenih besidih i pritâč starĳnskih.

Glâsi se ditĳnstva sve mânje jāvjali
kad bi izmej sebe o škoju prāvjali,
ujutro, daleka slušoli zvonjénja,
a ronili večer, čudna govorénja
i slāgali verse primûdre ma hládne,
na jude ne misleć, ni site ni gládne.

A dica iz pūka, žákna... šeminârij,
postéc duge dneve i moléc ruzârij,
na ižâmih uvik mej parvĳh izášli,
i kako kurâti po mistih se nášli,
uz tujĳnski govor po nášu zābili
ko da rnláde dâne nisù ni kapili.

Po sva popodneva tercilju igrâli,
ol is lajkôn misli tarâcon šetâli,
u kâču hodili, po pútih befâli,
i nad cílin stâdon glāvâmi stresali,
ter se bogojûbno pūku štipivâli
kad se po lantĳnoh mártvi targuzâli.

Rad Marula versih svi su se zgrozili,
kî su na harvâsken od Judîte štili,
začinjâvce fârske, kako god ni njega,
nisu razumili, niti zarad čega
jezikon čobânskin slâžedu te pisme,
gospodâr Tvardâjski sasvín ih je isme.

Pučani od ještra za sebe kantâli,
leutâše slavne nisu nânkle znâli,
kad su dóšli libri ko da su po nâšu
od onîh is krâja, hodeć bi u pâšu,
oli nad komínih za večerih dugih
stâri ton prihâja od jednîh do drugih.

Prošla su godišća žvelto il pomalo,
ričih nerečenih sve veće ostâlo,
u jūdima vrili i jidi i jiri,
škojen prohodili i zvîri i žbîri,
a skonsi u ričih nisu se minjâli,
neg čekodu uvik da bidu zasjâli.

Nikša Petrić: *Pjesni Hvaru*, Zagreb, 2003.

NIKOLA BONIFAČIĆ ROŽIN
(1913. – 1995.)

TINU UJEVIĆU

(Varijacija na Tinov »Oproštaj«)

Kapetane dragi prez zakonodavca
jimeli smo sriću držat ti kraj vesla,
napustil si jidro, morija te stresla,
prez tebe gre dalje modra od sanj plavca.

Ko vri me ju čeka, kamo će obrnut?
Za sunčenin nebon ćuhta nan va krvi
horugva slobode, sveta našoj mrvi.
Ni ju strah od vetra, ne će ju val zvrnut.

Mornari, romari, krivovirci, sami,
velu ljubav znamo za zemlju rojenu,
veću za čovika zi sanju važgenu,

ki sprid nas se javlja, s nami i za nami.
Dalje s preze, čujte i mladi i stari,
poeta pozivlje: Gremo, mi puntari!

Večernji list / Hrvatski rukopis, broj 125, Zagreb, 5. rujna 1993.

EUGEN BUKTENICA

(1914. – 1997.)

DOŽIVLJAJI ŠOLTANSKOG NARODA

(uvod)

Ispred Splita
površina slana
jedan otok
posred je Jadrana.

Otok Šolta
tu prebiva mali
svakim vjetrom
čuškaju ga vali.

Divna li je
sva okićena
sjajno sunce
i grana zelena.

Mandulama
vinovom lozicom
sa smokvama
borovom šumicom.

Maslinama
rogačima slatkim
i povrćem
borne svakojakim.

Na njoj žive
poštene seljaci
većinom su
odlični težaci.

Oni rade
od jutra do mraka
kako ih je
naučila majka.

Poštena ih
majka porodila
i pošteno
sve ih odgojila.

Na Šolti je
sedam lijepih mjesta
sve ih veže
ljubav, more, cesta.

Oj Grohote,
ti si glavno selo,
zatim Srednje
i još Donje Selo.

Gornje Selo
na istoku stoji,
Maslinica
zapadno se broji.

Još ostaje
Stomorska na rivi,
usred ljeta
Nečujem oživi.

Tu Hrvatska
književnost počela,
Marulića Marka
obuzela.

On je tada
u njem stanovao
i *Juditu*
hrabru napisao.

A sve skupa
naša draga mjesta
sve ih veže
ljubav, more, cesta.

Eugen Buktenica, Zagreb, 2001.

KRUNO QUIEN
(1917. – 1990.)

MARULOVA UVALA

O tebi smilje snatri u Nečujmu
gdje miruju zelene pličine,
zbog kojih zbogom rekoh svetom Dujmu
te plandujem ovdje sred tišine.

Sjećanje na dušu tvoju nujnu
i u maslini misao davnine
u uvalu tu jedva čujnu
nose mi šutnju, ter miline ine.

I slušam tako, dok još ima dana,
mir ovaj stari s mirisom od ulja,
što Marku bio mir je samostana.

Al noć, što ide, nosi prošlost burnu,
tu crnu kosu s uresom dragulja,
a u ruci drži mrtve strasti urnu.

Stihovi na starinsku, Zagreb, 1992.

IVO CVITIĆ
(1919. – 2009.)

NAŠ MARKO MARULIĆ ROĐEN USRID SPLITA

U petnajstom viku pedesetog lita
rodio se ovde naš čovik od svita.
Ponos našeg roda, a meštar od pera
s njim književna naša započimlje era ...

Marko mu je ime, Marulić ga zovu
udrija je temelj za nauku novu.
Dilima je svojim iša priko svita
i tako postao književna elita.

Sin oca Nikole i majke Dobrice
rodu nam je znanjem osvitlao lice:
i postao uzor ovom našem rodu
kojem su tuđinci trgali slobodu.

U Padovi uči humane nauke
ali proučava i svog roda muke.
Dok su mnogi htili znati prošlost Rima,
on je našu povist htio kazat svima.

Prepisuje dilo popa Dukljanina
na latinski jezik da ga kaže svima:
te piše Juditu da podigne rodu,
moral kontra Turak za jemat slobodu.

Puno tog je dao, a dosta je znao
kao učen sin naš rodom ni spavao.
Humanost mu bila uvijek iznad svega,
poštenje i ljubav, te volit bližnjega.

Kao pisac, pjesnik, filozof i kipar,
humanist, domoljub, povjesničar, slikar;
stavljao je uvijek iznad sveg dobrotu,
iskrenost, srdačnost, duševnu lipotu.

Dvajstčrtvtrog lita, jedne tužne noći
u šesnajstom viku sklopio je oči;
te počiva mirno u svetoga Frane
crikvi na obali već odavna znane.

Za sve šta je dao recimo mu hvala,
nek ga vječno slavi ova zemlja mala.
Sin je Dalmacije, ponos našeg svita...
naš Marko Marulić rođen u srid Splita!

Od stoljeća sedmog, Kaštela, 2000.

ZVANE ČRNJA
(1920. – 1991.)

POD MARULOVOM PONISTROM
U SPLITU 18. VIII. 1515.

Othodu godišća,
prehitro othodu.
Za svakim slidi nam novo.
Marule,
Marule moj.

Za Čast tebi zgodit,
za slavu i diku
od starog jazika i grada.
Marule,
Marule moj.

I „ča“ zvoni slaje,
ter pivamo pismu
ugodeć ti. I čuj je.
Marule,
Marule moj.

U verse ti vargni,
u libar zavazda nam svet,
svu mudrost, počtenje i lipost
po zakonu starih poet.

Svu mudrost, počtenje i lipost,
svu svitlost od svita i ufanje
Marule,
Marule moj.

Vlatko Pavletić: *Zlatna knjiga hrvatskog pjesništva*, Zagreb, 1991.

ANTILADANUS I ANTIDONATUS PO MARKU MARULIĆU
SPLIČANINU (MARULIĆEV LIBAR)

Od Holofierna krvavega
i od udovic Judit
preliepe
Tvojoj libar nan još uznosi
ovi zajik po sviete.

Ma grizuo dušo Ti
meštri
hudoznanci
skončievajuć nan va ten zajike
slova.
Samo, gledaj, jopet naši Istrijanci
ta stari svieti libar pišo z nova.

1977.

DIČNEMU MARULU

Ta proklet i nevidljivi črv,
ta tajna misal po noće na pusten školje.
Pak viers cio viersa, oj Marule,
krvavo stisni srce da na sviete buode bolje.

A ljudi smrtni neka išćo
Vino, kruh i srećo.
Va svilneh pusteljah neka si najdo
ono slas najvećo.

Aš život je vaš.
vi ki ste pjani i bludni.
Oni ki nikat ne umiro,
do krvi su bližni trudi.

Pa ti mudros besmrtno išći,
oj Marule,
bus i proklet.
Na krvaveh bespućah utrobo razdiri sojo.
Vapi do neba.

I od plača neka ti pukne
čisto predično srce.
Muki tvoje
so ljuden potreba.

Sabrane pjesme, Rijeka – Pula, 1981.

STANISLAVA ADAMIĆ
(1921. – 2005.)

MARUL – TISUĆUDEVETSTODEVEDESETTREĆE

Grobni pokrov puca
pobunilo se srce
s praroditeljskim kostima prijeti
Pjesnik svetopisamske Misli
rasrđen – osvljuje se
Optužuje Marul
Marko Marulić plače, brani!
Kuje n o v e riječi
Lista knjige staroslavne,
zapise kamena i plama:
- Što skrivi, Zemljo bogodana
da te kletvom ubijaju,
znamenja Slobode gaze?!
Ova godina Gospodnja
kao da se Bogu otuđila.
Godina tisućudevetstodevedesettreća
nema boju moje želje,
nije se okitila cvijećem moga znanja.
Oskvrnute je bogomrsci. –
Ustaj, rode! Življi sam nego ikada!
Lešine siju dušmani duha i tijela
Ne mogu satrti Riječ!
Ugasiti optužbe Krik.

Ova je Zemlja hrvatska
s Nebom rođena.

Kamen puca
Plamenom se glasi
Marul hoda, pjeva,
lista zapise davne –
Ponavlja riječi Zavjeta
Domovini i Bogu.

Riječi, Gospode, nisu krhotine.
Riječ je sveta
kad ju srce i um rodi,
Duh Gospodnji vodi.

Marulić, br. 4, Zagreb, 1993.

ŠPIRO VUKOVIĆ

(1921. – 1994.)

O' DOBRIĆA, GOSPE MILA

Dobra Majko o' Dobrića
I Judita Marulića,
Poticaj ste i zaštita
Sve do danas grada Splita.

Ponos nekad Klisa grada
Ostala si sve do sada,
S tobom bolji dani sviću
I vjernici hrabri niču.

O' Dobrića, Gospe mila,
Dok u Klisu krv se lila,
Donijeli te, suze teku,
U šesnaestom u Split vijeku.

Petar Kružić na braniku
Nosio je tvoju sliku,
I djedovi, Majko draga,
U obrani kućnog praga.

Svetište uskočke Gospe u Splitu - na Dobriću, Krilo Jesenice - Split, 1990.

VESNA PARUN
(1922. – 2010.)

TIH NEČUJAM I NEČUJAN

Marku Maruliću
didu *književnosti hrvatske*

Konjica
juri, trči.
Kotačić joj
cvili, cvrči.
Nije dobro
nauljen.
Naum nije
doumljen.
Osovina škripi.
Dažd
sa zvijezdi
sipi.

Nemoj stati
na polovicu:
Hajd' prestigni
kočijicu!

Da sam htjela,
da sam isplela
krila od
oblaka,
konjića od
želja,
sustigla me
ne bi ni strijela.
Sa Zemlje bih
na Mjesec
poletjela!

Konjić rže,
frče.
Kočijica
tandrče.
Tri je brijega

preskočila.
U jezero
zaronila.
I nije se
smočila,
nit se je
rastočila.

Kotačić joj
nauljen.
Krila joj
od voska.
Sipe snježne
pahulje.
Rosna kiša
roska.

Kočijica
začarana
preko krša
gazi.
I nastavlja
obasjana
hod po morskoj
stazi.
Nemoj stati
na polovicu.
Hajd' prestigni
kočijicu!

Kočijica
morem juri.
Val ju naprijed
tjera.
Burom se je
ogrnula.
Isplovila
iz Kvarnera.
Krenula
put juga
gdje su ljeta
duga.

Eno Šolte!
Mati moja
mramorom joj
maše,
bježe ovce.
Kočijice
vilinske se
plaše.

U Nečujam
Zaokrenu.

I škripa
utiša.
U zelenu
zađe sjenu
bora i ariša.

Ondje će se
odmoriti
dok sunce
ne klone
u kadulji
i u smilju.
I sa strane
one
odakle će
vjetar stići
lepršav i nezvan,
u ponoć će
zaroniti
u tih morski
bezdan.

Produžit će
put, nečujna,
po tim morskim
dnima.
I izronit
jednog rujna
Šolti
pred vratima.

Morska kočijica, Zagreb, 2001.

RADOVAN VIDOVIĆ
(1924. – 1994.)

MARULOV OPROŠTAJ S TINOM

U ovemu portu, Tine, tvoja plavca
uzdvigla je jidra nekoć, smina, nova,
hoteća broditi putom svoga plova,
prez koga vojvode al zakonodavca.

Med vali mnogima ti brod svoj vodiše,
trudan i nevojan, zlu se nadijući,
dobrosrične dneve malo putujući,
a lita kako no rika prohodiše.

Svoj tamun držiše, horugvu dižiše,
pun želinja velog sunčenog plamena,
prohodeć daleke zemje i plemena,
stanovitu portu nigdar dohodeći,
jer pokoja nima tebi kemu smina
žaja druge jubve, neba hlepi steći,
žaja ka t'u srcu nigdar ne ostina.

Trudna tega plova evo plavca tvoja
sad imi želinje jidra kalat svoja;
ma i tadi, kad u zadnji porat stiže,
horugvicu svoju jošće vavik dviže
VITEZA HRABRENA, POČTENA IMENA.

Sad noć dvižuć od zdol črnokosu glavu
mrmori: »Onamo, gdi žalosti nima,
gdi mir sveti, pokoj, san uvike ima,
nebogu pisniku totu je skrovišće,
od krisa i bisa spokojno hladišće,
pod borjen, čenpreson vikomnje stanišće.«

NA SUSTJEPANU

Sa srcem punim proljetnoga vriska,
kod šumi more i umire dan,
čekat ću Tebe. Plavi Sustjepan
bit ću u sjeni starih tamariska.

Kozjak i Mosor, prepuni rubina,
i Biokovo, lit će crven sjaj,
a Split i luka bit će uzdisaj,
težak ko čaša dalmatinskog vina.

Srce i srce ispod Zlatnih vrata
noge u srne nose tanki struk
i mrko gleda stari carski luk
u oči Tvoje pune crnog zlata.

Brač je u krvi. Plove bijela jedra,
plove i plove na smaragdni Hvar,
i sve je pjesma, radost, val i žar,
a more lasta na dnu Tvojih njeđra.

Lepeze šire i šumare palme,
na rivi već Ti kucka korak lak
i kosu mrsi vjetar, sunčev trak,
na rivi palme pjevaju Ti psalme.

U borbi rada strasno šumi luka,
a miri jod i slatki smokvin plod;
sireno: svaki pozdravlja Te brod,
nevidljiva Te k meni vodi ruka!

Ružmarin min, kadulja i lovor
i dah je mora širok, plav i slan;
srce ću, draga, metnut na Tvoj dlan,
kad čujem „ča“, Tvoj slatki splitski govor.

Dalmatinka, o čežnjo, ružo žarka,
ćutiš li kako miri smilje, vrijes;
ćutiš li oka svoga crvi kr'jes,
dostojan stiha Marulića Marka?!

O nije, draga, ovdje više groblje:
kosti mornara i ribara prah;
o tu je ljubav, mladost, rada dah
i nije ovdje crne tuge roblje!

Na Marjanu već prše prve sjene
i Luka Botić sniva davni san,
kad Mare pošla je na Sustjepan
i zvijezda su joj bile pune zjene.

Sve brže ideš. Svjetionik gori
i gusti baršun razastire noć;
već žuriš, trčiš: znadem: sad ćeš doć –
svaki je korak zvono, pjesma zori!

Zvijezda su pune grane tamariska
i mjesec javu raspliće u san,
a Jadran buči, bije Sustjepan:
umire zadnjih galebova vriska.

Split u poeziji, Split, 1968.

MATO MARČINKO
(1925. – 2010.)

PISMO EUROPI

U pismu papi rimskom i kršćanskoj Europi
cvilu tu mi cviljaše pjesnik onaj hrvatski
Marko Marul slavni
cvilu tu mi cviljaše na vratima Splita grada:
Svagdašnjim navalama otimač muči nas,
neprekidno muči;
jedne kolju, u robstvo odvode druge,
imutci razgrabljeni, stoka odvučena,
izgaraju u vatri zaselci i sela.
A polja rodna i njive zelene
ostaše bez težaka, opustošena,
umjesto žitom trnjem rađaju.
Samo golim prsima branimo obstanak svoj,
sve ostalo je pljački i grabežu izloženo.
Koliko sela, koliko gradova je napadač razorio,
koliko crkava porušio, koliko oltara oskvrnuo.
Plakali smo nekad, jecanjem i suzama
pratili pljačku smo samostana, oskvrnuća divica,
i dicu u čijim očima ugnizdio se strah.
A sada smo natirani da prošla zaboravimo zla,
ne što bi nova bila lakša, već što su svižija,
sadašnja.
Ni jedan ne prođe dan, a da strasne ljudozvirine
ne nanesu hrvackom narodu kakvo god nasilje mogu.
S kršćanskom gotovo je zajednicom, ako svi
iste misli, vire jednake i složni u odluci
ne združe svoju moć i snagu i ne pomognu
Hrvatima koji su smrt odabrali radije,
nego da ikad robuju ma čijoj drugoj viri i neviru.
Hrvatskoj šalžite pomoć, jer, ne dao Bog,
bude li osvojena ona Njemačkoj jao, jao Italiji,
a i ostali sav europski propast će svit.
Istu cvilu cvili hrvatski sad narod sav
na garištima svojih domova
nad zaklanom svojom djecom

Borovo selo Čelija Zamlača Struga Dalj
A Europa ponovno slijepa iznovice gluha
ne mari i ne haje za najstariji svoj narod
na milost i nemilost napadačima ga prepuštajući
bez zaštite bez pomoći
da za nju opet krvari na granici dvaju svjetova.

Marulić, br. 5, Zagreb, rujan-listopad 1991.

HRVATSKA NA KRIŽU KRIŽ

(- - - - -)

Mrak je progutao presjajnu zvijezdu hrvatske Slobode.
Hrvatožderi između sebe
hrvatske zemlje kockom razdijeliše.
Hrvatskoj prebiše goljenice, kopljem probudoše bok.
Iz dubine vremena
pred Bleiburžki križ
dolaze pjesnici i govore:

Marko Marulić

*"Luge, sela, grade popliniv sažegoše,
muže, žene, mlade svezav u robstvo povedoše.
Ubiše junake koji se hrvihu,
a ine nejake u lance vodihu.
Sinke oteše od krila materami
i jošće sramote činiše njihovim kćerami.
Oto, što još je gore, divičanstvo oskrvniše
divicam, kê pokore čineći, Bogu služiše.
Niki su prognani iz baščine svoje,
a niki pognani u sužanjstvu stoje.
Taj plače dičicu, taj muža, taj žene,
plače brat sestricu, a sestra brata nje."*

Hrvatska na križu križ, Zmijavci, 2003.

ROKO DOBRA

(1930. – 2017.)

MARKU MARULIĆU PEČENIĆU

(1450. – 1950.)

Ne mogu zamislit tad boljega plavca,
nit boljih tad versi (Božjega Ti dara),
tkanih umijećem slavná začinjavca,
kojem nadaleko ne bijaše para!

Al', kako si stablu najsvjetlija grana,
štono će mu, górdá, vjekovima sjati,
puku će Tvom, Marule, čak i škura strana
zorom nekom bliskom posvema zasjati.

O, da čuti možeš! kako Tvoje more
i dandanas buči i uz hrid se pjeni,
kraj umorna Splita, podno Marjan-gore,
ponovo ga budeć, zaspala u sjeni ...

Srca neka mir su, neka pak ljutita,
a u njima vazda i Tvoja JUDITA!

Facebook, profil autora, pristupljeno 1. rujna 2020.

ZLATKO TOMIČIĆ
(1930. – 2008.)

ZEMLJA OBEĆANA

(- - -)

Biskup Antun Opat blagosilja
prolaznike: Dešu i Vlkotu,
Gavsiju i Zlka, Pribinu i Vsemira,
i one koji u Modruš nose darove.
Pomolimo se.

Ja, Kolafiza, dajem svoju ogrlicu,
svoje grudi, svoj pristanak.
Sveti se ime tvoje, Isuse,
čovječe koji si došao s neba.
Pjevaju anđeli u crkvama
u slavu Petra Humskog,
Pavla Bribirskog,
Gospo od zvonika zvoni u moje
ime. Daruj mi sina, jaka na maču.

Presveta Gospo od začeca!
Neka pjevaju tvoje sluge,
Gospo od anđela. A ti, Gospo
od pojasa, sačuvaj moje poštenje
i žensku nevinost!
Smiluj se, Gospo od milosrđa,
podaj mi cjelov blagosti,
Gospo od Špinuta! Blagoslovi, Bože,
naše lipe Meje pod Marjanom,
težački Lučac i ljetni Poljud!
Blagoslovi, sveti Jere, naše riječi
izrečene nad sjemenom Porginim!
Zahvalimo se Tomi Splicićaninu,
da je o nama sačuvao spomen!
O gradu moj u kojem će ime puka mojeg
biti više nego igdje! Gradu moj,
pjesnika i svetaca, gradu ljubavi
i mržnje!

Na grobu Marulovom, sveti Frane,
neka anđeo hrvatski broji korake
što stupaju slobodni! Neka zli dusi
svojim repom šapnu dušmane naše,
neka bježe iz grada i iz zemlje naše!
Znam da čupavi lavovi vrebaju nevine.
Žena u šapama naopakog demona
cvili pred crkvom uzalud.
Djevica golih nogu poziva junake
da pokažu oružje. Vidi se zlo
i vidi se dobro.

Pred hramom Svetog Duje skuplja se
svjetina. Sfinga šuti, svojim tijelom
mami smrtnike na blud i na mržnju.
Dioklecijan se šeće ovuda noću,
kad nikoga nema, kad mjesečina padne
na glatke zidove, sanja o ljubavi,
o mladim ženama, ropkinjama iz Azije,
o puku svojem što trpi i sanja o osveti.
Na dan kad je uskrsnuo bog o kojem su
mislili da je čovjek, kad je pukla
kamena ploča i na nebu se zbivaše
promjene, prema nebu diže ruke
prvosvećenik splitski, blagosilje
puk napaćeni i nadu, da će doći
dani mira i vlastitosti.
U Krstionici smjesi se lik
strogog hrvatskog vladara,
na glavi mu kruna s tri križa,
pod nogama mu nevjernik; i on
obećaje dan milosti, koji mora
doći.

U ime Oca i Sina, sveti Duje!
U ime Duha Svetoga, koji je
tajna našeg bića i našeg žica,
koji je tajna onoga što je postalo
i onoga što će biti!

Zemlja obećana, Hamilton, 1992.

MATE ČAVAR
(1931. – 2016.)

U SPOMEN MARULU!

Dvadeset drugoga travnja proljetnoga,
U glavnome gradu hrvatskoga roda,
Spomenikom u čast sina voljenoga,
Dostojno djelo novog preporoda...

Veliki Marul na prijestolje sjede,
U dolini zemaljskog života svoga,
Nakon petsto ljeta, povijest nam htjede,
Odati priznanje duha hrvatskoga.

Sleglo se mnoštvo, dok kiša lije,
Zagrepčani kliču Marulu svome,
Zašto spomenik ne podiže prije?
Književnome ocu, sinu velikome!

Dođoše konačno vremena druga,
Hrvatska cijela jednim duhom diše,
Spojila nas sve je trobojnica duga,
Ispod našeg neba, kroz olujne kiše.

Splićanin u Zagreb dostojno stiže,
Da knjižnicu staru ponosno gleda,
Hrvatska je cijela metropoli bliže,
Nikome se više razjedinit ne da!

U Zagrebu budi, na trgu svome,
Kroz stoljeća nova, odmaraj se, Sine,
Svjetonik budi putu hrvatskome!
U glavnome gradu svoje domovine!

Danica, Hrvatski katolički kalendar, God. 121., Zagreb, 2022.

EDO PIVČEVIĆ
(1931. – 2021.)

THE CERTAINTIES OF MR MARULIĆ
Anno Domini 1500

*With only the tali ivalls of old Diocletian
As a shield in the face of hungry infidels
Anguished in your lair of homely certainties
Like an old tree about to be felled
Putting fortti fresh shoots and siraining
For nourishment
Throiiigh the cracks in layers of rock to nature 's
Secret capillaries
You voait for the familiar names from the clearings
In the early doubts (still not quite dispelled)
To float up to the surface of your solitude
In your oak panelled room ivith geraniums
Glovoing purple on the window sili
And the trdnslation of Thomas a Kempis just completed
Lying forlornly on the ivorm-eaten table
And the afternoon sun shimmering in the yellowing quill*

*Yours was an age of place when time stood still
And the beginning was like the end and Like
The beginning
And the voorld had a colour of belonging.
For when things shed their inborn reticence and give themselves
To trusting lovers
Every meeting place becomes a home
And every secret corner a shrine
With lovingly carved pevoss and playfnl tracery.*

*But novo only the stones of ancient Split are still there
For you have long been driven out of your inheritance
By homeless supermen who spavon
In braćkish shallows
And then race furiously through the dark oceans
On their mission of conquest
With no time to pause to bury their dead.*

British-Croatian Review, London, 1977.; Marulić, broj 2, Zagreb, 1985

ANTE SAPUNAR

(1931. – 2017.)

VELIKO NIŠTA

Sve je ništa
tisuću puta ništa
jedno veliko ništa
i opet samo ništa.
Sve je prhlo,
prah
osin magla i tmina
jedna zebnja,
tlapnja i bludnja
vječita strepnja
i sumnja.

Inedita, Split, 2013.

PETAR GUDELJ
(1933. – 2025.)

KOZE MARKA MARULIĆA

I

Musti koze.
Musti vučice.
Musti zemlju.

Pomusti munju.
Pomusti pticu.

Musti majku
svoga jezika.
Pomusti njezinu kost.

Opjaniti se
njezinim mlijekom, jezikom.

Jedan mlaz
u vučju zvijezdu.

Koja je uglavljena
u vučju očnu kost.

I još jedan
u vučju čeljust.

Svanuće vučjega mlijeka.
Svanuće kroz vučju čeljust.

Svanuće tvoga jezika.

Crne koze.
Crljene koze.

Iskočile iz crnice.
Iskočile iz crljenice.

Propele se
uz litice.

Piju
golo nebo.

Za kozama iskočila
tvoja zemlja.

Iz crnice.
Iz crljenice.

Za kozama iskočila
tvoja krv.

Matan i Pile Nogalo,
na Velimu, kovali
tvoj nož.

U žive koze zabijali.
Kalili
tvoj nož.

Kalili
tvoju krv.

Kako su vriskale koze.
Kako je klikerala
tvoja krv.

Koze
uz
nebeske
litice.

Tvoja krv,
tvoj nož

u kozjem mesu.

A Sredozemlje.
Modro.

A kozje mlijeko.
Modro.

A tvoj nož.

U kozjem mesu.
U kozjem mlijeku.
U Sredozemlju.

Modar.

* * *

Olujne koze.

Kozje mješine
nalivene gromova.

Kozji oblaci.
Na pomolu je kozja noć.

Protječu munje
kroz kozje vime.

Kroz tvoj udisaj.
Kroz tvoje ime.

Rasparane koze.

Kozje mlijeko
niz biokovske litice,
niz tvoje čelo.

Tako je započinjala tvoja noć,
puna tijela i neizmjerne

dječaćke muke.

Za kozama,
za gromovima.

Na tvoje tjeme: crna, teška, gusta
kozja krv.

Neminovni
miris gromova.

Miris zaklanih
jaraca.

Ti si ljubičast, modar, crn.
Tebe obasjavaju koze.

Iznutra
i s neba.

Rastvaraju ti se.

Ližu ti oganj
iz očiju.
Ližu ti mozak.

Zaroni
u kozji kozmos.

Slušaj kozju krv
u jamama i oblacima.

* * *

Za mladim kozama.
Za mirisom
kozjeg, vimena
i mesa.

Po Biokovu i po nebesima
kozji oblaci.
Oblaci koza.

Ti se hvataš za kozje sise.
Tebi po licu
vruć mlaz kozjeg mlijeka,
mlaz munje,
mlaz mozga,
mlaz krvi.

Ti mlad jarac.
Ti mlad jastreb.
Ti mlad vuk.

Pišeš prvu knjigu.
Niz tvoje prve stranice
teku koze.

Stari jarci,
stari vuci,
stari jastrebi,
okovani, gledaju
s dna jama:
oblaci koza
nad Biokovom.

Oblaci kozjeg mlijeka.
Oblaci kozje krvi.
Oblaci kozjih očiju.

Iz oblaka pada mlijeko,
iz oblaka pada krv.
Iz oblaka padaju oči
(ah, kozja krv,
ah, kozje mlijeko,
ah, kozje oči)
u njihove raspuhane,
u njihove užarene
nozdrve.

Viju vuci,
jauču jarci,
pište jastrebi.

Udaraju lubanjama,
tresu lancima,
kunu.

Tvoje tijelo, pred oluju,
na čistoj biokovskoj ploči.

* * *

Oko tvoga tijela
zameće se oluja.

Ovija te
sve crnji, sve gušći
oblak koza.

Munje modre, bjelokose,
već ti dodiruju usta.

Pod tobom se rastvorili
svi ponori i jame.

Rastvorile se vrulje.

Čekaju prolom mlijeka,
kozje i nebeske krvi.

Dišeš s kozjih nozdrva.

S licem nad licem
kozjih i jadranskih otoka.

Golubice nad jamama, Split, 1993.

IMATI JEZIK, IMATI ZEMLJU

Imati jezik, imati zemlju.

Biti ispljusnut iz matere,
iz jednog dubljeg jezičnog sloja.

Pasti čelom na svoju zemlju,
na svoju riječ.

Biti i prije svoga postanja:
u jeziku, u narodu, u zemlji.

Otkane ti pelene i bajke,
istesana kolijevka, isklesana
Bašćanska ploča.

Napisana *Judita.*
Sazidana kuća.

Sve pripremljeno za tvoj dolazak.
Čeka se samo nebeski znak.

Beograd, veljače 1981.

Pelazg na mazgi, Zagreb, 2004.

MOJ VUK, MOJE JANJE

Spavao s mojom prababom,
pio narodne pjesme i molitve
s njezinih usta.

Klao ovce.

Skakao s godine na godinu,
s planine na planinu.

Protrčao kroz moju pjesmu.
Zgazio u moju večeru.

Evo mi ga kroz povjesnicu:
moj vuk, moje janje.

Moj pop glagoljaš,
pradjed i sin.

Moj mali, jadni, neostvareni narod.

Plačem sam jezik,
draču i krv.

Zabio zube u goljenicu.
Jedem svoj rep.

Davno sam se opismenio:
s prednjim šapama na Bibliji,
vijem na zvijezde.

1521. pročitao *Juditu*,
u versi harvacki složenu.

Potražite me u Svilaji, u Dinari,
u Bijakovi.

U Sveučilišnoj i nacionalnoj
knjižnici u Zagrebu.

Beograd, travnja 1976.

Munje i naranče, Zagreb, 2018.

TONČI P. MAROVIĆ
(1934. – 1991.)

TROGIRSKI TRIPTIH
III. PJESMA OD SPOLIJA

A la recherche du temps perdu
česa sve tudeje neć nać
santa Marta od 'Rvata
santa Barbara benedicta
mia virgo bellezza e stricta

Via Munita historia pulita
cijeć tolicijeh najezdah
stoke od Istoći
gada od Zapada
kraj tolikijeh tuzemnih pijezdah
nije nas mogla škapulat ni Judita

Blažu
božji
Radovane
kad nas bidnu ukopati
vas nam spomin
i sav osin
i baščina
i taščina
i vaščina
staće na jednoj lopari
adieu
parbleu

iz jazika ditinstva
u ditinstvo jazika
o Marule! Pojti ćemo
à la recherche
prođi kroz Kaštila
kod komune na nas perdu
ti jin pichaj u raštila

SUPROTIVA

Ovod s vrja stine dok po moru pline
svit kê napo čine ki s mrmnjan'jem stine
spomin na te sine jazik da prosvitli
pri vengo pogine Marule moj svitli
Ča nan sve ne pri ti (kê da smo od juče)
grst guša i priti prirok pritač muče
dokla iščeš kjuče ostanesh prez kuče
o haruacchi puče ov haruacchi puče
nadanja sve jučeg

Slidi put istine, ka će nas sahranit¹
cuji va vidro mlika ma nemoj se braniti
pivaj krepaj tijo nemoj jin zastranit
posal i prisegu da se mogu baniti
Na ča sadi spadosmo
tomen se i nadasmo

A horugva čuhtaše oduvik črljena
daleč se vi jaše štandarca počtena
ludi zid se smije pazar i zidine
Polača ne grije rđa čađ i cidine
Lupež dok nas mnije
duh naš tribi sidine

Bo se srami stupiti za se tisuć lita staru stvar
pušća nizbrig tere naše ka pjan človik maniti kar
Žaj me vele za ti jeb
da garb nan je vavik greb
Nemoj mi se jutiti Čale vapaj lipi'
ne more se ni čitati kad vašćina sipi
vsi kê da su slipi tekar rukan vidu
potriba nas kripi rasap i odhodak
Gdi glave ne vridu
a gujce mislidu
triba tuć u sridu:
Krate nam dohodak!...²

*

Uro stara i gustirno, zar ćemo podriti
pirlit i dičen'je last har i taščinu
kad tuji na našen preže nas požriti
mi svač'ji na svomen tiščimo baščinu
nišč ščit od kamen'ja
korablju činjen'ja
— OUDI—

ka se na te i sve nas do danas svode
dokol budu svitit zvižde, teći vode³

(Split, 1501. - 1971.)

1 Malo izmijenjen stih Nikole Dimitrovića (1510—1553) iz pjesme »O družbo čestita«.

2 Dio zadnjega stiha znamenite pjesme nepoznata glagoljaša s kraja XIV. st. – »Svit se konca«.

3 Marko Marulić (1450 - 1524): »Judita«, I, 144.

BADNJAK U GETU

I zabranjen gori i grije
zidi daždu al i mire
dusi uzdanja usta sirotinje
lože neimanstvo
nalijepljeno na strop
što po zjenama ljušti žbuku
s pogledima nerođenih izmiješanu
onih koji se rodiše u nevirijeme
a ono je uvijek zar
bolesno vapno i sperma
izmet i cvijet
u koji se dijete zagledalo
zrcalo umrloga

Palača isparava
povijest isparava
naša zdvojnost i vaša pobožnost
Marule i Emanuele
isparavaju stihovi i slike
uvidi i volje
nasilja i svetosti
kao kad se kupus kuva
kao kad se kupus kuva

al ja ne mogu bez

OPUTINÂ CILJ PRIPILAN ☒ MARIN, MARUL

po zakonu starih poet/
sram se s nama ponosi
labes labes hembra paka
slava, hvala, čas jednaka

/u srodstvu s gnjusobom
stari rât

zardalon škužon zapuntan vrat
lip zlamen

/m/učeći nas da nî zarul

AMEN

Suprotiva, Zagreb, 1981.

BORISLAV ARAPOVIĆ
(1935.)

U UERSIH HARUACCHI SLOSENA

tridesetosam lita posli glagoljaškog *Misala*
iz bisera grada dioklecijanova
u tropletu zvižđa maglenih divljina daljina davnina
zvizda danica lita Gospodnjega 1521
lipe naše prva zvizda lipe književnosti

* * *

oko i do pod zidine dioklecijanovoga grada turski naleti
žedni pljačke plijena roblja žena
na bedemima i kulama topovi
straže danju udvojene noću trostruke
mrki brci i golobradi momci šaljivi
a zelena mladež uz hrpe kamenja
u spremištima gradskim i po kućama za dom spremne
teške puške koplja helebarde i sikire
danju noću muškadiji mačevi o boku
u gradu ponos prkos otpor udesu
troje ninive atene jeruzalema
kartage i konstantinopola

* * *

u noć i do u ponoć luč na stolu
gusjim perom i crnilom arak za arkom
marko marulić ni svećenik ni redovnik
već gradski i kulturni djelatnik glava učena
jezik pera njegova poglavito latinski
neke knjige njegove u prijevodu na brojne jezike europe
JUDITA *Iftoria Sfete udouice Iudit u uerfih haruacchi flosena*
prvi umjetnički ep hrvatske književnosti
prepjev jednog biblijskoga teksta
kako Božjim prstom ženskom rukom „*oflodobi puch ifraelfchi od ueliche pogibili*“
jednom izraelskom gradu spas

spas od mača osvajača
ujedno i nada splitu
ujedno i putokaz imenu svog roda jeziku
ne dalmatski ne ilirski ne slovinski
niti ne trojanski „srbo-hrvatski“
nego samo hrvatski
marko marulić utemeljitelj i otac hrvatske književnosti

3. 6. 2024.

Osvit, God. XXXI., broj 121-122, Mostar, 2025.

VLADIMIR PAVLOVIĆ
(1935. – 1996.)

POSLANICA

*O Marule tvoje lice
izrovano mačem zlice
cijeć usuda udovice
Judit koja pade nice*

strašnu knezu po šatore
one mutne kužne zore
i potom se diže gore
uznoseć se nad zlotvore

Prečista je poput krina
prhnula joj duša laka
iz zemnih se digla tmina
u prostore vrh oblaka

Iz nje zatim miris sunu
prostrijeli te posred srca
i očara ter za krunu
oštrec ovaj šiljat ostan:

Pa nakanih i ja isto:
uznositi što je čisto
oštrec ovaj šiljat ostan:
Holofern će obrat bostan

Izabrane pjesme, Mostar, 1997.

RADOMIR VENTURIN

(1935.)

SAMOTVORBE

*

Što ima truloga
 uloga
kruha i peciva
koje su preci-va-
 zali
 gospodarima
 dali?
Ta drugo je vidio trulo
 stari Ma-
 rulo,
 koji zna Mlet-
 aka
 himbu,
a drugo je vidio Hamlet,
jer čim bu-
 dali
 staneš na žulj,
 toneš u mulj
 spletaka.

*

- Joj!
 Zač
uzimaš mač?
 Nemoj mi, Judit,
 naudit!
Bog će ti tvoj sudit!
Dat će da savjest te peče. -
 Smjerno će njoj Holoferno.
 - Da, On mi reče:
„Bližnjega ljubi,
 ne ubij,

jedino njemu glavu
odrubi,
pa Mi pronesi slavu
da budem svet-svet-svet
ne samo za svoju enklavu
nego za čitav svijet!"

Za srokom okom i to okomito, Zagreb, 2023.

PAVAO DESPOT

(1936. – 2017.)

SPLIT U ZAGRLJAJU

XV. Magistrale

Zvona Svetog Dujma ljude zovu
ozračju u kojem Bog nas čeka;
vjera što nas krili i u rovu,
djecu grli ruka topla, meka...

Jutro Veli Varoš suncem kupa;
eno, leti, pjeva ptica mala.
Čovjek mladu travu hitro čupa.
Jedro u boj kreće protiv vala...

Eol, neka bude nježne ćudi.
Grad s Marjana gledam, blagdan oku!
Sine, tu su moji dani "ludi",

radost - suza, u moru duboku...
Car, Palača, crkva Svetog Frane.
Amor skoči s Marulove grane...

Split u zagrljaju, Split, 1997.

IVAN GRUBIŠIĆ
(1936. – 2017.)

SVEČANA PJESMA HRVATSKE AKADEMSKE UDRUGE

Rođena na žalu nemirnoga mora,
pod Marjanom opet lanterna se pali.
Marulova rič nam novi poziv šalje,
nasukanu lađu vozit treba dalje.

Iz baščine glasi neprestano zovu:
u ljubavi složni za Hrvatsku novu
žuljevitim rukam za krš i ravnice
poštenjem i znanjem za mir i pravice.

Udruga ko lađa smjelo dalje plovi
usprkos neveri što je stalno prati.
Ne mislimo stati, obzorja se šire,
a u svići, ulja ima još do mire.

(pripjev:)

Valovi ljubavi nek je stalno prate.
Za lijepu našu opet sebe dajte.
U njedrima njenim novi duh se stvara,
za čovjeka glas smo, radosno odzvanja.

(Uglazbio Ljubo Stipišić)

Dijalog, Split, 2010.

TIN KOLUMBIĆ
(1936.)

MOJ HARVOSKI

Kako dobro vino
svaki don ga pijen.
U sarcu ga grijen,
ćutin i kad snijen.

Sa svojin mlikon
dovala mi ga mat,
s njen me budila
i nosila me spat.

Na harvosken son parvi
svoj Očenaš izmoli,
veseli se i plako,
parvu divnju zavoli.

Kako pasuju godišća,
glos mu je sve mlaji.
Ča ga veće pijen,
gušt mu je sve slaji.

Marul ga je parvi
u provi libar stavi,
lipo ga naresi
i na put upravi.

„Merito gojit ga
kako nojdražji cvit.
S njen je lašnje život
i s njen je lipji svit.

Hrvatsko slovo, Zagreb, 21. siječnja 2000.

TI SI UZROK NAŠE SLAVE

Marku Maruliću

Tva korugva još se vije
i Judita rado štije.
Lovor-vijeanc za te pletu
Hrvatice u tvom Spljetu.

Na moru nam plav je nova
koja slijedi smjer tvog plova,
a darovi tvoga duha
hrana su nam poput kruha.

Zbogom, o Marule slavni,
veliki pjevao je Tin,
al' i njemu versi davni
bjehu ures lijep kao krin.

Nakon petsto prošlih ljeta
u nas ko i diljem svijeta
tvojih versih zvuči zvone
i zvonit će dok ne klone
začinjavca zadnjeg ruka
i duh našeg dobrog puka.

Oče naše knjige - Ave!
Ti su uzrok naše slave
sred hrvatske tve dubrave.

Do togaj ćeš živit vika
dokle lijepa strana ova
bude štiti sveta slova
harvackega jazika.

Hrvatsko slovo, Zagreb, 28. srpnja 2000.

MARKO GRČIĆ
(1938.)

POSLJEDNJI MARULIĆEV MONOLOG

Stojeći na obali mora, ovoga mora koje toliko volim da ga se nisam usudio prizivati drukčije nego posvećenim virgilijanskim stihovima, gledam prvu večernju zvijezdu, koja je i posljednja jutarnja zvijezda, što se pomalja na nebu, koje pomalo blijedi, a onda tamni, poput lica dragoga mrtvaca. Sjećam se, ja starac, zagledan s druge strane mede, da sam tražio, poput Augustina, nepobitan dokaz svojega postojanja, ali kad bih se god zagledao u sebe, tamo sam zatjecao samo časovite obmane, od kojih sam svakoj govorio: »Ne, ti nisi ja!« Koliko je samo meni poznatih likova mojih izlazilo preda me, ali svaki je iščezavao kao blagi obris na pijesku koji ostaje za valom, dok ga novi zauvijek ne prekrije. Ništa od onoga što sam tamo nalazio, naglost, slavohleplje, junaštvo ili kukavičluk, umnost ili bezumlje, strast ili hladnoću, samoljublje ili razumijevanje drugih – ništa od toga nisam bio ja. Ono što sam tražio bilo je skriveno u meni koji sam tražio. Mnogostrukost svijeta vidio sam kao jednostrukost, harmoniju glasova kao jedan glas. U meni je neprekidno Holoferno nastojao obeščastiti Juditu, a Judita gledala ubiti Holoferna. Bio sam ili obeščaćivan ili, iz osвете, ubijan. Bio sam obeščastitelj ili ubojica.

Gledam sada, starac čekajući smrt, prvu večernju zvijezdu, koja se umnogostručuje u mnogim kapima rose, u mnogim očima ljudi i životinja, i znam da, zacijelo, samo Bog ima pravo da bude on sam a da ne bude nesretan. Ako i to, na zagonetan način, ne opovrgava prvo jutro stvaranja. Znam i to da se Bog brine samo za to da ja doznam da ga se ne tiče moja sudbina. Sada kad sam to doznao, mogu mirno, kao trudan čovjek svoj teret, odložiti svoju sudbinu, od koje se razlikujem, za koju znam da već otpada s mene poput sasušena blata s noge djeteta koje se, prvi put, odlučuje da zagazi u more, kao i ja što ću zagaziti u more, jedno drugo i nepoznato.

Nebeska vučica, Zagreb, 2001.

LAZAR JOVANOVIĆ
(1938. – 2015.)

BOŽANSKO POSLANJE

U spomen Marku Maruliću

Tvoje plodne misli u svjetlost se spliću
u govor zvijezda šapat inih bića
u riječi na znamenu duši svijetla grada
gdje sunca su iz tebe nicala
rominjale kiše na Božanske ruke
što pjevaše krvlju i zvijezde i ljude
rajske zvuke kapljama sudbine

u sjenama svijeta čujem svjetlo bôli
slušajući pjesme šumor tvojih riječi
iz glasa mora anđeoskih krila
mjesečeva srca i zvjezdana praha

Pa u takvoj slutnji iz sunčeve kaplje
spoznah davno vrijeme i san uskrsnuli
čini ljubavi i svetost Judite
govor svjetla iz duše i tmine
moćni spjev spljetskog začinjavca
u znamenju ruku slavi i poslanju«

Split, 2001.

Prvotisak

MLADEN KUŠEC
(1938. – 2020.)

MARKO MARULIĆ

Kad pokucaš
Na hrvatske
Književnosti vrata,
Onda moraš znat i;
Marko Marulić
Naše je književnosti tata.

Rođen je, živio je
I umro u Splitu,
A bio je i ostao
Poštovan i cijenjen
Po cilome svitu.

Podravkin kalendar, Koprivnica, 1993.

TATJANA MASIMOVIĆ
(1938.)

2001.

Gospodinu Mirku Tomasoviću začinjavcu Marulićevih dana

Zatvorene su riječi među papire,
zatvorene su riječi u knjige i vitrine,
zatvorene su riječi u svečanost prostora
Palače Milesi 22. APRILA 2001. godine!
Riječi o Maruliću na krilima svjetlosti
(MARULOVE RIČI na KRELJUTI SVITLINE)
kroz ostakljene prozore i kroz rešetke
izlijeću na gradske trgove,
odbijaju se o fasade kamene,
o kapare na korničima, o krovove
pa kroz procjepe između zgrada
ulijeću u zanjihane palmine krošnje,
i kao da KORUGVA ČUHTA - govore...
pa potom na križu jarbola
PLAVCE USIDRENE USRID LUKE
titraju ljubavlju, snagom, strpljenjem
i iskušenjem,
i sa cvrkutom lastavica
kruže plavetnilom.

*Uz 500. obljetnicu Marulićeve „Judite“ za Marulićevih dana,
DVADESET I DVA DNI MISECA APRILA 2001. g. U SPLITU GRADU*

Splitu, u zagrljaju mora, Split, 2010.

MIRO ROM

(1938. – 2024.)

MATERINA RIČ

Na postoju blista, ukopan u kamen,
s libron u ruci i versi notaje,
ča svitle ka feral, blagoslov i znamen
i vikovna forca ča se ne pridaje.

Ni dražje, ni slaje na svitu je nima
stivane u duši, otporne ka stina.
Prirasla uz srce jubavju se prima,
ta tepla i lipa rič materina.

Iznikla iz grudi stare didovine
ponoson se čuva, njeguje i štuje.
Puntarskin justiman, zovon domovine,
Marulovin libron po svitu putuje.

I svitli svon forcon, versan dušu liči,
lanterna jazika - materine riči.

Rasule se sviton riči Marulove.

1971.

Verši moje duše, Podstrana, 2024.

MATO SUŠAC
(1938.)

COLLOQUIA MARULIANA

Travanj 2001.

O nado pusta! Judita dobro obavila posao,
Holoferne dolijao! u jedan kliknusmo glas,
a mozak, pakleni taj podli, hrvatski osao
onda kao i danas nasamari li nasamari nas.

Nije! Nije prokletnik mrtav! Ni u čemu nije!
Sablast roboljublja za njega rinta posao toj,
pa i sada kao i dosad u brkove nam se smije
kurvanjski se smije slatko - ko i prije,
o Marule moj!

Hrvatsko slovo, 11. siječnja 2002., Zagreb

PLAVCA SE VRATILA KUĆI

A nije, nije tribala ni ići!
Ter zaglibismo tako kapetane Tine
pramcem bez pravca, pa morali stići
među olupine i sablasti od tmine.

Nije kukavičluk potonuti u luki
na domaćoj siki naći častan grob
ružno se nasukat u smrdljivoj mlaki
brez zraka i znaka zle sudbine rob.

Nikada više – Gremo mi puntari!
Ne gremo! Tu hodočastimo naše ča i kaj
tu Marulov je libar, tu bilig naš je stari
zibka naše nade, zemaljski naš raj.

I napokon je evo u najlipjoj luki
jidra polomljena, probijena prova
ma korugva naša sad u našoj je ruki

i zablistala je jopet ka sritna i nova
kormilo vično samo našoj šaki
držat će je pramcem samo naših snova.

Hrvatsko slovo, XIII., br. 659, 7. 12. 2007., Zagreb

MIRKO TOMASOVIĆ
(1938. – 2017.)

MARULIĆEV LJETOPIS I. – VI.

(...)

Meštre Maruliću, pokraj tvojih dvora,
u zemaljskom biću stiže te pokora;
jer kô splitska fora nemaš ime škole
već smotku Marlboro i srk Pepsi-cole.
(1989.)

*

O Marko Marule, usred svojeg Splita
bivaš metom hule objesnih grafita!
(1990.)

*

Split od svog Marula, svetoga mu Duje,
Pravi redikula mješte da ga štuje!
(1991.)

*

S Markova rukavca diže se, ne spušta
Plav, plavčica, *plavca*... asti, Mande, gušta!
(1992.)

*

Brate Hrvatine*, naši nek prijedlozi
odsad se sjedine i budu u slozi.
Namjesnici мноzi jer ništa ne čine :
Marko, ti pomози iz rajske visine.
(Hrvatину Gabriјelu Jurišiću, 1992.)

*

Zašto sred svog stana skonča Oloferno?
Na pedeset srtrana opisujem smjerno.
(1993.)

*

Dok ti jedriš sred Rogača,
i šturci ti u čast zriču,
mene pelja uspinjača
Matoševu dičnu Griču.
a Lotrščak bijela kula
plavca mi je od Marula.
(Pavlu Pavličiću, 1993.)

*

Tonko, čuj mi slovo: to se tebi snilo!
Pero Marulovo lakokrilo bilo.
Zato ga se štilo u selu, sred dvora,
a moje pretilo i prepuno bota.
(Tonku Maroeviću, 1993.)

*

Marko, svi se tuže: dotacija nema!
Ipak Splitom kruže po dva festivala.
(1994.)

*

Iz daleke Škotske stiže vijest od Darka,
imamo još jednog Mar ulica (Marka)!
Nešto starih stvari, puno novih varsi –
jednom riječju, Mirko, da te prođu sarsi;
povrh svega nešto da ti pamet stane:
naš je Marko jubi' (bar u mlađe dane)!
(6. svibnja 1995.)

Darko Novaković

Hvala ti na DARU, kô Ti je i ime:
tiščilo u žaru Marka ljubve brime.

Jur dohodi vrime da ga slidiš dalje:
je l' kôm Amor rime harvacke mu šalje?
(1995.)

*

Sedam godina s Marulom (Marulićev ljetopis I. – VII., kolovoz 1988. – kolovoz 1995.), Split, 1996.

MARULIĆEV LJETOPIS VII. – X.

*

Prati Marulića vrijedni pater Petar,
Dijeli od otkrića tek ga centimeter.
(Petru Runji, 1996.)

*

Diku ter hvaljen'je ovog ljetopisa,
uz vas dopušćen'je, prem dostojan nisan,
šajen za dar prislan Marulovu peru,
kako ono pisan Dujku primancijeru.

Šjor Marko, dok beru listje knjige moje
pravilnu u smjeru nek štoci stoje:
dokol slavić poje, dokol lahor pirka,
kriposti da broje Marka, grijehe Mirka.

(na zagrebačkom predstavljanju *Sedam godina s Marulom*,
1996.)

ZAGREBAČKI OTCI KNJIŽEVNOM OTCU SVOMU

Mark', strpi se, shvati, bo nas brige tište:
Kako će se zvati Nogometalište.

*

Sad na moru uhvati nas tuga
Sjetimo se svoga starog druga.

Dok val pljuska a maestral pirka
S mnogo sjete mislimo na Mirka,
Kojeg vole i uvijek ga pamte
Štovaoci Pavao i Ante.
Mi s' tićamo, a njegov ljubav žarka
Privezala uz Marula Marka.

Pavao Pavličić i Ante Peterlić, Brela, 1996.

Baš kad me tjeskoba obuzela vela,
kako ste me oba zaudobit htjela,
dođe mi iz Brela, u predsmrtnu času,
knjiga vaša bijela; sad sam na Parnasu.

Marulu na spasu...

*

Nit' jarbola golog može plovit plavca,
nit' je marulolog bez „Zlatana plavca“.

Bratislav Lučin

Sviđa mi se prolog vrhu začinjavca,
Ne zbog Bakha holog već zbog smjerodavca.

*

U ovoj polači vidim začinavce,
kîm svitilnik zrači s jarbola Tve plavce:
sve harucche prafce jur svitlost napaja,
Adriju, rukavce Save i Dunaja.

(u splitskoj palači HAZU, 1997.)

*

Tako stoje stvari: MARUL od svih preči!
O, gradski glavari: djela, ne tek riječi.

*

Evala, pisniče, i ja ću propivat.
Ljetopisac kliče: L. Paljetak vivat!

*

I Korčula ima Marka, poput Splita:
zajednički njima tek je (možda) Kitaj;
nigda Marka sita naša družba nije,
al sad pozor pita Jakov Banizije.

Bratislav Lučin, Korčula, 1997.

*

MARULOV POZDRAV GRADU DUBROVNIKU

Ureho i slavo harvackog jazika,
blažena dubravo uzmožnih pisnika,
resti nam do vika ispod svetog šćita
Vlaha mučenika, smîna ka Judita.
Da tebe počita, plav jidreć pučinom
jur dojde iz Splita s Markom, Jerom, Dminom;
stojeć ti prid stinom, dokla leut zvoni,
nazdravjamo vinom Džori, Cervi, Boni.
(nastalo na Radionici za stariju književnost, Dubrovnik,
1998.)

*

Travanj, koja srića, pun slavja i cvića,
harni Splita, cića tvojeg Marulića!!!

*

Pozri družbu mlaju ne podliježuć varci:
Ustrajno veslaju u malahnoj barci.
Nisu poletarci, na harle bezglavce,
Starci su im parci na provi od plavce

Bratislav Lučin

Darko s Brankom, Mlađom, Niko, Mile, Iva
Marulovom lađom ploveć portu piva
(A Braco na provi kâ meštar od klape):
»ZOVI SAMO ZOVI, MARULE, NAŠ PAPE!«

*

Susreo sam danas, svetoga mi Dujma,
Marulovu sjenu ovdje, sred Nečujma,

Držala je pero, ne odoljeh više,
Pa upitah starca što to opet piše.
Kaže: Pišem, praćen Apolovom svirkom,
Ljetopisnu knjigu „Pet stoljeća s Mirkom“.

Pavao Pavličić

*

MARULIČEVU LJETOPISCU U ZAGREBU BORAVEĆEM

Tjeskobu srce ćuti neizmjernu
kroz krajolike dok ubave skita,
zato sam sličan starom Holofernu
kad mu je glavu odnijela Judita:
i meni tijelo u moru se kupa,
a glava šeće Tkalčom - s tobom skupa.

Pavao Pavličić

Na jedanaesteračku šestinu odgovorit ću dvanaesteračkom
kvadrigom:

Nisu Te meduze, vidim, začarale
već u kolo muze helikonske zvale.
Vrh pjesni Tê male (za kroniku moju)
izričem sve hvale, moćeć se u znoju.

*

MARCO MARVLICH

PISANCA GOSPODI HARVACKOJ
na dvadeset dva dni miseca aprila 1998.

Jidni, sebejubni, pirlitni Harvati,
Meju se pogubni, pustite me stati;

Ti spasi artiste od taščine vruga,
Sarca, dobri Kriste, ponizna i blaga;

Svemogi moj Bože, moljen'ja uslišaj,
Zač se svagda glože, gnjiv im harli stišaj;

Ne čtu libre moje, *Djela* mi ne znaju,
Pa u tance svoje nek me ne hvataju;

Daj da im se skruše hir, holost, gungula,
Od njih, sveti Duše, štiti svog MARVLA!

(transkribirao i transliterirao: M. T.)

*

Početnomu, Prosudbenomu, Provedbenom i Pospremnom Odboru
lipo pozdravljen'je šaje
u versih hrvatski složeno

Vidjeh, nek se znade, kroz rajske prozore,
Ča Harvati rade, a ča pišu, zbore.

Pravo je imala gospoja Marina,

Kad me citirala: „Sve je to taščina!“

Dokla bisno pritu, u čudesnom gnjevu,

Kâno ni Juditu, nisu smeli Ivu.

Njega nadahnula, a i Vladimira,

Ćirsan'ja su trula i obilje hira.

Dokla traje vika, ophodnje se množe,

Dva još spomenika podupire Bože.

Pripravljaju feštu, izazovu vična,

Čednu ali vještu, dva mi Zlatka dična.

Nisu nahudili tolici napadi

Združenoj sili, tj. Ljubi, Vladi:

Zadovojan jesan, nek ne skrbe više,

Lipo san isklesan, dobro me smjestiše.

Poručujen s neba: Kip mi je na slavu!

Vist priopćit treba meštru Većeslavu,

Neni profešuru, splickom vlastelinu,

Nikoli doturu sa skazen'ja, hinu,

Anti začinjavcu, Trnskog nasljedniku,

I u istom pravcu Tonku baščiniku.

Mirka opominjem, nek ne zaboravi

Sve ča spominjem, naka poranio spravi,

Na sfolj karte stavi, zapovidam s visa,

Za vas svit objavi posred Ljetopisa.

Iznad Zagreba na dan dvadeset prvi miseca travnja Lita
Gospodinova 1999.

Marulićev ljetopis VII. - X., Split, 2000.

JOSIP ĆOSIĆ AGRAMER
(1939. – 2011.)

"JUDITE" NE UMIRU

"Judite" su renesansne ruže
Pokoljenja s ružama se družē.
Riječ pjesnika postala je tijelo:
Knjiga živi, ne zna za opijelo

U djelima svojim živiš, Marko
Isto sunce i nas grije žarko.
Tvoje ruke u našem su dlanu
Tvoja suza s našeg oka kanu.

Čvrst je pečat tvoje davne riječi,
Od očaja pokoljenja liječi.
Knjige tvoje riznice su kruha,

Maruliću, ti si junak duha.
Potekao jesi iz šesnaestog vijeka,
Al te prvo mjesto danas kod nas čeka

Zbornik – UDUTU, Zagreb, 2001.

PAJO KANIŽAJ
(1939. – 2015.)

EUROPSKI PARADOKS

Još od Marulića, Držića
Europa je bila tu,
a mi se tek sada
svim silama guramo u nju!

Ebigrami, a forizmi?!, Zagreb, 2009.

ANTE STAMAĆ
(1939. – 2016.)

NA MEĐUNARODNOM SKUPU PISACA

Ideja mi je bila posve morska,
Morska je bila ta ideja luda:
Jer sam, Jadranac, plovio posvuda
Ne postavši ni Oe ni Szymborska.

Meni je biti romanika dorska,
Ujević ,Tin, i Kroacija huda,
Marul i Mavro, Matoš, trista čuda;
Alojzije i Gospa Međugorska.

Tako sam, eto, zaključio jasno,
U Dresdenu, gdje Schütz je skladbe vio,
Danju i noću, rano ili kasno,

Ostavši, i on, ono što je bio:
Skladatelj Kristov, proživjevši časno
Sve što je pokrov Višnjeg smisla vio.

Zvonki moteti, Zagreb, 2004.

ULOMAK IZ MARULIĆA

Čarni kentauri z gora jesu sašli
A brodi nam suri put mora odašli,
Ma kade su zašli mi bitje i put mi?
Prisluhnuti znaš li, pisniče, škrgutmi?
Kauran će priljut mi karvi se napit,
Tmastimi kreljutni nam dicu ubiti.

Odronske poredbe, Zagreb, 1982.

SIRVENTES

Ako je to zora, ako su to ptice
- u tamnu ozračju resurrexit
žezlo i plašt i nijemo lice
božanskih patnika bez krivice
rad zlehude riječi Judinih duša
što vražju huku pomamno sluša

Ako su to ptice, ako je to zora
ako je to plamen što ispunja usta
- tad nada i dvojba ustuknuti mora
pred izvjesnom crtom, stvarnošću zôra
pred čeljusti praznom gumu dok žvače
te tlapi da urlici domovinu znače

Ako je to zora, ako su to ptice
u preletu ponad Marulova versa
i ponad svih poraza povijesne kmice
- otplovi tad Lađo jer grabljivice
tvog čistog sna i ustrajne snage
nastanjuju žale i uvale drage

Ako su to ptice, ako je to zora
dok mare nostrum splavljeno kugom
što haraše već sred propalih dvora
támni pred bezdnom strasnijeg mora
- predubok bje pad i nesvjesna patnja
a zebnja, i korov, pregizdava cvatnja

Ako je to zora, ako su to ptice
ako Negromant i Satir i Grabancijaš
osluškuju zaklanog pijetla žice
i jezikom gnjilim zatruhnjuju klice
- tad nalog je Boga Ništa nek niče
nek na smrt se hrvu Povijest i biće

Dešifriranje vage, Zagreb, 1972.

PETKO VOJNIĆ PURČAR

(1939. – 2017.)

NAJDALJE NAJDUBLJE DNO

Prije petstotina godina možda i koje stoljeće ranije
kada preci i ne pomišljahu na seobu iz sunčane Dalmacije
hodajući u svojoj mekoj kožnoj obući
između splita klisa košuta i trilja
na zelenoj pitkoj cetini
rijeci koja ugasi žeđ milijuna ožedaalih
kao i izvor rijeke jadra
u sivoj planini mosor
iznad nadnaravnog delfina i jadranskog mora
koje bratski spoji jutarnju hrvatsku zemljicu
sličnu keramičkom đerdanu
otočića u crvenoj zemlji i zreloom klasju
i zaspalu italiju u čizmi golijata
praznoj cesti prema moru gušteru tvrđi mladom svemiru
drveni će možda bijeli mostovi djevojku zakriliti
bijelom košuljom i sivom lepezom masline
koju u snu vidje dante
i vine croatiu-djevojku u bijeloj košulji zapravo
sred listina svoga raja svoje božanske komedije
žigošući nas rajem kao usudom izabranih
i prognanih zar i prognanih zar
eho mimo nas zbori i ponavlja
u jednoj staroj knjizi jednoj staroj epohi
kao i onoj što dolazi danas poput plime
ne morem ne oceanom ne zrakom već riječju
kao vjesnik nakon kršnoga kralja tomlava
i toga milenija što skupa s njim zuri u daljinu
s postamenta ostavljajući nas nama samima
zatim držića marulića krleže jasne svjetlosti i mene
hudi li sam mrav za volanom automobila i ekranom računara
kada i pjesma utkiva se isti čas u elektronsku zbirku
ne pitajući se kome žanru pripada
i kojim je slovima otisnuta
prema sadašnjem čitaocu i budućem zagledanom u prošlost
što samo u pjesmi – zar ne – postoji kao beskraj i vječna svježina.
I riječi. I stiha. I pjesme.
Zasigurno.

Klasje naših ravni, Subotica, br. 9-10, 2008.

IGOR ZIDIĆ
(1939.)

JUDITA RAZGOVORLJIVA

Tamna Parabolo!

Jezikom tajiš cilj,
mačem, teškim,
progovaraš

JUDITA

Muž tvoj, premili,
spava u zemlji,
sam,
a ti bdiješ
s glavom Holoferna
u ruci

JUDITA I ZVIJEZDE

Lijepih,
ljetnih večeri,
kad se roje
i užiju
zvijezde,
ti se
prigibaš
zemlji
da ne spaziš
jedinu
koja
krvari

Strijela od stakla, Zagreb, 1985.

MARKO BITANGA

(1940. – 2018.)

NEKA BOG TE ČUVA

Zaklopi oči na tren
I gledaj u duhu biljeg na kamenu
Troplet Harahvaita
Nazočnog kazuje drevnih Hrvata

A Bog je milostiv Svevišnji
Jer srebrni ostade trag
U iskušenjima stoljetnim
Po cijelom svijetu zamjetnim

I Bog nam odredi tako
Da domovina naša
Na ovom prostoru bude
Od Drave do obale plave
I more širom otvorena vrata
A naši stari svjedoče državu Hrvata

O Blažena li časa
Blažena li hipa
Blagoslovljena li sata
To povijest danas kuca
Dok zvona zvone Hrvata

Zahvaljujem ti Bože
I Gospe Majko naša Kraljice Hrvata
Po milosti vašoj iznjedri hrvatska majka
I tako umne glave
Poput Marula Marka
Što Juditu nudi spomenu
»U versih hrvatskih složenu«

(---)

Stisnimo ruku brata
DANAS JE SUSRET DUŠA SVIH HRVATA

Imotska krajina, XXII, br. 462, Imotski, 1991.

TONKO MAROEVIĆ
(1941. – 2020.)

SVEČANA PJESMA*

Marule čestiti, ku si sriću imil;
Split se tebom kiti, u kem si se rodil,
Svima si drag i mil, slavan po svem svitu
Ki libre ti je čtil, najliše Juditu.

Glas ti će sloviti, dokol zemlja ova
Bude dostojiti slovinska čtit slova,
A pisan će nova od svakog stvorenja
Bit ko Marulova: Dike ter hvaljenja!

PROLOG U ČAST STOGODIŠNJICE HRVATSKE OPĆINE U
SPLITU

Pod Marulićevim kipom...

(- - -)

Veseli se, zemljo Dalmacijo!
Veselo je i Primorje cilo,
Veseli se ti, Arvacko sveta
pade kumir pujizluka kleta.

Di s' Marule i Botiću Luka,
nestalo je vašeg Splita muka,
sad il nikad iskočite vanka
da vidite tog velikog danka.

(- - -)

U librima starijin od vika
ča ih složi čast našeg jazika,
Marul Marko, pisnik glasoviti,
nahodi se priča o Juditi.
Ko će David ubi Golijata
oli Miloš sultana Murata
tako i ta časna udovica
nad dušmanom biše pobidnica.

Uzvisuje nju narod tuđinski
Al je more slavit i slovinski.
Hvalu njojzi daju i Latini,
znat je mogu i u Palestini
jer junačko Judite je dilo
al pogibli sav puk iskupilo.
Njezin nauk neka slide svaki,
poglavito kojino su mlaki.

* Prolog dramatiszaciji Marulićeve *Judite* na Splitskom ljetu 1979. i 1982.

OLOFERNA GLAVA SVARHU JUDITE GOVORI

Blažen neka je kip, zamamit ki me zna,
Blažen obraz ti lip i smih kim mene zva,
Blažena glava tva, vitice zlačene,
Blažena da si sva bo usliši mene.

Blažena nek je i ruka ka bosti
Ter klati znala je prez marve slabosti
Lasno joj ću prostit ča smart da mi priliku
Usrid veselosti kako svom človiku.

Čudno barž to diju, al ne razumim zač:
Da još se rodiju jur bih dospil pod mač.
I čemu cvil i plač, ki poginul ne bi
Odrišiv slatko tač smart zbitu u sebi

Ti me si dobila, ja tebe sam imil,
Ti mnome slavna bila, ja tobom sritan bil.
Jakino plod kad zril u tmasti pade vart,
Zanesen, užgan cil iskusil svu sam smart

Dni za dnima hode, suši se, vene cvit.
Al dokol teku vode o tebi će se čtit.
I prem tim ću prispit vikomnji di je znoj,
Vikom i živ ću bit, vikom moj, vikom tvoji.

Zbornik *Rasuta baština*, Zagreb, 1992.

STIHOM NA AKROSTIH

Fragmentarno ti tek zahvalit mogu
Obzirom na riječ kojom me obdari.
Replika često povod svoj pokvari,
Lijepo bi bilo ostvarit im slogu.

Uostalom, znaš dobro sve te stvari
Kad svladao si pjesme ljupkost strogu.
Otpisujem što umijem, hvala Bogu,
Pokušavajuć ton uhvatit stari.

A akrostih pošto bih složiti htio
Ljubazno moram za dozvolu pitat
Eksperta što je prvi razotkrio

Tajnu *Molitve suprotiva Turkom*.
Ako si znao Marula pročitati
Kratko ćeš gnjaviti s ovim se pjesmurkom!

Dubrovnik, MH, broj 3, Dubrovnik, 1994.

(KAD SVRŠILO JE SLAVLJE MARULOVO)

Kad svršilo je slavlje Marulovo,
pogasile se svijeće rođendana,
hrvatska tad je poezija zvana
da ishodište nađe svježje, novo.

Al dragi Bog je sretno isposlovo,
rješenje dao već sljedećeg dana:
u Dubrovniku nikne nova grana
i oglasi se slovo Paljetkovo.

Luko se Marku davno odužio,
a za Markom i kronološki slijedi,
taj redoslijed mu treba biti mio

jer dodir po afinitetu vrijedi.
Sretni je slučaj dobro učinio
da spoji one kojih duh ne blijedi.

Anuški i tebi srdačni pozdravi
Tonko

Poslano iz Starog Grada 29. VIII. 2014.; Maroević aludira na činjenicu da je Marko Marulić rođen 18. VIII. 1450., a ja 19. VIII. 1943.

Luko Paljetak – Tonko Maroević: *Jedan niže držeć, drugi više pojuć; lirska i ina korespondencija 1984. - 2020.*, Split, 2024.

NEVENKA NEKIĆ
(1942.)

MARULU NAŠEM

Ulazim kroz tvoja Zlatna vrata, Marule moj,
naslanjam se na tvoj vers u harvacki jazyk složen
i dišem tvoju tugu nad rasutom bašćinom
koja nas blagoslivlje i miriši plemesćina stara
noćas sam ptica na gudalu violine u spljetskom đardinu
nadosim se nad silinu tvoga žara što počiva u sarkofagu
punom svete tamne vode vjekova
kao blago koje sjaji samo odabranima i znam da sam
„prah i život i punina svjetlosti i ništa više“
jer pjesniku strast sjedi kao svjedok
a duša mu se noću mrsi s voskom svijeća na vrvežu svetih slova
u psalmima jezika što bukti ili šapće
noću ležim hladnim čelom nauzgor u tvom zagubljenom domu
ne znam da na me silazi povijest odlomljena s kamena Klisa
usnuli bogovi davnine sviraju harfe
zvono svetoga Dujma istače vjetrove
a Gospa u brokatu i zlatovezu drži ti ruku, Marule moj,
i teški libar jer ti si custos sigilli
klečiš na hladnom kamenu
kroz suze mi prolaze zrake sunca koje u sućuti sagiba glavu
samo su slutnje bit sviju stvari a ja puna tišine i nigdine
u svjetlost se svijam i bivam samo pero u drhtavoj ruci
pjesniku ne treba tijelo, pjesniku ne treba vrijeme
ono raste iz njega jer pjesniku ne treba ništa do jezika
što počiva u kaležu vjetrovita zida i čuva naša ljubavlj
zapisana proročanstva:
Croatia na noćnom brdu ponad tvoga grada
kao misao vode razlivena u bljesku
Quam pulchra est
dobar je bio naš susret, Marule moj,
na tvojoj svjetiljci uzeh ulja i postah
vilinski letač ususret svjetlosti

Republika, broj 3-4, Zagreb, 2024.

NADA POMPER-GULIJA
(1942.)

MARKO MARULIĆ MEĐU NEBODERIMA U PONOSU OTAC
HRVATSKIH PISMENA

*U spomen Marku Maruliću, europskom humanistu,
ocu hrvatske književnosti*

U riznici svijeta
Veliki graditelji ostavljaju
Male netaknute dobrote
Da svjedoče gigantima

Bog je djetinjom rukom
Razgrnuo zemlju
Za vjeru i nadu
Da ne potonu u nemoći zaboravljene.

U tebi, koji ostaješ stajati
Ruke su u stoljeća srasle
U svijetu kamena i praha
Da povijest pišu s tobom stihovima

I ako te prekrije zalazak sunca
S tanahnim zvonom smiraja
S uhom na tvome ramenu
Ostaju za nas tragovi vjekova,

U riječima nebeske spone
Ostati ćeš sjajiti, dragulj duha,
U ponosu zemlje i nacije Hrvata,
Slovo mudrosti prohujalih vremena,
Za nas u tvome naručju zaustavljena.

Zbornik Putovima Marulića i Ujevića, Split, 2019.

ERNEST FIŠER
(1943. – 2024.)

ZLATNA FORMULA: ČA-KAJ-ŠTO

*Dragi Štambuku,
autoru formule*

Trojstvenost hrvatskoga jezika Božji je dar, samo njegovo srce, a lijek protiv zaborava: *ča* triba delat, suprotiva, i *kaj* nam je fčiniti, ili što možemo odgovoriti zatornicima uma, kad kušaju nam izbrisati vlastito pamćenje?

Krivotvoritelji povijesti ne slušaju pjesnike, jer oni svjedoče vlastitost jezika hrvatskoga, njegovu raznolikost i punoću, u zajedništvu narječja sve tri boje: ovako učile su i matere svoju djecu, oduvijek, iz naraštaja u naraštaj

Kao što livada cvjetna nijedan cvijet ne diže iznad drugih, zbog ljepote, ni ptice nebeske ne izlijeću izvan jata na putu u topli zavičaj; blagoslovljeni su im glasovi što ih dodiruju, jer svaki tuđi govor može im priskrbiti smrt

A versi Marulovi u *jazik hrvački* posloženi, kao i *Gazophylacium* Belostenčev, svjetlost i svetost riječi zavičajnih čuvaju: *ča-kaj-što* zlatna je formula njihova opstanka, znamen koji štiti ih od posvajača, čvrsto, kao kamen

Doba nevremena, Zagreb, 2016.

ONO NEIZRECIVO, ŠUTNJA

O čemu se ne može govoriti, o tome treba šutjeti.
(Ludwig Wittgenstein)

Ako je nešto neizrecivo, to znači da postoji, kao šutnja, ovdje i sada, kao nevidljiva gruda snijega što se kotrlja između prošlosti i budućnosti; zagonetka života i smrti, poput ljubavi, izvan svih je mjerila, jer dotiče zvijezde, bez obzira na godišnja doba: to vazda je spoznaja Boga

Kako pupoljci čuda mogu rasti na suhoj grani, ozareno, tako i tišina oplođuje riječi, nakon godina suše i mraza, da misli ne bi odlutale, u nepovrat: one se rađaju mrtve, sve dok im ne udahnemo uzrok, i smisao, ili gola slova, od kojih će Marko Marulić moći skladati *verse hrvacke*

I *pismo o lišću koje pada* bijaše neizrecivo, nepoznato, sve do Josipa Severa, do *njegove prugaste krvi*, vapaja, usred semantičke pustinje: oaze točnih riječi, mističnih, spašavaju nas od njihovih nejasnih značenja - ogoljelih i osiromašenih do besmisla; brbljanje je opasno za dušu

Valja nam prijeći u tišini do jasnoće gologa tla, i svjetla slobodnoga svijeta, još za života, uoči smrti čistih ideja: narod unesrećen nijemošću nema budućnosti, on ponire u nevrijeme, u neizrecivost vlastita bića, nemušti govor, kojemu je rodnost nemoguće potvrditi, poslije nestanka

Preludij za anginu pectoris, Varaždin, 2017.

DUŠKO GEIĆ
(1943.)

TRATAMENAT 1991.

Krož kalūne
bodac
išpotaje,
na adēt štolitni
refāje.

Kanpätik
Anadôlski,
na tratamēnat juški
mrciman tornāje.

O, kako vaš šä' ražumin
Marul, Trankvil, Lucij...
i kako mi je bližja šä'
vāš ušrdna molitva
šuprotîva...

Duško Geić: Na kanatu, Split, 2012.

adet - običaj; anadolski - azijski; bodac -1. bodež; 2. upala pluća; juški - ljudski; kalun - top; kanpatik - čud; refavat - uzvraćati; tornavat - uzvraćati; tratamenat - gošćenje; čašćenje;

LUKO PALJETAK

(1943. – 2024.)

GOSPARU MARKU MARVLU
SPLITJANINU LVKO NIKA PALJETAK,
PVČANIN DVBROVAČKI, PIŠE VRHU
DIKE I SLAVE NJEGOVE PJESNIČKE

Faljenja ter dike Marulu gospáru!
Čuješ se na víke, u gizdavu žáru
U ovom stáru gradu, vrtu muza,
Ki božjem je daru slika, ter Ragûza
Zovu ga, ko suza kamena kî plovi
Na moru, ko uza ka vil' s neba lovi,
Ime tvoje slovi, meštre, ki si naša
Gustijerna i novi pùcō naš i čaša
Za napit se, pàša, pīča naše rīči,
A sve drugo, lāša! I cić tog te diči,
Kako ti i sličī, harno ova pēna
Ka škriplje i líči beteg kako žena
I sa mnom je njena gřka milos' vazda.
Meštre moj, ti sjena nijesi kû je sazda
Gnjīla što je razda lončáru za pjàte
Neumitni gazda, jer greb nije zá te.
Elikonske zlâte muze tebe dvòru,

*Gospa Goja, Stanka, Lada,
Zana, Žuva, Mira, Mara,
Dobra, Draga, Vidra, Vara,
Agnezina, Slada, Gruba,
Nikolina, Cvita, Ljuba,
Niže, Dobrulja i Vlada.*

Mâze te i prate po kopnu i moru
I rados' ti tvòru, ko što nam je stvara
Kvàdriga ti; goru, težu nam od kàra
Ki nam dušu pàra svu na fjoke peštre,
Nijesi, mjesto dâra, mogo dat nam, meštre,
Ko mandijère vješte, da nam pliva drijevo,
Dok valvi kriješte, i evo nas, evo,

Bo si nas odijevo u halje ke nosin,
Jerbo si nam pjevo, premda je svît osin!
Sviro si na kôsin strunama na citri
I nogama bôsin i s kosom ka vîtrī
Naginjo se k litri, er si, meštre, znô,
Ter kruni i mîtri erbo svjèt si dô:

MEMENTO HOMO QUOD ES CINIS,
PARVO MOMENTO LÛG SI, I FINIS!

S tobom su fra Dezun i Kulin i Sutil,
Tarbuško karècun ki bi Boga smutil,
I Grozi što šutil vazda bi, i Grizil
I Suhòjil žuti, ki bi vraga izil,
Vinogriz i Sanjac, Svejilo i Bdilo;
Vladao je tanac, jilo se i pilo:

*Ajmen, jedan, dva, tri,
Pobili se fratri,
Jedan drugom viče:
Pomozi mi, stríče!
Kako ću ti pomoći
Kad i mene tuku
I za bradu vuku!*

Tànca se i sàde i čeka u filu
U gospòje mlâde, božànske u tîlu,
U ličcu ka vílu vidit, isto, Marul,
Ko i prîn, za strîlu zabost i pantàrul,
I za nè int zarul. Cić tog, srca ràda
Hvalim ti na dàru iz ovoga Grada
Gdi ti plavca mlâda sva će jidra ìsat,
Ko njegda i sada, i na kim će pisat:
Otkad budu sisat neće plavca zbàndat,
Dokle budu dísat - MARVL će komàndat!

Sabrane pjesme, III, Split, 2018.

TONKU ZA JUDITU

Ti, ki verse t' često mene činiš štiti,
a pak t' se dostòji da te slide ini
ča no u njih slove nastojim činiti,
da ludosti neke t' skažem po istini:

Ojme, moj nebore, gospodstvo ča t' prudi,
ča t' jime, kolin, otkud greš i kamo?
u pakal al u raj, tu t' patrija budi!
Svuda vitri, krupa, ledi, oganj samo...

Množi ki govore, ni se stide toga,
od njih drugi muče, za njih ne ne čuje;
jeda mogal steći budem stanje bolje:

zato potribu mu plaćuć molim Boga,
u versih, iako nitkor ih ne čtuje,
da mi dâ izreći sve moje nevolje.

Dbk, srpanj MM

Luko Paljetak – Tonko Maroević: *Jedan niže držec, drugi više pojuć;*
lirska i ina korespondencija 1984. - 2020., Split, 2024.

NIKOLA TADIĆ
(1943.)

ŠOLTA

Suhozidi
Suncem spržene kamene knjige Šolte
Hoće li nam opet dovesti onaj Splicićanin Marul
Da se odmori u hladu čempresa
Nad vječnim morem
Da piše razgolićen uzvišenim stilom
Da prevodi pjesmu cvrčka
Što navečer utihne u Nečujmu
Da obljubi mladu služavku
U ladanjskoj kući kuma svoga
Dum Dujma Balistrilića
Kojemu posveti svoju Juditu
22. travnja 1501.
Tko će to znati
A onda se u lučici svjetla pogasiše
Pa se iz mraka snažnijim učini pogled
Na žmirkava prekomorska bračka svjetla
I usnuli Split

Boraveći često na dnu rijeke, Izabrane pjesme, Sisak, 2006.

BORBEN VLADOVIĆ
(1943.)

VIJESTI IZ EUROPE

Otac mi je podario
čakavicu na pladnju
kao suhe smokve
slatke i dugotrajne

Plivam kroz tišinu uvale
čuje se samo pljuskanje mojih pesti
svaki zaveslaj jedno stoljeće
sve sam bliži stijeni, Tebi
svisoka dolaze Ti vijesti

Latinska jidra vijore
nevera od slovâ
puna su mi justa stihova
tonem

Ne možeš nikada
Oj, Marule
nikada nećeš potonuti

Republika, broj 3-4, Zagreb, 2024.

DRAGO ČONDRIĆ

(1944.)

OLUJA

Mi smo svjedoci i zaista je bilo
Strašna oluja kada je nitko očekivao nije
S gromovima munjama i neizostavnim
Strahom na palubi što se uvuče u kosti
Kao lopov kad provali u kuću a onda
Priguši svjetlo kako gospodar ne bi do jutra
Sagledao pravo stanje stvari – kazivaše Petar
Još uvijek pod dojmom nedavnih događaja
A vi – jeste li ikad slušali jeste li makar čuli
Bar nečije kazivanje o borbi vjetra i mora
Ono – kao: Nebo postade crno
Ispresijecano bljeskovima munja
*A vrane gakuše klepeću na ribarskim svjetiljkama**
Je li vam netko ikad kazivao o toj borbi
Kada bi more da makar vršcima prstiju dotakne nebo
U čemu mu prijatelj vjetar pomaže tako zdušno
Ali nebo se ne da i munjama se brani
Sve dok ga potpuno ne zauzda
Ko podivljala vranca znojna u pjenu.

Tko zna zašto je vjetar toliko hladnokrvan
I zašto s toliko srdžbe razdire jedra – rekoh
Al' tako prisna veza između njega i mora
Raspamećuje nevješte ribare i mornare
Tko zna možda bi Eol o tome mogao nešto reći
Ali on spava ovdje na brodskoj krmi
Razmišljala je stara gospođa glasno
Mislim baš on bi o tome mogao nešto reći
Iako tako pospan nije pogodan sugovornik
Ali morate priznati – razumije se u vjetrove.

*Lady, you think too much of speeds*** – rekoh
Vi svakako odveć brzo mislite
Jer to nikako ne bi mogao biti Eol
Iz pouzdanih izvora znam da je već davno mrtav

A to što se čini da spava plod je vaše mašte
I ne mijenja na stvari jer on je – rekoh
Već odavno mrtav a ovo ovdje na krmi
Spava neki neznanac koji djeluje mnogo
Djelotvornije poput mladoga boga
Al' mnogo moćniji
Ali on spava na krmi oči mu oteščale
I ne čuje zapomaganje braće
Oči mu oteščale.

A trebalo je svakako prije isplavljenja
Misliti i na mogućnost oluje i provjeriti
Sigurnost kormila pritegnuti užad
I zakrpati i najmanju rupu na jedru
I imati barem toliko vjere koliko je gorušičino zrno
A ne krenuti ko grlom u jagode a sad je kasno
Jer prsti vjetra eto razdiru jedro i voda sve više
Prodire u brodski trup a On spava.

A vi mislite daje sve to zbog vas
I da vas Nebo želi uništiti
Onda toliko zapomaganje dolično nije
Niti tolika strka jer evo kako novi gospodar vjetra
Novi Eol koji more ko poznanika pozdravlja staje
Na pramac uzdignutih ruku i zapovijeda a braća
Stahu, kako ditca kad skulan di quitto,
*Ter pojamši bića zakrikne sardito.****
I munja bljesnu a grom rascijepi jarbol – a onda
Grobna tišina
*Shantih shantih shantih*****
Bonaca a voda kao uje
A sve zbog; veličine Neba do koje mu je stalo
I sve da ugnijezdi sjeme vjere u srce svijeta.

* *E. Pound: Cantos XLIX.*

** *S. Spender: Statistics (Vi mislite tako brzo, gospodo)*

*** *M. Marulić: Judita*

**** *Upanishada: U prijevodu: Mir koji sve nadilazi*

IVAN KORDIĆ
(1945. – 2023.)

DOK TI NESTAJE ZRAKA

Danas još uvijek
Dok ti zraka nestaje
Zelena igla čempresa
Nosi kopije vedrine

Ukazuje, na strehu
Priziva lastavicu
Lagano ti otvara pluća
Puni te davnom
Poviješću

Šeću zagrljeni
Marul i Tin
Pred njima gore brda
Topi se kamen
Rastvara more

Njihov gromoviti smijeh
Zalijevaju gorke suze
Kosti im škripe
Dok riječima škrope zemlju

Motrišta, br. 32, Mostar, 2004.

ANTE MATIĆ LIB
(1945.)

GOVORIO SAM SESTRJI JUDITI

Duvno, 1925

Stara moja sestro Judito
došlo je dvadeset prvo stoljeće
u gradove uvukla se komunistička magla
u sobe ustajali evropski zrak
trgove i ulice pritisko partizanski mrak

Minu petsto krvavi proljeća i ljeto
mrtva pčela na laži kamena cvijeta
ptice u gnijezdima budne šute
na ukleto mjesto doveo me put

Ja nad morem i otocima rvackim
svezan lancom krvavih stoljeća
silno ćutim kob zemlje u prsima

Sestra moja nesnom silovana
u sebe se izdajama zatvorila
pa se pustoš posvud naselila

Za koga sam lozu na obali sadio
za koga diljem naš dvore gradio
za koga na Krbavi u Oluji borio

Sestro moja ispod krvava podnebesja
nema komu ostaviti tužnu rvacku zbilju
u svjetskom silnom bezumnu svesilju
i evropskom homosilju i ljudosilju

Prvotisak

ZORA BIRIMIŠA
(1946.)

GRAD I JA

2

Daždi vrijeme po nama
usudne kiše pljušte
razmičemo slike razvaljene
podižući kamena utočišta
koja u njedrima nose
Splićaninov Lekcionar,
Davidias
i ljubav Judite.
Na kamenim bedemima
odzvanja ČA
u ritmu
i blagoslovu
mora.

Zatočenica, Split, 1999.

JAKŠA FIAMENGO
(1946. – 2018.)

MARULIĆEV GROB JUDITI

Blijesak pučine već je minuo u tvojim očima
svoj beskraj nisi ni stigla sagledati
iz davnih se vremena tvoja snaga vuče
i gasi u beznađu prošlih popaljenih ljeta
umnožena i odnošena glasom u pustari

Što si učinila, što bi se za tebe još moglo reći
u grobu je onaj koji te je opjevao
a ti si već odavno smjerna i nedužna
snimila svoje slavno lice i nehaju se prepustila
iz tog te sna kažu više nitko neće podići

Tobom su proboravile vojne
dušmani u tvoje ime igrali svoje gnusne igre
izdavale te i prodavale povorke nehajnika
kružeći oko tebe i spajajući se u tvojoj vrelini

Ti si se tako lijepa pribila uz fontanu koje nema
svaki čas pogledavaš u svoj ručni sat
ili gore, još više u ono zaostalo gradsko spollovilo

Na motorbiciklu s ne znam kojeg kraja
doći će tvoj izbavitelj, doći onaj koji zna
kako se cvijet ubire, kako se vjetar sliježe
krajevima koji sami i u čudu ostaše

Suše više neće biti na tvojim krasnim usnama
cvijet sramote sam će ti prionuti za ruku
haljina sama od sebe snimiti u jednoj od šuma

Blijesak pučine već je minuo u tvojim lijepim očima
sveto te brdo s Marjana netremice motri
iza tebe je ostao tvoj rod a ti ga nisi ni poznavala
zvijezde iz okomitosti svoje u tvoje tijelo više ne svraćaju
sve je i posvuda za tebe već gotovo

U kojoj je sada zemlji tvoje novo pomazanje
zar sve smo časti spalili u hipu
obranu svoju razuzdanoj vodi prepustili
da i nas odnese tamo kamo spremna odlaziš

Dospjela da li si okrenut se na sebe
pronaći zdenac u kojem dobra voda oplakuje
Hrvatsku četiri stotine i pedeset i još neku godinu
sakritu u crkvi svetog Frane
u polumračnoj odaji čijeg praga
ne prekorači tvoja ukrašena noga
ne premosti vid tvoje česte radoznalosti
zar je od tebe samo ljepota tvoja preostala

U daljinu se hita, ne dolazi ovdje
gdje u temelju tvoga začeca nemoćno leži onaj
koji ti se nekad u snagu uvlačio
imenom se tvojim zanosio
bio ti najbliži u onim gnjevnim danima

Mogućnosti, God. 19, br. 2, Split, 1972.

PROLJETNE KARMINE

Te su godine u našem gradu umirali pjesnici
kao da to nije ništa, kao da su se hitnuli
kamenom preko svih močvara, preko zidova
Opraštao se od njih ovaj surovi *fin de siècle*
Marul ih je primao u svoje jazikoslovlje
a kamen odskakivao po glatkoj površini vode
(:mirotvorno ulje, balzam, opojni mirisi)
i drhtala je slankasta morska želatina
kao dobroćudna beštija, kao rublje na vjetru
Jesu li se sreli očišćeni od fizičkog njihala
jesu li nastavili književne razgovore
u maslinjaku u kojem je svaki plod pjesma
jesu h bili da bismo znali kako nam je

Split, 1990-91.

ASPALATHOS FECIT

Grad na pločama
iz ribarske postaje
iz isejske plovidbe

je li to ta carska brnistra
je li to ljekovita ilovača
da začepi kostobolju
mahnitih nam stoljeća

je li to taj kamen
dovezen da bi se
svežnjem ploča
dobio antički lûk

i prostrana vrata
da bi Veliki Sever
vratio puk s otoka
kako bilježi Arcidaon
pridrđavajući grad

u kojem grobnica
zipka je i svijeća
sverečenoga Dujma

u kojem u kojem
mrviti nam je kruh morski
biti prostorno ovo jutro
saziv svih zvona u jednome

u kojem u kojem u kojem
Marule priteci
opet i opet
zarad svekolikih barbara
izvan i u zidinama

Kutija Gaja Utija, Solin, 1994.

RUKA IZ RELIKVIJARA
(22. IV. 1501.)

Ruka iz relikvijara upisuje se
u sva stoljeća potom, glas Judite
presijava se u slapu jezika, zvona je
nose i iznose iz nje riječi, ptice
duha, anđeosko iz svirale

Nagnut nad pismom, nad jematvom slova
Marul dospijeva spjev, ognjište nam širi
miris baštinjena tla, u starinu uzidana
palača se dijeli od sna i smola se toči
s borja sustipanskog, sa govora

Dovršili smo rukopis i počeli dan
o, Marule, pojti ćemo – osipa se tama
i vrijeme iz nas govori, sklada se
jezik u koji dok je slova i slovinstva
ruka iz relikvijara upisuje se

u dan onaj prvijenca od svjetlosti

U situ jeziku, Split, 1996.

MARUL 555

Iz jedne mjere u drugu
prosipljemo se kao pijesak kroz prste
već nam i cijela stoljeća kaplju niz voštanicu
u dobru se knjigu upisuju i naše godine
a već asketski pobožno fratri zvone na *Večernju*
i rukopis grada samo što nije dovršen
dok u iznošenim sandalama tražim onu žuku
omamljujuću žuku dok tražim po Merjanu
u kamenom dvorištu među brojanicama
istječe ovaj svijet traži oslonce
mudri se zagovarači razilaze
laku noć uljanico visokoga sjaja
blagdanska se torta rastapa u predvečerju

Split, 18. kolovoza 2005. na 555. Marulićev rođendan

Mogućnosti, br. 1-3, Split, 2009.

GRAMATIKOM PLOVI BROD

Gramatikom plovi Bratul Kašić brod
Kanalom što spaja otoke i Split
(Zagorec će reći: Sve je to kaj god!,
A Dalmoš uzdahnut: A je, more bit.).

Još baštinom blista zlatom vezen svod
I parabrod cijepa Strahimirov val;
Marulovo more svima nam je rod
I svih nas u jezik tjera maestral.

Iz Paga u Romu i u jezik potom
Brodi Bartul jugom, prova mu mahnita.
Tin i Gustl Fritzu gledaju u dlan.

Svi smo u tom vijencu, spleteni ljepotom,
Na palubi, šetnjom, od Visa do Splita
Sanjajući novi Gundulićev san.

Brod "Bartul Kašić", Vis-Split, 1. studenoga 1995.

Pedesetogodišnje pjesme, Split, 1996.

KORABLJICA

Domaćin je ognjem rastjerana zima,
Versima haruacchim Marula i družbe,
Džore, Marin, Dživo od iste su službe
- O, sretan je jezik što ih takve ima!

Sve što sklad je svijeta tim se glasom rubi,
Korabljica morske utvrđuje pute;
Hanibal i Petar istu vjeru ćute
- O, sretan je jezik što ih slovom ljubi!

K istoj luci jedra Kačićeva stižu,
Zoranić i Botić sred istog su plova
- O, sretan je jezik što mu slavu nižu!

Sve od glagoljaša zemljom hode oni
Što jezikom svijetlim ispuniše slova
- O, sretan je jezik što u njima zvoni!

SIESTA

Pod odrinom knjiga, lelujavi zmorac,
Popodnevene misli i ljeto u svemu
- Valja nam se pustit danovnome drijemu
Ko Marul i ini. I uživat dvorac

Vlastelinski, skladni. I ribnjak, da mogu
Uloviti kakvu metaforu čitku
I uz pah s gradela vinskom se užitku
prepustiti posve. Reći: Hvala Bogu,

Ljeto je baš posvud, zagrlilo polja,
Dok pod nogom more s plićakom glagolja
Pjesmotvore drevne, bez vjetra i ćuha.

Pod odrinom knjiga, veleumni versi.
I štenje. I riječi: Knjigo moja, zvijer si,
puknut će mi glava od tvog rajskog kruha!

Pedesetogodišnja pjesma, Zagreb, 1996.

MARJANU

Iz mora iznika, u grad si uresa,
U njegovu svitlost, u jazik i vrime;
Sta si u sve pisme ča ti moćno ime
Pronose po svitu, klešu u nebesa.

Dublji si od svega ča se spli'skin zove,
Crikvama narešen, vas kamen i pitom;
Ka zvizda nad gradom sta si, prožet miton,
Uz Dujmovu slavu, libre Marulove.

Starcima mir pozni i dike sve moguće
Dariješ, a obnoć ljubavnike skriješ
Kad se svitlost grada u tebe povuče.

Na bor i na čempres, aloj i brnistru
Mirišeš dok mudrost bratima prizivješ;
I na Split otvaraš zelenu ponistru

S andom dobrog sveca dok nad nama bdiješ!

Slobodna Dalmacija, Split, 13. 12. 2003.

ZA REĆI RIČ PRAVU!

Bili smo ča jesmo, dizali smo glavu
Kad smo svitlost riči slagali u slova
Suprotiva Turkom i u Božju slavu
Bili smo za sidro, držala nas bova
Jazika ča zvoni, ča (ka vitar navu)
Nosi nas kroz vrime i tragon tog zova
Dostizasmo zvizde i lipšasmo javu
- Li Marul nad svima, za reći rič pravu

U počast *haruatstvu* skladni vers ka zdravu
Uzimasmo hranu i srid moreplova
U gozbi i postu slideć hitru navu
Glas smo bili, govor, zvuk ča puk ga skova
Za u sva vrimena, za kamen i travu
Isprid stareg mora di uvik i snova
Skalavamo jidra, uživamo bavu
- Li Marul nad svima, za reć rič pravu

Za reći rič pravu!

ONAJ ZID KRAJ PARKA*

Onaj zid kraj parka, onaj što ga surva
Vrijeme poslije svega, vrijeme drugih noći,
Uz čiju bjelinu opet ćemo proći
U ovom životu što je kao kurva,

Koja i sad gnjilež u tom istom parku
Razdaje za novac kraj svetoga mjesta;
Onaj zid što osta od svega što presta
Još uvijek podsjeća na put i na varku

Da nismo na putu i da s ove strane
Ostajemo sasvim; onaj zid što dane
U prašinu mrvu, što ga noćna pjena

Bolničkim nokturnom, ko nekad, pečati,
I sva ona sjeta, i svi oni sati
Dok nad svime pada Marulova sjena.

* Zid preostao od negdašnje mrtvačnice u Staroj bolnici u središtu Splita

Nebo podneblje, Split, 2005.

ANTE ŽUŽUL MARINOVIĆ
(1946.)

ĐAK ISPRED CRKVE SVETOGA DUJE

U kaljači splitska mjesečina
Težački med i tamnica
Magarad njaču Tijardovića

Dodirnuti palac Ninskoga
Grubinjska pura varenika i greba
Nemušti jezik lasice i kune

Ispod nagnutog Marula
Zamuckivati u runjavu torbicu

Bajka se zameće
Među pletenice djevojčice
More - zadata zipka palače

Dakle
More će prepjevati ovu bol
Na sve jezike

Ali
Samo te Sveti Duje
Dobro razumije

Svetog Duje anđeli, Split, 2002.

MARUL - GOSPODAR POEZIJE

Gospodar jezika
Sjena i mijena

Dubina i visina
Rijeka i jezera

Otoka i mora
Gospodar poezije

U lipom jeziku
Di "ča" slaje zvoni*

Gospodar planina
- Prelijepa Judite

*Korugva nam ćuhta;
Gremo mi puntari!**

Facebook, 18. 8. 2024.

* Stih Tina Ujevića

MIRKO ANIĆ
(1947. – 2014.)

POGLED S MARJANA

Pogledom milujem ljepotu oblaka
Što pljusak poli po zelenoj travi
Polovicom neba oblaci crni
Drugom polovicom nebo se plavi

Sunce zalazi, zadnje zrake stižu
Učinile bljesak i valove ližu
U lučici ribar stari
Pere barku, sprema mrižu

Nagnuo se kaktus moru
Ptice pjevaju u zboru
Neonska se svjetla pale
Zvona zvone s katedrale

U čast našeg zlatnog pera
Kličemo mu bez prestanka
I dostojno predstavimo ove dane
Hrvatskoga dičnog sina
Velikoga Marulića Marka

Zlatno tkanje – Izabrane pjesme, Split, 2006.

TOMISLAV MARIJAN BILOSNIĆ
(1947.)

U OKNU TVOG PROZORA

A, ča ti, Marule, u versima slovući još mogu reći a da je na hrvatskom, *sva moć riči moje izreći ne umi t'*; tko se još sjeća onoga što *začinući u kundir* ulazi i *iz dna* njegova vadi *šćit*, vadi žalosno napuštenu moćnu riječ od koje danas ni jedna nije Sveti Gral ni prsten ni ruža ni baščina, dijamant i zlato valuta na kojoj se netko zaustavlja; digitalno *zvire strahovito u jedan bot* zaskoči nam *oplot* i dvije riječi u jednu golet pretvori u *žartje i opitje* u *dili* onog ludog Henrika što žubor tvoje čakavice u svom perivoju slušaše, a što si i sam pod mjesečinom s očima baršuna, u Nečujmu, čuo slutnje uzavrele i horvacko srce svijeta, sve u miru u svemiru i vrućici Muza vrisnu čempres na ulici u prozoru tvoje kuće batrgā se tlapnja kuca u sva okna šaka soli turistički milodari, i zvoni bronca zvono mrtvo plane kao lišće Judite bolom blagòslovljene.

Zemunik, 23. srpnja 2024.

Prvotisak

Rječnik

začinjući (pjevujući), **kundir** (vrt), **iz dna** (iz dubine), **šćit** (štit), **zvire strahovito** (zvijet strašljiva), **u jedan bot** (jednim udarcem), **oplot** (ograda, zid), **u žartje i opitje** (žderanje i pijanstvo), **dili** (djela)

¹ *Judita*, III, 269-272

DUNJA KALILIĆ
(1947.)

NAJLIPJI JAZIK

*Posvećeno hrvatskim narječjima Ča-kaj-št i živoj uspomeni
na Marka Marulića Splitsanina*

jušto je ovi naš,
jerbo jema svo blago o' prilipak
oliti dijaleti ča ga toplidu i ladu,
gingolaju i ninaju, kokolajedu i jubidu,
residu ga perlaman, zlatnin veraman,
rećinaman i bračoletiman,
ranidu ga delicjaman i slakusarijaman o' besid
ča su mlikon materinin natopjene, natopjene,
u slatkin i slanin suzan raskrabjene,
vas cukar o' vire u jubav pospugale
i bliščidu se ka Sunce u podne,
ka Misec u ponoć,
oli ka zvizde u jočiman inamoraniman
i uvik virno naše uvo čekadu,
sve te puste lipe riči, svi ti naši dragi dijaleti,
ma ovi jedan, ovi jedan, slani, najslaniji,
u more oduvik propjo vele infišan,
ča živi i dura za nas i za se,
ka šug od života dura
i tanca sa svojin ČA ovo kolo od riči
okolo čile balote Zemje tanca
i nikad se neće fermat,
jerbo je on dil njezinoga tila
i dil one čeleste arije od nebes
ča njon i nama
život vični darije

život vični darije.

*Jadranskih sirena zov, Antologija hrvatskih književnica u Dalmaciji
od 18. stoljeća do danas, Split - Zagreb, 2024.*

MIROSLAV LUKETIN SARAJČEV
(1948.)

O MARULE

T. P. Maroviću

O Marule
Besidan si justa
I srce ranija
Da vikon
Našjin jazikon progovaradu

Da vikon
Našjin jazikon progovaradu

Da zlamen križa
Očenaš
Svojin besidan izmolidu

Besidan
Ča ji nikor višje
Udunit ne more

Svitla u osinu, Kaštela, 2007.

VEDRAN MATOŠIĆ
(1948.)

MARUL

U NOVI SVIT JA ODLAZIN
(Da je do mene)

Marko:

U novi svit ja odlazin
Ma znan da Split neću moć
Iz mojih snova izbrisati
I da oću
Tu svoju mladost sam proveo
I prve verse pisao
Jezik ditinstva će uvijek bit
Sa mnom svud
Ja molin se Bogu da snage mi da
Da moj novi svit, ta Padova,
Sve moje snove i nade ostvari
A s vama ću bit u mislima
Moji će versi i pisanja
U novon svitu pričat o Splitu
I njegov ćutit ću sjaj
Koji ne vene.

(- - -)

JUDITA

Pjesnik dade mač u ruke,
Juditi djevi hrvatskog roda,
Da Turčinu glavu otkine snažno,
Jer samo je tako bliže sloboda.

I svakim je stihom on priziva nježno,
I njena snaga pjesmom raste,
I pada glava Holofernu
Da Hrvatska zemlja mir svoj nađe.

Vječiti san o slobodi
nitko nam sad uzet neće,
Hrvatska sad svijetom brodi
u bonaci ljubavi, mira i sreće.

O stoljetnom snu pjesnik zbori,
Krvavom tintom povijest piše,
Život se novi rađa iz boli
I hrvatska zemlja slobodom diše.

(Završna pjesma mjuzikla *Marul*)

Versi, Split, 2016.

TOMA NIGER: DE MARULO

KAD UMRE PJESNIK

Kad umre pjesnik, kad umre poeta,
Jedne će zvijezde ugasit se svjetla,
Netko će reći, u beskrajnu neba,
Ta mala zvijezda možda i ne treba.

A ja tu zvijezdu pratim od davno,
Tu malu zvijezdu što živjet će trajno,
Svo svjetlo njeno još uvijek me grije,
Kao da pjesnik otišao nije.

**Sve dok je duše,
Dok je stiha,
Dok je glazbe,
Zvijezda će sjati.**

**Svi naši snovi,
Sve ljubavi naše,
Sve naše tuge
U pjesmu će stati.**

Kad umre pjesnik, kad umre poeta,
Jedne će zvijezde ugasi se svjetla,
A ja ću reći, u beskrajnu neba,
Ta mala zvijezda ipak nama treba.

(- - -)

500 JE GODINA PROŠLO OD KAD NAS JE NAPUSTIO
PJESNIK NA ČIJEM GROBU NE STOJI ETNIK
CROATA NI DALMATA, VEĆ SPALATENSIS JER ON JE
BIO PONOSAN ŠTO JE SPLIĆANIN.

U iskušenjima davnih dana
jedan je narod zadržao
svoju riječ i svoje slovo,
a začeci njegove kulture
zapisani u slatkoj čakavštini
perom pjesnika
nastali su u gradu
koji predstavlja vrata zemlje
koju danas Hrvatskom zovu.

(- - -)

Lipo mi je slušati riči profešura
U zemji di judi kulturoni odišu.
Al mi isto fali škripa naših škura,
Jezik naših judi, versi koje pišu.

Jo kako bi bilo ćutiti miris mora,
Ositi valove nebon donesene.
Doklen ti obraze iglice od bora
Miluju nečujno vitron raznesene.

Ča je Dalmacija vengo jubav moja,
Ko se u njoj rodi, uvik joj se vraća.
U tuđemen svitu nima mi spokoja,
Di su sada pisma, maslina i drača?

Dalmatinska trilogija, Split, 2024.

ZVONIMIR PENOVIĆ
(1948.)

IZ NAS SVE ISTREST VAJA U DICE NAŠE SARCA

U rič mi upada ne bi li me odgodio, ne bi li se uspeo na vidilo.
Jerbo zna da: Sve ča je nisko taloži se. Premda se nika ne zna,
Iako se možda nekad i zna samo da bi se znalo. A on koji je
Iza sebe, isprid sebe, i unaprid i unatrag sebe, sa sviju strana strm
Svakin uzleton zamiče i dobacuje mi se ka' lahor iz granja.
Tako da su moje žeje nakon svega podstičuće. I moja je nada ka'
posuda.

Možda je triba izvrnit naopako, iskrenit sve iz nje,
Za vidit da je zadržala prazninu.
Jerbo praznina tek ako je u čelo pojubiš osića svoju lipotu.
No uzalud je zgazit cvit a ostavit uspomenu, zato
Triba prilit spomen na te u dice naše sarca,
iz nas sve istrest vaja, o Marule.

O dušo Marulova, daj pini se ka' voda dohvaćena rukon.
Budi voda, dušon kojon oponašoš olupinu. Jer ti je tako lašnje
Bit žalostan. A ja, uživajuć u nepopravljivim odjecima svoje riči,
mislim da,
Bog nije pronalažljiv u neispaćenom sarcu,
i da je čovik čim se uspravi pritvoren nebon.
Ali i oni 'ko zna i umi samo načas zna i umi.
I nije li sav život ko stvoren za dvoumjenje. Zato osićan da
Dan postaje sve težji a noći predugo traju.
I baš zato jer znan da taknuta u osjetljivo misto duša gubi
prostranost
Ja u nadi ne rđam, već o' bojažljivosti. I jerbo
Od istinskog kajanja sarce još tužnije umire,
u Splitu je sve teže biti žulj
Na prstu Isusovon. A vrime koje na sumnju zaudara zivajuć mrzne
prazninu.
Ali niko tako istinito ne visi ka' list na cablu.
No, i o' jasnoće stvari mogu potamniti.
I sve ča potone svaki put ponovo usmrta dno.
Pa da bi' se sićao tebe, kao stare rane, posivljujen, o Marule.

I od praga do praga za mnom ide ti trag.
Ali udvoje lakše branimo naše nade i hrabrost nan je privrženija.
A ovo je zatišje pa smo u njegovon tiscu zaglavjeni,
jerbo nas ne propušta.
Pa ondar, doklen se sutoni prolivaju po namin ča reć'
a da ne bude zakratko.
A ja, jerbo 'juska dubina može bit strm procip, blidin u nadi
Ne sileći se na nečujnost. Iako ča više govorin više izlazin iz sebe.
I rasut u potpuno puste kutke mislin da: triba prilit spomen na te
U dice naše sarca, iz nas sve istrest vaja, o Marule.

Slobodna Dalmacija, Split, 1. V. 1993.

MILORAD STOJEVIĆ

(1948.)

RANO POSLIJEPODNE NA BRIBIRU, KOD STOJEVIĆA

I tako, odoše u dim, u dim, dakako
11 cigareta na otoku sreće
(a gdje sam ja u svemu tome, pitam se, opravdavam)
11 Valtera na robinzonovu otoku sreće, s ponešto vlage
i galon vina, potrošen i ispijen, kao i duševnost naša
zaređena bescijenjem stihovlja.
I to ima nekog smisla
pretvor, pritvor, istovar riječi
no to nije ogovaranje, oblajavanje maestralnih glazbala
ni nagovaranje prijatelja na čašicu, prijatelju moj
Iza šćita
pauk u staklenci staklenih očiju
majstor smrti naposljetku mrtav na stolu
mrtav da mrtviji ne može biti
a mi, ni mi nismo dobra zdravlja
vručina suši kosu anagramsku
u Perivoju od slova gdje udomljuju se Orgije za Madonu
gdje dva mandarina bruse očnjake
uz blagonaklonu ispomoć graševine, iločke.
Osip se osipa, ne i ispisani Marul Marko
u dimu jedanajste vučje cigarete
i mi se osipamo
nepoznanica, zadjenuto za pas sito i rešeto
bez točke i zarez, gori svastika, ponad nas
ponadajmo se pajdašu da ovo još nije smaknuće svijeta
hajde da obogatimo rječnik
eci, peci, pec, ti si malko dugokosiji zec
a ja tobožnji Pera ždera
akcenti su nevidljivi, ovdje, ali zvučni
u zvučnoj kulisi Otvorenog radija
Otvoreni radio svira otvorenom radiju
"radio radio, radio radio, za mene i za moju curicu
koja neda svoju suricu".
No to je gotovo nezamjetna mizanscena
miriše metvica, susjedovi stogovi sijena
i tu sve okončava
stoga ovom stihovlju pripisujem zaslužni otklon.
"A sad gren lipo spat!

Ubojite pjesme, Rijeka, 2003.

LIPOTICA I LEKTOR

rič, ku potopara, jazik prikošaše

M. Marulić

Avijon-šišmiš elementa Adera, na' parni pogon,
kot boku od njazal i veric, v črnon drobi,
od lancunih, perja v nebo lipoticu i lektora
- ko da su Pilatre de Rozier i Arlandes
v baroknon baloni spod ognja ki ga diže
i kopore se sobun, drugoga studenoga hiljadu
sedansto osandeset i treće: na placi z drvoredi,
Škalini, kućun i ljuden v daljini. Sakuda mir.
Lipotica i lektor v šišmiši-avijoni-njazli
studiraju storije i šentencije,
filozofije deminutiva čakavskoga naričja.
Lipotica gljeda zver-lektora, vuka i lihu dretve,
lektor sope v nje rasparan želudac, otkuda se
gombaču mažice pune mehkoga »ć«, pune deminutiva-svita.
Lipotica gljeda lektora-zver, krila planera
O. lilienthala kot očerupana copra nad šumun trputac
i kozjih kož v kih spidu mrtve kokose nebeske Evropi.
Lektor joj znimlje oče, punjeni zajik i sasci –
v njih zičeprika šijarpi, tiraki i pustinju dentalih,
nazali hropu v skladišći nosih pod školjkami v brigi.

Lipotica klade lobanjicu v kopanjicu pred lektora,
lektor špara zajik, klade ga v zlatni trunk umanjenic.

Lipotica klade ruki i šiju v kantun da ih lektorovi
prasci zjidu propijo do kosti, hametice njušeć olita.
Lektor pretvara telo v prelo abecednih insektih, ki
jidu i zrak i metulji ki su se zavrteli nad salamurun.
Avijon-šišmiš Clementa Adera, barokni balon zajika
Pilatre de Roziera i Arlandesa i mlado i celo telo
na nevidljivoj koloturici, dižu se, kot z štirni,
nad padelicun lipotičine krvi i nad brašnon ča j
ostalo od lektora v srid krilac.
Filozofija deminutiva *razlaze* svoji elementi
na deli i celini. Pada v konalih, se v sentimentu,

IVAN ŠAROLIĆ
(1949.)

ONAKO KAKO SE JE MOLIO MARKO MARULIĆ

Jozi Vrkiću

Isus, Blaža Jurjeva,
u crkvi svetog Frane, na Obali
u Splitu, sav je hrvatski.
Tako jedinstven i lijep,
iskonski, iz našeg duha i jezika,
molitve i glagoljice.
Pun našeg plača, duše i srca,
i krvi koja ovdje stoljećima teče
iz svih pet Isusovih rana.
U svakoj našoj crkvi, u Hrvatskoj,
u našoj strepnji, boli i patnjama,
u uzdasima, molitvama i suzama
na svaki naš Veliki petak.

Pred njim se svaki dan molimo,
klečeći na koljenima,
za sebe i svoj hrvatski narod.
Puni Nade za svoj opstanak,
molimo se iz srca, isto onako
kao što se pred ovim Isusom
molio Marko Marulić.

Kolajna od rubina, Zagreb-Mostar, 2016.

PRED SPOMENIKOM MARULIĆA

Olovne, al' žive
oči žive,
lice kao od bronce,
usne mirne.

Ispred spomenika
Marku Maruliću
u Splitu
sjedi starac sijede kose,
gleda golubove.

Isusov pjesnik, Split, 2022.

IVAN UJEVIĆ
(1949.)

SPLIT, MOJE STOLJEĆE U MENI...

*Historija nije učiteljica,
tek je maćeha slijepima.*

Peristilska sfingo,
nikad izgovorena ljubavi,
bujnost si u čelu sunca.
Slomljena šupljina uma.
Ko ukras stisnuta
čučiš u kutu muzeja,
kao pelud Heraklitovih zapisa.
U vlastitom strahu ti si Kiklop,
buljook, jednook, jednorog.
Pustoš.
O Marule, vraćaj se
među zidove našeg uma,
jer među čempresima Sustipana
morski konjić rže
dioptrijama.

Ostatak (od)govora, Split, 2001.

TEK SLOVO SLOVI SPOMEN

Ja sam isušen klas,
pored mene mrtav teatar.
Vrijeme izlizanog nepostojanja
guši me.
Tek slovo slovi spomen.
Oj Marule, dubino
u tami stubišta.

MARULOV GROB

Iz prizvuka puca modrina.
Isklesane palme.
Srušeni vrtovi,
u suncu popločana nestvarnost.

Murva zašućena,
u vodoskoku odjeljak.
Marul u Svetom Frani okamina,
sipino crnilo
što riječ uzima,
kukavu brzinu mrtvine,
iznalazeći slamu slova.
Nepokretne tamnine
na ekranu poezije.

Pod sjenom od svjetla, Split, 2004.

LUJO MEDVIDOVIĆ
(1950. – 2013.)

ČEMU?

Ocu hrvatske književnosti!

*Čemu pjesnici u oskudno doba?**

Zašto se pjesme pišu, poslije svega,
kad ptice nebo nose preko brijega,
kad suncu klikću prozori svih soba,

kad zemlja, mûčno, u bojama rada,
kad šume tajnu šume i čuvaju,
kad vode hridi sliku raja daju,
i vjetar - glasnik, brži od svih lađa?!

Zašto se pjesme traže i govore,
kad cvijeće kiši dugom dugom maše,
kad zvon zvonika javlja gdje je naše,
kad slike više od govora zbore?!

Čemu umjetnosti - Tko će put prohodit,
proslavit život - čas smrtni odgodit?!

* *Čemu pjesnici u oskudno doba?* - Wozu Dichter in dürftiger Zeit?
(Holderlin)

UTOKA

XI.

Sunčan sat mijene mjeri po vrhuncu.
Tko je najveći u našem narodu?
Poslije *Marula, Gundulić, slobodu*
Do neba diže, nek bude par suncu.

On je djelatnik božanskog poslanja,
Sav bje mu predan, sve do opoziva.
Urezan lik mu, to bogumil sniva,
Napravljen nije - djelu mu se klanja.

Tko tom umniku može uz bok stati?
U kog se narod može pouzdati
Kada pomama žezlom okiti se?

Mulj i vrhunci naši su izbori,
Kruh naš svagdanji neka progovori,
Rijeka duboka, dno joj ne vidi se.

Miris tamarisa, Osijek, 1999.

POGLED ISPUĆENIH OPANAK

IV.

Tamo gdje žive poskoci i vuci
i ljudi snažnog duha, srca, uma,
između rijeka Krke i Neretve
i u dubinu sedam dana hoda,
rodna je gruda kralja Zvonimira,
i prije njega kralja Tomislava
i prije njega kneza Krešimira
i prije njega kneza Domagoja,
i prije njega kneza Branimira,
i prije njega Dioklecijana
i prije njega carice Teute,
i poslije njega Marka Marulića
i poslije njega Andrije Kačića
a ispred sviju svetog Jeronima.

Castus i pravda, Zagreb, 2009.

MILE PEŠORDA

(1950.)

BAŠČANSKA PLOČA, POEMA

I.

Riječ koja gori
Na otoku
Oblijeva kopno
Kuću koja nudi
Sive grudi
Za poljubac
Za sjaj beskućnika

II.

Kopno
Grumen straha
Obliven zebnjom zvijezda
Marulovo slovo plovi
Pronoseći svijeću
Sanjačevom opnom
Proljećem
Zbijenim u bezdan

III.

Zastani
Ptico
Nad ovom pločom
Humskom
Nad ovim likom
Usnulim
U bibanju mora
Nad ovom crtom
Nad ovim cvijetom
Nad ovom svjetlošću
U žagoru drumskom
(- - -)

Baščanska ploča, Zagreb, 2008.

DRAGO ŠTAMBUK
(1950.)

MARUL PO JAPANSKU

Vjenčan za mnoštvo,
jedino koje nije bezglavo,
već duhovna mreža jest
očica i praznina.
Vjenčan za ono što nije,
za nepostojanje - najčišći
oblik bivanja. Marulić traje
u priči o Franji Ksaverskom
koji ga na Kyushu čitaše sveiznova.
U Kagoshimi stoji crkva svečeva.
Što prije mi ju je posjetiti, obigrat
dalmatinskom svijetlom radošću.

Vijenac, XX., br. 488., Zagreb, 15. 11. 2012.

MEDIJACA ZEMJON, VISOKIN ČELON HODI

Meu namin, moj Marule, svit se konča i zahodi; jošter svitli
zvezda tavana, iz davnina goruć slavna; da ne zgasne tuj mi jesmo,
potomci iz Tvoga vrela, hitrog kano inox raža hadrijanskog
moreuza.

Gdi si mili, brižni Oče, Spljeta našeg krasotnoga; gdi su dični
moreplovci s gaza našeg otočkoga; di puntari ča se diču s
korugvan ponad barke – iz horuatskog dišuć loga, u prazorju
zauzdanon s povišću ka zaum muti i ne daje zrila ploda.

Zablišću nas zmaja vela i raro vac s Biokova, sveteg Juru
moleć harno da nan ohip sušu strvi i rastvori zemje njidra gdino
spava Diva bajna, mater našeg praiskona. Zbijmo se ko bumbak
bili na burine trze poju, sve tičice iz gorice neka prijdu i zapoju.

Šufištika mi smo dica, niti znamo nit' ne znamo, jesmo li od
isteg srha potekli ka grozd s trsa. Vazet nan je ovcih runo i ostrige
iz nigdine, tolitrima ispraniman, rasušenih bačav pot.

Simo-tamo bisni pasi rub nan zbiju i ukredu plavu veštu
oda morja ča se miša; iskri, frca. Varnice smo pokupili kano krisnu
žeravicu, pod badnak je stavili i pireći razgorili oganj veli, žestok,
crni.

Oudi – ovud judi gredu ka macelu misto bravih i kozličih,
pogrbjeni, satrveni, slomjeni i pribijeni; ko Isukrst kopjen udrut,
dračan, brokvan izbužan. Juta guja glavu diže i maliće jur
proklinje: bište judi, otrov kulja prida vamin, mač rasukan uzboči
se.

A baščina i taščina – u čaih je veza grop, žejon velon za
probitak i odbitak na značaju; ko'ko moren hodit zmoren, usrid
morja crvenega za otvorit laznu bitnu ča nas crnen prida vitru.

Na liposti kipu spet, rastvoren i gol golcat, s modrican i
frižiman od udarih nemilih. Svite, čin se to činiš, kojim puten
Višnjem greš, Ocu svojem, mrakon silnin usakret, Isukrste pritučen.

Bubatci ti jesu dani, zasluži ih Sinko nis; pritrpit bol ćeš za
naš sveti juski mir. Kvasina, piće nelipo, spužvon naspugano,
pešnjak ti prinito. Odbijati će ure, jedna za drugon, javjat puku
gluhem di je luka spasa, pometnuće čriv.

Odr't kožu čejadinu, iz šenice mlade tribit pepel zvizd;
juskost na šenici bada epidermu i piknjice modre sinjal trpni pišu.
Zvir med' živinon, luzi puni sile; od nebesa zvizd, vazet gorja, poja
i korita rična.

Pust i trud puten bilin zgubjen, prašna sila tv'a, ka svitlina
bardska i sunčana; sprama hodu od Levanta, s najmanjin jošter
biti svat. Tvardost Tvoja posiče hvoje di bozi stali su. Na gora varb,
oganj zvizd se skonšuma.

Kripost Tv'a Bože, pomoć bit nan može; u tamašni suzni čas
usliši nas. Napijte se mora, gorčeg od šarca, črljenega mora da dica
naučidu milost i ufanje. Ne daj vuka juta na puk svoj, vunenin ga
sviton odij.

Saržba Božja nevoju pripusti; Bog sve podloži pod svoj
gnjiv. Vaščina je vela vod; usrid grada podmuklica, prokulica od
mramora, botunih od kositra. Uzdignite jidra smina jerbo sutra bit
će kasno za otplovit put domaje di se rusu Sunce smije svojih tihim
divojčican.

Teheran, 8. ožujka 2024.

Republika, broj 3-4, Zagreb, 2024.

MILJENKO BULJAC

(1951.)

PLAVCOM TVOJOM PLOVIMO

*„A glas će Tvoj živit, svuda slavan hode,
dokol budu svitit zvizde, teći vode.“*

U skladnu zdanju Papalićevih dvora
prijatelji tvoji rođendan ti slave,
u zanosu svi ti kliču,
Vokalisti Salone Tebi pjevaju.
Ti si se za mene i za sve nas rodio.
Plavcom tvojom k Mletcima plovimo,
pučinom jidrimo, jidrimo,
vitru jidra širimo,
k zapadnim stranama
plavcom tvojom jizdimo
dvojica nas,
dišemo kao jedan,
istim srcem volimo.
Ti i ja
vozimo smokve, rogače, mandarine, vino, prošek,
kao priučeni trgovci
za solde ih prodajemo na Rivi od Horvatov,
za prudencu libra o Juditi,
za slova otisnuta,
desetljeća su nas čekala.
Plavcom tvojom plovimo,
jidrimo,
skupa slavimo Žarka Dražojevića,
viteza iz plemena poljičkih Jelića,
koji puk svoj obrani *od nadvele pogibli*,
ali se ne vrati domu svome.
(Još i danas upadamo u zamke, u klopke,
u zasjede protivnika naših.)
Plavcom tvojom plovimo,
jidrimo,
a kad se kasno vratimo,
kad preko mora opletemo, okitimo,

kad ponad širina morskih zaorcamo,
poći ćemo kamo nisi mogao onomad,
čak ni pomisliti smio.
Želio si doći k domu mome
uz potoke, livade i ceste,
u dolinu pokraj rike
iznad brda, iza gora,
iznad druge, iza treće.
Kad se u smiraj približimo,
neprekinutim zvucima zrikavci će
posipati kolovošku noć,
izgristi svu tišinu,
resiti ju srebrom, listićima cvjetnim.
U zrcalu mjesečine
tiho, posve tiho,
mirnim snom
uspavljivat će noć
pokraj tebe.
Tvojom plavcom hitamo,
skupa jidrimo,
opet se pitamo
hoće li se mrak ušetati u nova stoljeća
uzrjati nam mir,
hoćemo li se moći prepoznati,
novom jutru svoje sjene darivati,
živote novom danu?
Plavcom tvojom plovimo,
k zapadnim stranama
orcamo
pobratima nas dva, dvojica nas,
libar tvoj u srcu nosimo.

A neka učini se vrime, Podstrana - Sinj, 2024.

MILJENKO GALIĆ
(1951.)

IN SITU

Kao pribježište
i samotnički topos
u mikrokozmu arhetipskog
i simboličkog
kao Yeatsov otok na jezeru
s prevalencijom duhovne čistoće
Visovac je korablja vjere
i posteljica misli
samoća što zalazi
u radost Gospodinovu
Legenda kaže:
Nekoji nekoć naoko kristolik
ovamo dođe po vodi skoro hodeć

P. S. Neka mi bude dopušteno
prisposodbit Marulića takvim
na moru Adrijanskom
u pohodu Nečujmu na Šolti

Republika, God. XL, br. 5-6, Zagreb, 2024.

BOŽICA JELUŠIĆ
(1951.)

POSLANICA MARKU MARULIĆU

Mlijeko zavičaja dat će ti ustrojstvo:
Arome što nose duh Mediterana.
Ružičnjaci tvoji slave Sveto Trojstvo.
Ceste zemnog carstva rastu poput granja.

Uputit se valja do Izvora Znanja.
Svijet će ti napučit širok prostor glave,
Mudrost proniknuća: krhka ljudska stanja,
Akvatičke slike, čvrst pokrov od trave.

Rebus tvoj sve gušći, nadržasta oltare,
Umno biće trepti, kud prođe Salonac*.
Luč jezika svijetli, prepliću se šare,
Utkan u to tkivo, najčvršći si konac.

Sanjaj sada, Marko, naš si Vasionac!

Prvotisak

* Salonac - stanovnik Salone, glavnog grada rimske pokrajine Dalmacije

ZVONKO KOVAČ
(1951.)

JALI ŽALE LJUBVE IL ZBOG TAŠTIH DJEDA

A.D. *974

Ča početno plovi ova barka
Rejči domaćih kaj zvone neizročito
Od začinjavac od Marula Marka
Znamo što neima u njozima skrito

Jali žale ljubve il zbog taštih djeda
ili malešnosti radi ili zarad hljeba
Il nesloga svijeh što nam povijest preda
Ćića čega nema ushita do neba

Ćića čega nema pohoda u više
Množim nedostižne astralne sudbine
Da se hini da užeže da se puno diše.

Tomislavi kralji nemaju dubine
Priprosti težaci bučni artizani to su
I vlastitu bi suzu prodali za rosu

Jučer je bilo sutra – Odabrane pjesme, Zagreb, 2023.

ćića = zbog; artizan = obrtnik, zanatlija

ANĐELKO NOVAKOVIĆ
(1951. – 2003.)

DOK ZAGREB ČEKA PROLJEĆE

2. III. 1994.

Na Trgu Marka Marulića
jedan golub na najvišoj grani
jednoga stabla.

Nigdje lista.

Odozdo, iz dubine,
s vlažne djeteline,
na njega viče jedan veliki pas.

I njegov gospodar podiže glas.

Golub je nepomičan.
I sam.

Omiški ljetopis, br. 1, Omiš, 2002.

MÍČO ZANINOVIĆ
(1951.)

HEKTOROVIĆEVA KVADRIFORA

POFÁLNICA MEŠTRU MÁRKU MÁRULU

Mārule čestīti // mnīnjen plemenīti
rīčmī stanovīti // dīlon uzorīti
iz Mletāk mi Judīt // u vĕrsih dopāla
ka vikōnja će bīt // tebi čāst i hvalā.

Ča svidocī svī smo // nī u čĕmu māla
kojū jūrve štismo // dōklin se rajāla
ter je u tve skūli // usrid Spljĕta dāvno
znāsmo discīpuli // recitāt otājno.

Dōklin plāvi būdu // Adrījon brođīti
něće bīt krīposti // od Judīte líka
moguće za dōsti // líbar raščinīti

Dāj Bōže mīlosti // da kākono sīka
srid mōra vīk būdu // vĕrsi tve zvonīti
Danīce svītlosti // arvāckeg jazīka.

AD 1522.

Marulić, br. 5, Zagreb, 2009.

VINKO BREŠIĆ
(1952.)

ŠENOA

aliti piesan na jezicih arvacke
slovesnosti narečena

14. XI. 1988.

Vu početku sjalo sunce zakarpatsko na plave adrianske
daljin. I bil je Perun i Svarog, Buga i Tuga, i plavca
laka, i Marul, Tomislav kralj, i Vidra i Mavro, i Cvijeta
zagonetna, i Lucićeva *Jur nijedna...* ter nesuđeni
Gubec kral i kesnejši dečec - uzbuditelj Gaj

pa zanosna himna Gondolova, š njome *Lěpa naša*
i hasna loza Mažurana - bo sever zašumi slatko kao
kerv iz prerezanih žila: slatki naš k a j -
i veteh i žuhek š t o č a k a j

da život otkida od zaborava putem svakojakih skulah,
pa i onizijeh slavonskijeh ke Satir proklinja;
navuk od Sztarine obderSan, od ruk do ruk dan...

i žal (ah, onaj arvacki žal!) ča ga poje i glagoljskimi
i ćiriljskimi i latinskimi slovimi arvacki človek navek
- ma bio nahvao, ma bio nazbilj - ma spet, ma ko ptica
zrakom prost - sa svojom riči s v o j

zauvěk

Zbornik *Rasuta baština*, Zagreb, 1992.

PESME ŠTOČAKAJSKE

MARUL

*Vridnija je pisme rič
nego što je Midin dvor.*

J. Šižgorić

U neka vrimena biše u ljudi
običaj naročit i lip:
da čovik čoviku šilje list
i posvećuje pisme,
a oni ki su imali osobita dara
i knjige cile.

Onda bi ljudi, koji dođu poslin,
našli ta pisma, iliti pisme i knjige cile,
i štili ih,
ter saznawali poništo o onim
koji više ni.

Saznavali bi tako,
da su ta pisma, iliti pisme, il knjige cile
(za koje su carevi i cesarstva nuđali!)
nicale iz prijateljstva –
kao skromni darovi što ih čovik čoviku
mogo najmanje darivati.

Najmanje i najviše!

(1984)

Republika, br. 1-2, Zagreb, 1988.

NEVENKA KOVAČEVIĆ
(1952.)

U SPLITU

Oblaci kruže nebom
iznad grada Splita
samo što ne ispuste obilje vode
po prašnjavim kalama
radnici Parkova i nasada
kose travu duž Poljičke ceste
Grgur Ninski se uzdigao
iznad Zlatnih vrata
otresa nervozu s nožnog palca
i gleda u zaprašene korice knjige
koju stoljećima drži u ruci
prijatelj mu se Marulić
skriven iza prošlosti smješka
kao da mu hoće reći
strpi se još malo
ispustit će oblaci kišu
i oprati prašinu s korica

Duša mi se razlistava, Podstrana, 2009.

PAŠKO MELVAN
(1952.)

TVOJE MISLI...

(Marku Maruliću)

Tvoje Misli - na daleko sezale su,
Blizina im, stalnu, snagu davala je,
I do danas buja, i u nama traje,
Sjeme i plodove, rodne, davale su.

Marno su se pele, k nebu - na visine,
Sa zaravni gledale su u širinu,
I u srcu nosile su domovinu,
Pamtile su svoga kraja udoline.

Iz obilja zôra - pisao si Riječi,
Koje na uzlete sudobnike zvaše,
Da p(r)obudiš (z)bornu potaknuće naše,

Da nas trajno, od nemara (s)priječi.
Uza te smo preli i jezik i pismo,
Zahvalni za Djela, sad i vazda, mi smo!

O Djelima Tvojim, kazivat je vazda,
Na tlu plodnom niče, jedna nova brazda.

Primošten, 2. listopada 2024.

Prvotisak

PETAR OPAČIĆ
(1952.)

SARCEM SPLAMIL

»Taščina od taščin i sve je taščina,
ovi svit je osin, i magla i trnina.«

Marko Marulić: »Svit je taščina«

Ti s' omiljeno
svivši
skut: ne zapriša nigdir.
za raspetja
s' arvući, da bi,

jaoh,
Gospoda, sad na
ovi svit -

ki ga vide
prosivajuć.

SONET PRIBIŽISĆA POKORNA

Bratje pokornih, tomu pokora; stura i pokrov
V toj zemlji kukulja.
V korenu odsičen i vsaki ta dan;
Oganj vazda pohotu žga, pakal duše ki požira

A sitosti nigdir nima; ter studenac tebi bez
Dna. Plam duše uzgori,
Mnozi cić od vječne sladosti; ma,
Brzo dogori. Ono, obdan, koj noću lovi, tere

Mami i sam se ugasi bez sitosti, a još ni na
Svit se rodil, već
Mnoge duše gubi. Nu, kad smo na svitlos osin

Se ne vidi jer ju vžiže oganj hudi; za svoju
Nepomnju, da mi se da
Pokora va ime Oca i sina i Duha Sveta, Amen.

V SVOJ JAZIK

Rad ke se podoba - nu se grijeh
da pade, ne skrati;
Višnji kram vrhu nas ne otvori.

Da ni će, velmi t' je - nebavac
ni cvilit ni tužit. ar vajmeh
tijem skrati;

Rok kî neće ter podviže
da čovječje primi tijelo na vse
ke izrijek nî čut gdje ga tvomu

pri moj izreć može moja svijes;
u tvom dvoru na vzveličen'je si
ako prvoj beše,

K njim dlžan ot zemlje - ganuli
muku prijam;
otvrzajet at to mogu obresti ti

hoćeši tlkućim. Ded moj i otac;
pročim rodnom,
učitelja - otvrgšemašimut nesut

To otvećav jakože ti. Na vodu -
besedu pisati,
V svoj jazik bo reči skaza! naš.

SLAVIĆ

Ah, malahta tico
oposrede dreva zelena
ke peti žmećiš
očima svojima i čudeći se
glasu svomu
živući v želji
sega veka
žmi kada poješ
zabude Boga svoga
i zatvori oči,
svoji ot njega.

(- - -)

(Solin, 1993.)

Mogućnosti, br. 4-6, Split, 1994.

MARULO

Va osinu ot Grada urizan;
a jur mu criva
roroću - ur, ur, ur
ter govoru:
da vazmu ognja
u tu pinjatu iz priko sebe

zgrizu - hod' unevrate
da bi ga već
nigdar oči moje
kad nisi mužu doma -

sad se
prinemogoh

gljedajuć ga
ja bih tužna u ognjišću
er smo kako bratja.

UŽEŽENA MANDALJENA

Taščina - život mu slikovan, za vernu službu
Od križa u koj strani od nebesi, ah! Čemerna
Tašćin zasve vrhu, taj najbolji mene dio me
I vi Jezusa raspetoga. Svaka u greb ter poteče

Sve jeda dva anđela eto ugleda u vrtar Boga –
Je za ispunit, ter vidjevši ih tad ne pozna ma
Taščina, jere znahu među sobom sad strašiva

Ovi rugan. Ah, jaoh, skriše zemlju što mi grijeh
Svit koga drži zagrljena. I od tebe celivane, tih
Je da e'puk pod tegotom Sina ogreznuta, RIČ

Osin starijeh lita. Ko kad stvori vrh ničesa; shara
I ona. Neka bude, kad je s Višnjim vojevala – al
Maglina. Moja duša, a sva ina, draži bisera istočnoga

I rajski oganj i žeravu svemogućem svoj ljubavi
Tmina, ista. Užežena Mandalijena slišat ga je čista.

Historia, ae, f., Split, 2001.

DANICA BARTULOVIĆ
(1953.)

SJAJ LJUDSKOG GENIJA

*(Ocu hrvatske književnosti, kršćaninu, humanistu,
znamenitom Marku Maruliću, rođ. u Splitu, 18. kolovoza 1450.,
umro u Splitu, 5. siječnja 1524.)*

Znameniti ljudi

bili iz prošlosti davne ili rođeni tek jučer
ljudskog su roda obasjanje
ne dopuštaju da zaustavi nas vrijeme
tjeraju dotaknuti zvijezde
jedriti u beskraj

izvori koji izvire iz Raja
rijeke umnosti
uljudbe
rodne voćke *pogetih* grana
zrcale ljepotu i sjaj ljudske duše

voda koja natapa nam korijen
zimzeleno drveće
Zemljino posvećenje

Hodočašće – Djevojčica koja voli zvijezde, Slavonski Brod, 2022.

ZAUVIK MARUL

U spomen Marku Maruliću i narječja ča-kaj-što

Marule naš slavni, apostolu pjesme,
Zanavik si vječna renesansa stiha!
Grm si plamteći s gore Sinaja!
Oblutak svitli, kog' stvori vila Jadrana!

Pored Tebe s divljenjem prizivam,
Lucića, Držića, Hektorovića, Šižgorića
Što na nebeskom svodu već dugo krijese.
Svez versa i kriposti u jedno vas veže.

I navik ste rusula vrh' rusule,
Žilj najbilji do žilja pribiloga,
Pjesničkoga vrutka bratimi
Poizbor iz *harvackog cvitnjaka*.

Zadobiste krunu neprolazne slave.
Riči Vaše srdžbu Božju blaže,
usrid svih opačina ovega svita
va kijem ponoru dršču duše naše.

Svitu kršćanskom, u kom vira gine,
Trublja mu sad ječi i dan se gasi.
Mudrost, koju izustiše usta vaša,
Nek' vavik naš puk harvacki krasi.

Republika, broj 3-4, Zagreb, 2024.

GALEBOV KLIK

Pjesniče, koji težio si cvatu duha,
kakav si udisao zrak?
Čije si mlijeko dojió?
Tko te sokom mudrosti pojió?

Iz tvoga uma, kotla koji je vrio.
Tvoga srca, iz tvoga pupka.
Iz tvoje ruke, iz tvoga pera.
Tvoga oštrogá kljuna.
Prokapao je med vrištine, sok groždá.
Prokapala je besmrtna riječ,
u književnu povijest uklesana.

Zamirisala u njoj proljetna ruža.
Plavi nektar ružmarina.
Lovorovim vijencem ovjenčana.

U zemlju ukapana. U more.
U našu krv.
Naš gen oplemenila.

Galebov klik,
iznad jadranskog mora.
Odras si, i ponos sredozemne civilizacije.
Logos, začinjen mirisom,
maslinova ulja.

VJERNI SVOM RODU

Prođoše stoljeća,
otkad bio si osuđen,
doći na ovaj svijet.

U žiži ljeta.
Uz pjesmu cvrčaka i miris borova.
Položili te u kolijevku.
Odnijeli na krštenje.

Nitko slutio nije, da si predodređen,
biti svanućem. Donio svjetlo,
nekoj novog sunca,
kojim si obasjao ovaj znameniti grad.
Koje se još prosipa njegovim trgovima,
i ulicama.

Između nas ovdašnjih, sadašnjih,
i tebe, veza nije prekinuta.
Očima besmrtnika, iz nebeskog gnijezda,
gledaš talasanje mora,
bijeće brodove i ljude svih rasa.

Dotakneš zrakama duše.
Bijeli si golub što nekad gukne,
s visokog zvonika katedrale svetog Dujma.

Ista zemlja hranila tebe i nas.
Iste nam zvijezde sjale.
Kroz vene teče,
ista groždana i kamena krv.

Vjerni otačkoj vjeri,
čuvamo svoj jezik i ime.

TVOJE JUDITE

Judite, tvoje kreposne krasotice.
Pčelinje matice mudre i vrijedne.
Otočke sirene. Dinarske i biokovske,
sokolice i orlice, nisu umrle.

U pjesmi, u mitu, žive.
Njihova svjetlost, veliča,
i obasjava nam ime.
Njihove sjene, koračaju ispred nas.

Dugopoljske mljekarice.
Kliške piljarice.
Podstranske i jeseničke vile,
s konistrama prasaka i smokava na glavi.
Tkalje, što od ovčjeg runa i mjesečine,
povijest našu u tkalo su mitsko tkale.

Ptica pticu rađa.
Vrijeme iz utrobe svoje,
novo vrijeme.
Iz staroga panja mlazica niče.
Miriši u nama morska sol.
U venama vrije ilirsko - hrvatska krv.
Iz Dinare doleti bura, pročisti srce i um.

Nad pokrštenom maslinom, i smokvom,
Sunce cijedi svoj zlatni sok.

Prvotisak

IVAN GR LJUŠIĆ
(1953.)

HRVATSKA PISAN

(- - -)

II.

P R I P J E V

Z b o r p i s n i v a c:

*(Anonim, Marul, Zoran, Šiško, Džore, Petar, Mavro, Marin,
Hanibal, Gjivo, A. G., Silvij, A. B., Janko, Augustin ter ini:
znani, manje znani i nepoznati)*

Svit se konča na izhodu
jur podneva ne nahodi,
mi imimo žaju velu
svitla koje ne zahodi.

IV.

P I S A N I Z D A L J I N E

N e v i d l j i v i z b o r o v o d a:

Antemurale nepristano,
vikovito suprotiva
- plavca s mora puntarskoga
:
tek u nebo
brez pogodka.

P i s n i v a c:

Vitar uji ponad mirâ
- prah i blato -

kosti u zid zaziđane...
spušta se tišina bilja.

VIII.

PONO VNI PJEV

Zbor pisnivač:
(*Sve veći i veći bivajući.*)

Svit se konča na izhodu
jur podneva ne nahodi,
mi imimo žaju velu
svitla koje ne zahodi.

Glasovi kao jeka:

(*Daleki, pa bliži, pa opet dalji, ali stalno razgovijetni.
Umnoženi.*)

...

mi imimo žaju velu
svitla koje ne zahodi

(*Gube se kao koralni napjev.*)

svitla koje ne zahodi

(1982.)

Sveukupna pjesnička djela, Pjesme, sv. 1, Split, 2001.

NIKŠA KRPETIĆ

(1953.)

KRIŽA VIRE ŠERVO

Križa vïre šervo, Marko Maruliću,
na kršćanskon vrju pèron biješ boj,
rikamaješ merlo Juditinon žiću –
libriman i dïlon rániš narod svoj.

Doklen Turčin Klisu ćordon krči pute,
na dvorima grmiš, štije ti se rič,
i plavca jur orca, jubi Crikvi skute:
prid šijunon hordí torjun si i bič.

Juski duv i vira iz Splita se širu,
Dalmacija bāti ča smo, ki smo svit.
Rvacken jaziku ti si timbra mïru
i pocoka škinu da bi moga vrit.

U saužgu za Dom dvadeseteg vika,
ka' je zgibil priti, himba, guse pir
i ti si bī oganj da Oluje ríka,
naslidujuć viru, zgromi bisnu zvir.

Stoj s pomjon ka sokol, jerbo laž i hine
drivjen i stinamin svìtlu siku plov,
dažji nan i prudi s nebeske lantine,
da se ne udune slavni' pređa zov.

Začinjavcu slavni, svitilniku roda,
očetat ni lako verse s množni' mriž,
ter hlepimo škrinji brez crvjiva ploda,
ćuhteć na Merjanu horugvu i križ.

Prvotisak

šervo – sluga; rikamavat – vesti; merlo – čipka; ćorda – turska zakrivljena sablja; štije – čita; šijun – pijavica, oluja; torjun – kula; pocokat – podmetnut; škina – leđa; saužg – žrtva; zgibil – nesreća, opasnost; himba – pretvaranje, licemjerje; gusa – gusarenje; dažjit – kišiti; lantina – dugačko drvo na koje je privezano jedro; začinjavac – pjesnik, književnik; svitilnik – svjetlo, svijeća; plavca – brod; orcat – jedriti u vjetar; ćuhtit – lepršati; horugva – zastava; očetat – izvaditi ribu iz mreže; hlepit – žudjeti

FABIJAN LOVRIC
(1953. – 2023.)

MARCUS MARULUS TUUS

*I pješ i jiš, kažeš sladostrašću,
svjetiljci kojoj nadolijevaš ulje,
u društvu koje samo ljepost štuje
kako bi riječju vijenac plelo vlašću.*

*Zatoj se prizivaš dokol uz nas stojiš
vesel, ko svako biće kada pjeva
protječe povijest, grozd stiha dozrijeva,
uz isti stol nas kao nekad brojiš;*

*i kličeš Splitu, kamenju što priča
daleke priče koje um ne pamti
i svaka riječ se kamenom zaplamti
od Dalmacije do bedema Griča.*

*U društvo zoveš. Nek se svatko sjeti
prvog koraka klecavog u hodu,
a onda trkom, trkom u slobodu
kad nemaš krila, ali ti se leti.*

*Pred tobom stoljeća u molitvi kleče
da vesel pribivaš dokol uz nas stojiš!
Mi smo kamenje koje vatrom pojiš
da svaki stih se u vječnost ispeče.*

*I pješ i jiš u ustima našim
kad god se umno sjatimo za stolom,
i modro nebo ranjeno topolom,
kamenjem govori, o pismenim našim.*

Knin, 9. kolovoza 2012.
Četvrtak, 21:54 sati.

MARCUS MARULUS TUUS II.

Uz 563. rođendan 18. kolovoza 2013.

Oh, dragi Marule,
i danas je isto:
dobro jesti, piti,
i imati društvo umna razgovora.

Ako dostojanstvo ne nosim sa sobom,
kako onda stazom proći pored ljudi?

Nosim tešku sudbu za nauk mladeži.

Što u tebi bješe pokretačka snaga?

I u meni čelik otkivaju muški
kako bi se svijetu obznanile riječi
za budućnost našeg, dalmatinskog žića.

Još kolijevka riječi isto dijete njiše.

Kao da su stala stoljeća u nizu,
riječi tvoje zvone, drage nam
i blizu svehrvatskom srcu,
kao da su jučer izrečene glasno
pa još njihov eho Peristilom kruži.

Ispod tvoga pera sve su naše riječi,
smiona svježina blistavog početka.

Knin, 14. kolovoza 2013.
Srijeda, 7:38 sati.

Osvit, br. 117-118., DHK HB, Mostar, 2024.

SVEN ADAM EWIN*

MOM DRAGOM OCU

(Marku Maruliću, s ljubavlju)

Strah me Marula, moga strašnoga pretka,
U njemu, kažu, imaš svojega oca!
Više se bojim Marka negoli metka,
Ja, mali SAE, iz zamosorskog Doca.

Iz Marka zbore nekakvi davni dusi.
Na primjer, stih iz Judite (da ne dužim):
"Pojt u boj užežni veće ner u gusi."
Ja njegov jezik, bogme, više ne kužim.

Svi kažu da je velik! Veći od sviju.
I sav od slave, zlata, tamjana, smirne;
Po njemu kod nas ravnaju Poeziju;
I teško onom koji u njega dirne.

Dragi Marko (smijem li reći kolega?),
Ma daj, oladi malo, tako ti svega!

18. 8. 2018.

* Pseudonim kod kritike i čitatelja cijenjenog autora rođenog sredinom 1950-ih godina, od 2011. do 2021. na internetskim portalima i svom Facebook zidu objavio više od tisuću pjesama, tiskano mu je 7 zbirki stihova.

JUDITA I HOLOFERNO, EROS I THANATOS

Oboje su stjecali slavu,
Kad pade krv u one dane.
Dok mu je ona sjekla glavu,
Krv je šikljala na sve strane.
A kad sa Abrom krenu kući
(Na usni njenoj krv je slana),
Glava joj šapnu, krkljajući,
- Svetica si al' i puttana!
Reče: - Ima li slađe muke,
Pijanog oka, pjanog čela,
Nego od tvoje umrijet ruke,
U zagrljaju vrelog tijela?
Reče: - Što bješe među dvoje,
Za me i za te... vrijedilo je!

OPROŠTAJ OD TINA UJEVIĆA

Zbogom prдавne ajkule. Zbogom psine.
Što me gledate tako? Zašto ste stali?
Zbogom, Marule, Matoše. Zbogom, Tine.
Sve što ste mogli dati, to ste i dali.

Posadili smo za vas nagazne mine
I sve druge prepreke koje smo znali.
Sahranili smo sve sjajne veličine,
Sad ćemo malo pjevati i mi mali.

Vaše stihove popapalo je vrijeme;
Vaša imena pere kisela kiša;
Afertilni ste vi i vaše sjeme;

Vašu dosadnu metriku đak prepriša;
Istrijebit ćemo potpuno vaše pleme;
Uz našu novu parolu: TKO VAS ŠIŠA!

27. 6. 2019.

MARULE, ODOH NA PIVO

(Marku Marulu)

na današnji dan prije više od pet stoljeća
dovršio si djelo na mojemu pramaterinskom jeziku
na kojemu te jedva da razumijem

iz osvete
ja danas pišem
na tvom budućem materinskom
koji uskoro ni ja ni ti i pa te ni niti itko drugi
više neće razumjeti jer će jezik moj i jezik tvoj biti mrtav
od njegove prekomjerne neuporabe u svjetskim razmjerima

čujem da noću u mrklom mraku (a znam da lažu)
sjediš u grobu s mojim sonetima u ruci
i da puštaš krijesnicu
da ti svijetli stih po stih bioluminiscentnim luciferinom?

u redu ja nemam ništa protiv ali čuvaj se briselske komisije
upravo su zabranili uporabu insekta u službi promicanja
pismenosti mrtvih
najmanja kazna je izgon iz povijesti nacionalne književnosti pa što
ćeš onda?

prijatelju
kolega
rodijače
mudri fosilu
sve se obrnulo od obrnutog
danas bi tvoju Molitvu suprotivu Turkom
neki naslovili kao Molitvu Turkom da ne dižu brklju
nekim čudnim vojskama bez oružja koje tiho nadiru
poput poplave i sobom nose sve svoje mrtve pretke

znaš li da je sutra kod nas noć knjige?
je je
crna noć
a kakva bi drugo mogla i biti nego crna

aj bog
ja sam svoje rekao

a sad odoh na pivo u „Svako svoje zna“
ovo je slobodna zemlja
i da znaš ne nosim te na savjesti
samo na srcu

18. 8. 2020.

POVRATAK U BUDUĆNOST

(Marku Maruliću)

godina je 2521.
sjedam u vremensku kapsulu
pritisnut čudnom grižnjom savjesti

vraćam se pet stotina godina unatrag
u 2021. godinu
hoću posjetiti groblje izumrlih jezika
zastajem kod grobnog humka moje majke

prekrižim se
kleknem
izmolim očenaš i zdravu mariju
poprskam ploču svetom vodom
pa svrnem okom na spomenik do nje
i ubilježim u notes sljedeći tekst:

„OVDJE LEŽI JEZIK NA KOJEMU JE SIN OVE ŽENE
KODNOG IMENA SAE
NAPISAO SVOJE NAJLJEPŠE PJESME“

odšutio sam stojeći
spustio kiticu poljskog cvijeća
rekao materi zbogom
i otišao

pojma nisam imao što sam pročitao

22. 4. 2021.

Facebook

DRAŽEN KATUNARIĆ
(1954.)

JUDITA

i bez sunca misli teku u hladnim potocima svjetla. Natrulo lice
nikad
neće dodirnuti vrući obraz ljubljene ljubljene. Stoga Judito, otidi
po
onu glavu u šator, spasi svoj puk

Parabola, Jutro poezije, Zagreb, 2001.

ANTUN MILOVAN
(1954.)

MARULU, PRVEMU POETU

U vèrsi hrvêckih líbar si složija,
meštarski si spelja štôriju od Judite,
s besidon domâcon sve nas zadojija,
nãputke nan vrga i lípe i drite.

Kroz šekule škûre tê beside svíte
kako bîla jidra kad hi Sûnce strîlja,
ni bura ni mãgla nĩ njin takla cvíte
još pune odora od môra i smîlja.

Zãto se i reče da si tac poeti
kí za tobon gredu čim pahne proliće,
prosec da hi prate ândeli i sveti

na putu deština kad vitar zašvîče,
kad môre zakuha, kad ni fari klêti,
kad svêten Mikuli se nažginju svîće.

Tihi štajuni, Žminj - Pula, 2005.

SEAD MUHAMEDAGIĆ
(1954. – 2021.)

PJEV DAVNINE

(Marko Marulić)

Mekoća i čvrstina ovih riječi
i danas žive u sjećanju dragom.
No ja se predah sanjarenju blagom
i začuh kako pjev davnine ječi.

I nosili me kroz stoljeća vali
plavetnilom što mre s nebom veže;
a obruč što me bolno katkad steže
najednom kanda sa srca se svali.

U gradu drevna dalmatskog vladara
čudom se nađoh: Začinjavca slušam;
i začuh zborit' s poetskog oltara

tog starca što ga svagda pojmit' kušam:
"Ah žilj pribili rič je naša davna!
Va versih tkana, jur sveudilj slavna!"

3. 2. 1988.

Slijepčev vir, Zagreb, 2001.

IVICA GLOGOŠKI
(1955.)

MARULOVIM TRAGOM

Topot kopita
Divljih osvajača
Pred bedemom
Renesansne tvrđe
Pjevanja tvoje duše;

To *horvatska* riječ,
Uklesana u kamen,
Zvoni obalom mora
Kao vječni znamen
Kršćanskoga puka.

Republika, God. XL, br. 5-6, Zagreb, 2024.

IVAN PULJIĆ
(1955.)

SKUŽAJ VELIKI MARULE

Marku Maruliću

Skužaj, molin lipo, veliki Marule
ti rvacki meštre, pape od kulture!
Za ove gadost ća se ne stididu,
brez zlatnih ti ruku, spomenik činidu!

Jer to nije voja, 'rvackog naroda,
zbog takvizih nan kultura, eto opada!
Ne zamiraš nami, od pera smo judi,
a o spomenicin, uvik lupež sudi!

Ne zamiraš znaden, ni 'rvackon puku,
za kruv svoj svagdanji, ća imade muku!
Ti si velik čovik, pa razumiš lipo
srce ka ni joko, tvoje nije slipo!

Ali ipak tribaš na njih se jutiti,
kako mogu takav, dišpet ti činiti!
Priviše se oni, znadeš, komodaju,
ali na svu sriću, ipak kratko traju!

Veliki Marule, naš primili tiću,
ne mogu naudit, oni, tvome biću!
Kad su jako sitni, manji vengo mravi,
a ti genijalac, velik čovik, pravi!

Neka pisme o meni divane, Zagreb, 2001.

VELIKOM MARULU

Marku Maruliću

I.

Već stolića pet sa nami nije,
živija u vrime sridnjega vika.
Čovik od mota i od čelika
'rvatstvo nije tija da krije!

Pisa je libre našin jezikon
u dišpet, kontra, tadanjoj vlasti,
makar kod njizi ne ima časti
smatra je sebe običnin pukon!

Gleda je čovik u naše vrime,
gleda budućnost 'rvackog roda,
brez pisma nije puku sloboda!

Teško je bilo tadanje brime!
On ga je ipak s gušton nosija
i time je svoj puk veselija!

II.

E judi moji, ma ča to znači,
ča je On davno u Zemju 'oša
kad je sa dušon u Nebo poša
da svitlon jakin on nami zrači!

Ne može vrime ništa učinit
tako velikon duhu i liku,
ča ima snagu jaku, veliku,
nikad je vrime neće potamnit!

Marul je jedan, pravi, veliki,
drugi ga mogu samo da slide
makar i oni, da, čudo vride!

Pošli su za njen pisci toliki,
jemamo dosti od pera judi,
da nas ne progUCA, taj svit ludi!

III.

Lipota riči, svitlošću zrači,
pisana srcon, sa čudo duše,
ma kako zao vitar da puše,
temej je dubok, od svega jači!

'rvacki puče smij se, ne plači,
tvoj pape libri budno te čuva,
nek' nan je pisma, bit će i kruva,
ako je duh danomice jači!

Duo'vna 'rana jednako vridi,
kao i ona, ča kripi tilo
ili ča triba lipo odilo!

'rvat se svoga ne srni da stidi,
već triba svitu svoje dokazat,
Marulov put nan davno pokazat!

IV.

I ka voda živa beskrajno vrije
Judita pisana njegovon rukon,
a pisa je lakoćon, a ne sa mukon,
jubav ka **Bogu**, u njoj se krije!

Da svit 'rvacki razumit može
i viran biti pravdi i Bogu,
uz **Marulov trag** svakako mogu
slidit **Marula**, pomozi Bože!

Životon Judita, viru brani,
židovski narod od dušmanina
i slavi Boga, usrid visina!

Marul kazuje da odabrani
u svakon puku, svoj narod brane,
da robovanje njima ne svane!

V.

Koliko mogu snažna bit dila,
Marul je piša, ne misleć na to,
ispade nami, ka' suvo zlato!
voja je Božja to udilila!

Veliki meštre, od srca hvala,
u libre ča si sav utka sebe,
loša bi bila povist brez tebe,
brez tvoji libri, brez ideala!

Tvoji su libri temeј kulture,
ne samo nami, već svitu cilon,
a mi smo gordi sa tvojin dilon!

Ne mogu ga satrat ni sve bure
i sav svit od njega koristi ima
i sa divjenjen stalno ga prima!

VI.

Od meštra pravog kad se činidu,
to su draguji pisane riči,
ča judsko sree baš svako liči,
u kut se stavit nikad ne smidu!

Nek svakin danon blistaju,
sjaju, neka jih pisci dilima slide,
daruju judin, neka se vide,
nek radost duši zajedno daju!

Da nije tebe, kako bi bilo,
to se ne može zamislit sada,
od vrimena svog, srića si, nada!

Čudo se sriće zbog tebe zbilu,
'rvacka rič se svud sviton čuje
i svaki 'rvat stalno te štuje!

VII.

Med zvizdan pravin ona se vidu
i ka draguji svita blistaju
od davnih lita, zauvik traju,
za papon idu, drugi, u slidu!

Jemamo čudo mi velikana,
pisane i ine umitnosti,
koji nan srca žaru s radosti!
Bit će ih i nizon novih dana!

Svaki je narod meštron ponosan,
a svi se sjaju, ka dijamanti,
pravi i vični, judima dati!

Med mnogin, naš **Marul**, dobro je znan,
ka meštar, pape, kulture naše,
kroz stare libre, njeg upoznaše!

VIII.

U svitu cilon koren pustila
'rvacka knjiga, kroz pet stolića,
pisana rukon **Marula**, tića
i nas u vrh kulture stavila!

Marulove riči štu diraju,
dive se stalno našen čoviku,
'rvackon puku na hvalu, diku,
svi judi svita za njega znaju!

Od tog korena mnogi su resli,
judi od libri u svitu cilon,
vođeni našeg **Marula** dilon!

Mnogi su njegove rose stresli
i ulili ih ka nadahnuće,
da judi svita kulturi uči!

IX.

Marule, 'rvackoga pisma pape,
sam Isus dobri, nami te posla,
za pobidu svitla, nada tamon zla,
te u povisti rupe ne zjape!

Marule, tega puno učini,
da nan se naše ime ne zatre,
da ne izgara kroz čudo vatre,
na tvome putu stalno smo virni!

Slidimo te cilon snagon duše,
jer jasno vidimo tvoj blistav trag,
svima je jasan i posve nan drag!

Od tvoga dila lipi vitar puše
i nosi sime mnogima dato
i niču libri, pisano zlato!

XII.

Uša si u sve, od libri mape,
svi judi svita za tebe znadu
Ti si za čitat i za paradu,
posta si svitu, od libri pape!

O tebi mnogi študenti uče,
ča študiraju pisane riči,
Tvoje velebno dilo ih liči,
ka remek - dilo, al' ne od juče!

Ono je staro pol tisućljeća,
a trajat će sve dok svita bude,
lipošću opijat uvik jude!

Svakin je danon, slava ti veća
svitski ponosu 'rvackoga roda,
sijaš ka zvizda nebeskoga svoda!

XIII.

Lipo je ča te 'rvacka ima,
jer malo je tebi ravnih judi,
mala 'rvacka, ter mnoge čudi,
a drag si svitskim zemjama svima!

Ponosno idemo sviton cilin
di se skupjaju meštri kulture,
o tebi lipe riči tu cure
1 uvik traju sa tvojin dilon!

Marule dragi, utvrdo naša,
kulture, svega, ča ona nosi
s tobom se povist čila ponosi!

Jemaš u judin čudo pristaša,
ča libre mnoge rukon stvaraju
i tvoji sni, javon pravon traju!

XIV.

Uvik zbog tebe čestitke prima,
sav 'rvacki puk **Marule** mili,
ostvarenja si san, ča smo snili,
uzor si kulture nami svima!

Ponosno bdij nad pisanon riči,
prati nas pape, kroz sva vrimena,
da smo dostojni tvoga imena,
umitnost dušu judin svin liči!

Tisuće libri mi sad imamo,
prvi 'rvacki, ti si napisa,
ćaçon od libra sebe zapisa!

Libri su temeji, to dobro znamo,
zbog toga vična neka je fala
višnjemu Bogu, da te je dala!

XV.

Već stolića pet sa nami nije
E, judi moji, ma ča to znači
Lipota riči svitlošču zrači
I ka voda živa beskrajno vrije

Koliko mogu snažna bit dila
Od meštra pravog kad se činidu
Med zvizdan pravin ona se vidu
U svitu cilon koren pustila

Marule 'rvacka pisma pape
Ako ti čili svit pisma čita
Rojen si usrid 'rvackoga Splita

Uša si u sve od libri mape
Lipo je ča te 'rvacka ima
Uvik zbog tebe čestitke prima

Hrvatskim mučenicima, Zagreb, 2004.

PETAR FRADELIĆ
(1956.)

NAPLAVINE

20
prodavačica čestitki na Rivi
bakreni pramen kose
 crveni kaput
sivo nebo
pred spomenikom smo Marka Marulića
 na Voćnom trgu
 umorna je
traži da je nosim na leđima
 Ispod ure
kupujem joj naljepnice *Štrumpfova*
u izlogu *Papagaja* srećem ti oči

Modrina, Split, 2021.

ANĐELKA KORČULANIĆ
(1956.)

SPLITU

Možda bih i ja siročica bila
da ne mogu ocem zvati Marula,
bježala bih od kamenog srca palače
u grmlje brnistre put Firula
slušati more kako za njim plače.

Da Gospa od Dobrog svita u Kaštilcu
ne čuva križni put i Isusove muke,
kako bih mogla vjerovati u ljubav,
u milost dlijeta i Božji dar
položen u Meštrovića ruke?

Da ne bi Tinovih tmurnih misli
u tami *starog spljetskog perivoja*,
za snagu riječi možda ne bih znala.
Moje nejake, hoćeš li pamtiti, grade,
nek' bude volja tvoja.

Prožeta tobom, Rijeka, 2019.

SPOMEN MARULIĆU

(uz 500-tu godišnjicu smrti)

Vrijeme je spomena - Utiha nesriće,
i valja nam zboriti o dobroti
učena društva za stolom,
o Dmini, Jerolimu, Frani i tebi –
začinjavcu, štovatelju Kastalidā,
o noćnim ribarenjima, zvucima lutnje
i pjesmama trubadura leutaša
pod tamnim prozorima splitskih djeva,
o Pedeset priča i plovidbi u Mletke
u lađi punoj vina, smokava i sukna,
o zlatnim kišama rima
u Molitvi suprotivoj Turkom,
o bilješkama, maniculama i viticama
na marginama svetih svezaka,
o riječi psihologija, vjeri, ufanju i ljubavi
u temeljima ljudske duše,
aleksandrincima Judite
i heksametrima Davidijade,
o kući kuma Dujma i pismima iz Nečujma,
predanosti librima, i danju i noću,
poete doctus, poete christianus
i Poukama za čestit život
s kadšto dopuštenom laži
na putu do čovjeka - Institucije.

Facebook

TOMISLAV MILOHANIĆ
(1956.)

MARUL INCOGNITO U PULI

Visok tvoj kip moj Marule
Zametnuše negdje nakraj grada
Okoliš doduše lijep
Zelenilo i grane stabala
Raskrilile se oko tebe
Tuži se poeta
Na šutnji što ga prati
(em smo Hrvati)
I bez pompe u zataji
Svjesnoj i promišljenoj
Moj Marule krikni riječju
Kao što si nekad
Gromadno i gromoglasno
Zboriti znao
Plam tvoj još gori
E moj Marule
Tamo na kraju grada
Probudi poete
Ako ne možeš
Odagnati nakupljene sjete

Svjetlokazi, Zagreb, 2020.

IGOR DIVKOVIĆ
(1957.)

FRITULICE SU ZA MARULA

Perjam Peristilom,
gleda me mačak,
gleda me kučak,
dva-tri grdelina.
K'o da sam kozmik,
k'o da sam svemirac,
k'o da sam munjeni
vjetropirac.

Điravam rivom,
čude se Kaštela,
sva varoš
i svi Bodulini.
Iz grla grcaju grlice,
iz srca sjenice
iz đardina kantaju
kanarini.

Pasavam Prokurativama,
k'o rimska furija,
Dioklecijan viri,
žbiri, murija...
bulje i umorni
komunalci
i znatiželjni furešti
i ravnodušni znalci...

Stanem na Pjaci,
sa smiješkom na faci,
kese se i svi
pjacetini.
Libar se na jedno
slovo sveo!
Ljudi moji
i drugo vam evo...

Prvotisak

DANKO IVŠINOVIĆ
(1957.)

KURIKULUM

Kako u novom
Kurikulumu za
srednje škole piše,
Otac naše književnosti
Marko Marulić
za školsku lektiru
nije obvezatan više.

Ako nekome
nešto nije jasno
glede ovog paradoksa,
neka se samo zapita:
"Što bi na sve ovo
na starohrvatskoj čakavici,
u dvanaestercu i dvostrukoj
rimi kazala petstogodišnja,
Markova heroina Judita!?"

Naravno,
što se mene tiče,
tu nema puno priče.
Oca naše književnosti,
u srednjoškolsku lektiru
treba obvezatno vratiti,
a i Marko bi mogao češće
u moju lisnicu svratiti!

Talija i ja, Zagreb, 2022.

Osnovni motiv na licu novčanice od petsto kuna: portret Marka Marulića.
Nastavni curriculum - nastavni program po kojemu predaju nastavnici u
hrvatskim školama.

Judita - ep koji se sastoji od šest pjevanja, napisan dvostruko rimovanim
dvanaestercem, na hrvatskom jeziku, splitskoj čakavici. Napisan 1501. godine, a
objavljen u Mlecima 1521. godine. Vrijeme radnje: VII. st. pr. Krista.

PETAR VULIĆ
(1957.)

SPLIT, VEČERNJA RUŽA

Jakovu Vuliću

25.

Pjesnik Marulić
hrani ptice pričajući
o Juditi...

Sudamja, Split, 1993.

ANTUN LUČIĆ
(1958.)

MOLITVA TVORCU ZA SPAS

Marku Maruliću za Suprotivu

Tvorac si preostali i dopusti
stihu mom da se okrili
tvojim okom i bliskom rukom.

Pomozi mi sada u pjesmi
kojom ne cvili parnaski listopad
niti je sputana lira za mili zvuk.

Vjekovi nose niz i vežu ga
u trajni povez gdje drugima
mjesto je više i dalje od svega.

Protivan „gnjivom“: zašto odstupiti,
hoće te umiljat puk za bašćinu da
ne „ostane crn kami i brez listja bori“?

Pobožni su plam za tvoje pute
osobno neviran koga bi poveo,
a rodnom su posuti putevi naši.

Ojači sinove za novo potomstvo.
Sve robovanje padu izgubit će hip
dok lavlja je hrana i prevrnuti kip.

Zbornik Jezik i hrid, Zagreb-Mostar, 2005.

NAUŠNICE UVIK NA VRIME

*Pola tisućljeća od prvotiska Judite,
Marku Maruliću i Petru Sričiću*

Iz nečujne uvalice u obliku palca
Nikli osvitni stihovi za buduća lica.
Očinska pismena u pokretna slovca,
Venecija zaprimi potrebe za knjigom.

Radosni slagar zasukanih rukava
Svidoči svaki izraz slovinske jedrine:
Ilirski ritam unosi u poredak riči
Završno glagoljanje hrvatski potpis.

Čemu se pokori tiskar na kosini ploče?
Slaže, pripetljava slova, olovo domeće!
Ovamo pri stini i rubu topla mora,
Zagledi prema trudu plovne plavce.

Junakinja oslobodi zauzeti grad,
Donese svetrag – libar svega svita:
Iz usudna jakosna šešira Judita
Prinese obje naušnice za govornicu.

Osvit, broj 105-106, Mostar, 2021.

MLADEN VUKOVIĆ
(1958.)

KRNJAVI SONET SUPROTIVA RIDIKULA

E moj Marule (1450. - 1524.)

"O Splite čestiti, ku si sriću imil"

Marko je Marul Pečenić tvoja dika
pa je duhom va Europi davno bil
ti Spličanin otac hrvackog jazika.

Je li slikar i serenadio? - zlobne
dvojbe još lete gradom svetog Dujma,
bez spomen stiha oko ploče mu nadgrobne,
ne čujem za Marulov dom sred Nečujma.

Na "Meštrovom" spomeniku grafiti
u naručju kipa boce osvanjahu,
tek knjigom u ediciji *Pet stoljeća!!!*

Tako dugo *Marulove dane* sniti!
U *Oproštaju* deset slova manjkahu:
opet Markova zagonetka oveća?!

Ima u meni nešto, Split, 1993.

JUDA I JUDITA

Petsto godina prvotiska Judite
ne slavi nam se u ovo doba luda!
Marule, sad slušamo druge upite,
nakotilo se preveć domaćih Juda.

MARULOLOGU TOMASOVIĆU

Ako te, Mirko, netko skudi,
kaže da si poltron Marula,
ti se hrabro i dalje trudi:
kap od slave bude ti kanula!

ZAVJET OCU KNJIŽEVNOSTI

Hoćemo li za jubileje
do dvijetisućite prve
dočepati se još pokoje
Marulove rukopisne mrve?

IN PIVO VERITAS

Opet stara naša mana:
draga je pijača, čerga,
od Marulićevih dana
draži Dani Kaltenberga!

NOVAKOVIĆEV PRONALAZAK

Vrli doktor Darko
u Glasgowu škotskom
otkri da je Marko
sklon stihu erotskom!

UZ MARULOV LATINSKI RJEČNIK

Ako nam je Marulićev duh
otac hrvatske književnosti,
onda i latinizmu očuh
može bit' po svojoj plodnosti!

Epidemijagrami, Split – Mostar, 1999.

DVA MARKA, SVJETSKE MARKE

Za 700. obljetnicu smrti Marka Pola (1252-1324)
i 500. obljetnicu smrti Marka Marulića (1450-1524)

Dva naša Marka povezala Kina.
Na dalek put barka davnih je godina
najprije vozila Pola našijenca.
Da je naš - laž bila, bez tog vijenca!
Nakon Pola dvjesto pak ljeta kasnije
na nebesim mjesto i Marulić svije.
Marulove knjige Franjo Ksaverski je
čuv'o, uz sve brige, dalje, istočnije!

Apolon, br. 9, Čakovec, 2024.

VINKO PAVIĆ
(1959.)

IME NA NEBU I NA ZEMLJI

(Marku Maruliću Splitskaninu)

Pet vjekova prođe od kad si u jedno ime stao;
ime na nebu i na zemlji.
Žilje kršćansko zlatnim perom u *sarca uranjao*
lutajući tajanstvom svijeta od nemira do nemira,

Nadom i vjerom pripravljen
prebiraio stepenice burna života,
pred *vratima ninivskim* osluškiavao cvjetanje vrijesa
i zvuke *velog Egbatana* što gradom su razlijevali
svečanu Hosanu tvojih requiema.

U sirotinjske duše *duv svoj uranjao*
i na *verni harvatski puk*
gdi tarpji nevolju svagdan od turskih ruk
od *vičnjega oca milosardje prosec* i *odpust griha* tražio.

Rasap ovozemaljskih napora, *kao dar života,*
versima ljubavi presvetoj udovici Judit
i *divici Suzani, hćere Helkijevoj,*
strpljenjem srca ušutkiavao
odagnajući priprosto ljudsko beznađe.

Zlobu ni gorku muku nisi pokorno primaio,
već brižno bilježio ko svoje rane:
ko *rumen cvit od ustje nje procval*
i od njeg tkao tkanicu
ognjici bolno pokošenih ljudskih nadanja
žudeći sarcu pokoja i *svital dan*
na sirotinjskim poljanama sna.

A mi čija *starost tva u zlo se stučila,*
zatočeni stoljetnom tišinom
i sunovraćeni u prazninu svagdašnjih slika,

oslušujemo tvoje *molitve sarca*
i zauzvrat ti u naručje prinosimo
rukoveti naših tužaljki
od kojih si, *na svojim izvorima,*
ko stari poeta doctus,
radi zlobe naše, ka bi Adamov grih,
strpljivo nosio svoj križ *podnoseć smart i boj,*
i hodeći za Njegovim svjetlom
dosegnuo nebeski sjaj.

Prvotisak

MILOŠ ĐURĐEVIĆ
(1961.)

U ZRCALU

57

Marco Marulo magno patruo vitae condore.
Mobilitae ac doctrina preclaro, Patrio
eiusdem nominis optime merito. Alexander
Marulus et fratres monumentum instraviraunt.

Natpis s nadgrobne ploče u crkvi sv. Frane.
Ispod natpisa obiteljski grb, lav na anđeoskom
križu. Grb je uokviren lovorovim lišćem. Kasno
ljetno poslijepodne. U crkvi tek poneka starica.

Mrmljaju, kao da žele ublažiti težinu tišine i
svjetla koje se postepeno zgušnjava. Ploča je
ugrađena u desni zid crkve, nekoliko metara od ulaza.
Jesam li mogao stajati iznad njegovih kostiju

prepisujući tekst, na mjestu gdje su toliki već bili.

U zrcalu, Zagreb, 1994.

ZORAN ANTE JURIŠIĆ
(1961.)

MARULU

Od davnine zatiru ti ime
povijest i sudbinu
narode hrvatski
barbarom nazivaju
u roblje pretvaraju
ne boj se, isuči oružje
ne mačeve i buzdovane
ne diži vojsku, ne srljaj u propast
oružje najjače riječ je hrvatska
nepobjediva
bilo kojim slovom da je pišeš
poljičkim, latinskim, glagoljskim, znaj
jezik je lavina
riječ je vatra
duša je zemlja
sloboda zapovijed

RIJEČ HRVATSKA

Marku Maruliću

Grgoljana
glagoljana
gangoljana
krvlju ispisana
Bosančicom
Poljičicom
Latinicom
iz srca iščupana
iz drveta izdjeljana
kamenom okamenjena
papirom prolistala
okrilatila
tek slovom Marulovim
provriła
potokom potekla
rijekom riječi nabujala
posvjedočila
ime hrvatsko ukoričila

Prvotisak

ROBERT BACALJA

(1962.)

S MARULIĆEM SAM SLETIO

S Marulićem sam sletio,
Istanbul
Atatürk Airport.
Pod rukom
Molitva
Suprotiva Turkom.
Zrakoplov
Visoko na nebeskom svodu
Pravi krugove,
A dolje veliki
Grad.
Dočekaše me nasmijani
Carinici i policajci,
Nema talambasa i velikih kola
Samo tamo negdje duboko
More i dalje zapljuskuje Bospor.
A mladi Turci
Veselo čavrljaju na mobitelima,
I upotrebljavaju Smartphone.
Vreva na aerodromu,
Baš veselo ljudi se kreću
Prema svojim odredištima.
Turci ih usmjeravaju,
Zemaljski stjuardi,
Nisu više što su bili,
Nema ratnih konja
Sve je business,
Se je vrijeme,
Sve je novac,
Praktičnih ljudi.
Na šankovima
Pije se čaj
Hektolitri
Se toče
U male staklene čaše

Za dobrodošlicu,
Za mir.
Smirenje.
Sletio sam s Marulićem
Pod rukom – *Molitva suprotiva Turkom*,
A čemu?

MARULE TEBI POJUĆ

Marule moj tebi pojuć
Denas sve drukčije izgledo
Tucni Turčin oće se
Z manun slikati,
Otac ga je dovie
Po lipo došo za ruku me uvati
Nasmijo se, a otac zafoli.
Vode u Turguttreisu hodža je
Mirno otpivo svoju molitvu segutra,
Posli se
Iz mora digo rani vitar
Ki lielo polme vode u resortu.
Bazeni su segutra očistili.
Svit se okrienu a i prošlo je puno,
Godine puste, gvijere puste
A turski admiroli lipo sa iz
Namin govoru i oće dignut čašu
Kaj kumpori, a ne kaj Turci.
Eto cili svit se okriće i još
Ki zno ča nas čeko vode u Turgettreisu.
Ča će nas sprenuti?
Tebi segutra u Turguttreisu pojuć
Vode di veselo teču vode u bazenima
Di se Turci kuplju
Vode u gusarskomen gnjozdu
Nadaleko stroh ča širi je,
A denas raju za turisti,
Vode na jugu Turske,
Tvuoga Oloferna i Nabukodonosora
I drugih hercega, viteza i šereza
Po unda vojvod s talambasima nemo nider
Sada su na recepciji, oli rode na bazenu.
Prodoju korte za gite i nudu
Gelati po mistu.
Oli su čičeroni.
Marule tebi pojuć u Turguttreisu.

Iz Wiener Neustadta i drugih gradova, Zagreb, 2018.

NAĐAN DUMANIĆ
(1962.)

ČAČA RIČI NAŠE

Živih ovdi čovik oti
Iz plemena Pecenića
Besida mu i sa' boti
Puku našen vela srića

Sluga božji crikve Splita
Veršin uvik kontra mača
Tako 'judi i mirita
Rič domaća od svij jača

Varoš, Dobri, Lučac, Manuš
Dišpet uvik, jopet sloga
Poeta doctus, christianus
Začinjavac o' vrimena svoga

Nika' kontra biloj stini
Čuvaj sestru, voli brata
Vira s nadon u istini
Spalatensis, rišpetni Delmata

Lipa naša zem'ja sveta
Svaka diva, Judita je mila
Marko veršon svima peta
Sila ne izide koja bi zadila*

O' Marule rode dični
Srce kripiš, a rič bota
Verši tvoji stoju vični
Kano dota vrj života

Ča je nota i sa' vridi
Duša jedna s neba maše
Dicu svoju pismon slidi
Čača veli riči naše

Prvotisak

* stih iz *Judite* (*Nije se rodila sila koja bi dirnula*)

JAGODA JURIC

(1962.)

PRED MARULOVIM KIPOM

Neka si blagoslovljena riječi, navijeke!
I mene je pjesma darivala!
Kroz nju uspijevam odagnati misao,
zloslutnu,
dio svoje umorne duše spašavam,
(svima nam je katkad počinuti).
Očarana nepoznatim
pokušavam naslutiti smisao
stalno razabirući pitanja i suvisle odgovore.
Koji li se dio ljudskosti urazumi
pred božanskim zakonom prirode?

Znam li pomicati nebo treperavom svjetlošću u očima
prelijevajući širinu misli popločati nadahnuće
i zidinama učvrstiti snagu riječi,
ulaziti u dubine i prepustiti se brzacima
da uspinjući se poput lososa
izobličena od udaraca kista na platnu
uznesem svoju snagu uz vododerinu.

Neka si blagoslovljena riječi,
neka ti je znamen i zavjet navijeke,
kada me odnesu
neka te postave zadnju,
neka si uzglavlje moga života,
moja kraljica i prijestolje.

Neka si blagoslovljena riječi, navijeke!

Kad se ulije nebo u zvijezde
i one otpočinu u očima
u zadivljujućim mijenama prirode
tad se pjesma mojim njedrima gnijezdi
poput mladunčadi.

Kad je vrijeme zaustavilo očaj
i očajnički dolijevalo radost,
a razlijevalo se nabujalo more
od tereta ugaslih duša,
kad sam tugu skupljala u kutije
i brižno ih svrstavala po redoslijedu,
godinama,
kad me i suviše sputala žalost
i bespomoćnost,
kad sam bila sasječena strepnjama,
a sanjala plodnu maslinu,
pune trsove, ozelenjenu borovinu,
moj Marjan bez sjena mrtvih duša.

Kad se ulilo nebo u zvijezde,
a one u oči
oživjele su vale i kalete,
palme i tamarisi,
zvuk zvonika rasut zidinama,
znamen raskomadanog srca.

(Split, 1995.)

Mudri od mora, Split, 2004.

MARINA KLJAJO-RADIĆ
(1962.)

ODABRANA

Ljepota raskošna
Uzvišena čednost
I u udovištvu je cvala
Jer
bijaše
odabrana.
Da spasi,
Da krasi,
Da u krvi svoje ženstvo ugasi.

Glas Božji primi kao poslanje
Mrtvljenjem i žrtvom strasti
U ljubavi za slobodu
Čednost ugasi.

Judita bijaše
Dar od Boga
odabrana
Književna stijena Roda moga.
Usicana u stoljeća
Svetost ljepote žene
Izraste iz žrtve
Ljubavi bez čežnje
Bez strasti
Bez časti
Koja se rugala ljepoti vrsnoj.

Ljepota je i dalje samo rasla
Dar od Boga,
Čuđenje i udivljenje.
Vjera je jakost jačala
Dok crne vjetrove i vihore
Nije nadjačala..

Sva u miomirisu, kovrčama
Ruža zanosna
Koračala je
Smjelo
Gledajući u raspelo
I krvavim rukama
Posvećena
Hrvatsku povijest ispisala.

Prvotisak

NIKOLA ŠIMIĆ TONIN
(1962.)

MARKO MARULIĆ

Moć riječi njegove
sazviježđe zide.
Marul – hrvatski Dante.

Pobožja stih,
kriposti cvit,
na zaziv pomoći Božje.

Svuda slavom hodi,
dok svitlit će zvijezde,
teći vode...
stihova rijeke
za navijeke.

Prvotisak

IVICA ŠUŠIĆ
(1962.)

ŠTO GOVORE BRONČANA USTA

Spomeniku M. Maruliću

Svrati s rive dok dan umire
I ako si kadar pogledat u libar
Čut ćeš kako zveca bronca
I zove na putove nove

Lišnjak, Imotski, 1998.

INVOKACIJA

Marku Maruliću

U verse hrvatske slažem ovi libar,
Sumnje more svake, jesam li tom kadar.
Nek je svima na dar koji će ga štiti,
Vrime, sudac star, svemu će suditi.
Tebe ću moliti i božansku svitlost,
u pomoć mi pohiti, i ne krati milost.
Podaj meni kripost, misli mi razbistri
I svu onu jakost u znaku broja tri.
Gori progovori, riči mi odnesi,
Nebesa otvori i verse uresi.
Znam kod Boga jesi, začinjavče stari,
Stihove prinesi, Hrvatsku ozari.

Versi hrvatski, Zagreb, 2014.

MARIO BILIĆ
(1963.)

TRULE JABUKE

Marku Maruliću

Mnoge su jabuke
trule
moj Marule.

Samo pokoja
odolijeva.

Trule su jabuke
trule.

Moj Marule.

Prvotisak

SNJEŽANA LOVRIĆ
(1963.)

HAIKU STIHOVI O MARULIĆU

Korjen iz zemlje
Diše granama svojim
Marulićev zov

Petsto godina
Nebo šalje blagoslov
Marulićevcima

Nebo prostrano
Marulićevci smo mi
Skup zvijezda svih

Obljetnica petstota
Zvijezda nam sja
Blagoslov Marulićev

Prvotisak

ANTE NADOMIR TADIĆ ŠUTRA
(1963.)

ZVIŽJE BURA

*Izvornik hrvatskoga jezika;
od Marulića do Vitezovića*

Zvižje bura, ništare nan ne poja.
Listo paha, huhće čistih, ter zrča...
Jur potemtoga tuj zaškripje hvoja –
Ter zemlja slovuća žrtju posrča.

Dviže bura drivje, dviže kamen'je.
Niktare, nigdar, nigdir – toke sile –
Ne vije na saj svit. Dim: "Znamen'je,
Vikomn'je znamenje slovuće vile

Velebita, s dinarskon vilon stače!"
Zlati frizi kosa ćuhta, karv curi;
Kralji, cesari – na kolina klače,

Al' ne da se vi narod tvardi – pače!
Moremo mi odriti se i buri –
Sarce je naše i od bure jače.

ZVIŽDI BURA

Prepjev na suvremeni hrvatski jezik

Zviždi bura, ništa nam ne pokupi –
Samo maše, huji i zuri s puta...
Već poslije toga, tu grana zaškripi
I zemljica slavna, žrtvu proguta.

Diže bura drveće i kamenje.
Nitko, nikada, nigdje – takve sile –
Ne vidje na svijetu. Velim: "Znamenje,
To vjekovno znamenje slavne vile

Velebita, s dinarskom spaja jače!"
Zlatna kosa leprša i krv curi;
Kralji, carevi – na koljenim kleče,

Ali ne da se tvrdi narod – pače!
Možemo mi othrvat se i buri –
Srce je naše i od bure jače.

Radaj, Jelena, Zagreb, 2004.

'VOD JE MARUL ROJEN

*Velikom Marulu, ocu hrvatske književnosti
o petstotoj obljetnici smrti (1450. – 1524.).*

'Vod je rojen Marul, Pečenića dika,
'vod pod strmin stinan Mosora planine,
'vod u Splitu, dokol suprot Turka vika,
moli se i poja za spas Domovine.

'Vod di slavni Herkul teško bi se arva,
'vod je nan u žilan – za Dom svet se biti.
'Vod uz Dujma, pokol rič mu biše parva,
začinjavskog soja, saj soj puk je štiti.
'Vod je Marul rojen, na harvackoj grudi,
'vod kraj našeg mora, di s Jadra izvire
korugva od zlata, ka Harvate budi...

'Vod je Marul dojen čistin mlikon Vire.
'Vod sa crikve kora poja lipe versi,
pa j' s librin Harvata, slovuć i Nebesi'.

U Kninu 5. siječnja 2024.

Anera, Čitluk – Lovinac, 2024.

MILJENKA KOŠTRO

(1964.)

MARKO MARULIĆ

(Povodom 500. obljetnice smrti)

Marcus Spalatensis, humanist
Autor *Judite*, između ostalog
Rođen u Splitu, poznat u svijetu
Književna stilizacija dlijetom do visoke razine
Otac hrvatske književnosti, bogata opusa

Marulus Delmata raspravljao *O poniznosti i slavi Krista*
Arhiva bogata, a on skromni autor veličanstvenih djela
Religiozni ep *Davidijada* na latinskom
Utiha *nesriće*, *Uredi duhovni...*
Latinska djela u nizu: religiozna, moralna, poučna...
In *somnum diurnum*, tužaljka Frani
Čale naš, hrvatski vizionar, umna veličina za vječnost

Jedrimo, plovimo, slovimo
U zanosu slavimo Ti ime
Desetljeća utapamo u stoljeća
I opet se pitamo hoćemo li znati
Tvojim tragom ploviti
A dnu ne potonuti

Jaram riječi, Mostar, 2025.

PREDRAG LUCIĆ
(1964. – 2018.)

MARUKI MARULAMI - JUDITA U JAPANSKOM PREPJEVU

(haiku-poema)

Holoferno stiže
Yudita mu diže
Te mu ga spusti

Uze katanu
I glavu mu skide
Rajka samurajka

Holoferno sad ne zna
Gdje mu je dupe
Gdje mu je glava

Pjesnik se drži
Glave u torbi
O dupetu ni slova

Jer Yudita nije
Yaoi manga
Ni hentai manga

Baš šteta što pjesnik
Dočekati neće
Svog Kurosawu

Matsuo Bashô
Taj ne bi pronašo
Ni dupe ni glavu

Kod njega je čitav
I zaplet i rasplet
Cvjetanje trešnje

Jebla te trešnja
Daj bar malo krvi
Kad već nema seksa

Matsuo Bashô
U njeg nema ni radnje
A ni predradnje

Matsuo Bashô
Nikad od tebe
Takav hit ko Yudita

Matsuo Bashô
Baš nisi se snašo
U književnom poslu

Srećom nisi na burzi
Zbog tebe jer bi
Propo Nikkei

Bolje bi bilo
Mjesto haiku
Da si piso seppuku

Marul zna što je pjesma -
U stihu kolješ
Pa vječno živiš

Mjesec iznad Split, Zagreb, 2012.

DRAGICA ZELJKO SELAK
(1964.)

TRAŽI SE VIRA U ISUKRSTA

Ruši se kršćansko predziđe!

O Marule! Moj Marule,
vrli splitski začinjavče,
od tebe pa do danas,
protutnjala su stolića,
o *Juditi* samo sićanja.
Vira i uvirenja su nestalna,
kršćansko ruši se pridziđe,
zima i pustoš traže vodiče,
rič loša zamutila mir,
globalisti motre očni vid!

Europa bez vire – žele se ugodnosti!

O Marule! Moj Marule,
ča smo, na crnon ovon svitu,
narod bez nade i sposobnosti,
žele se samo ugodnosti,
čovičanstvo u preši, bez radosti,
žarka vira traži mogućnosti!?
Molitva suprotiva Turkom nestala,
Europa bez vire u Isusa Krista!
Na 'rvackon nebu misec zacrnio,
utrnuke zvizde, noć oslipila,
za turoban i podanički život,
'Rrvat se opet sprema!

Očuvati jezik roda!

O Marule! Moj Marule,
Suncu dužnost Zem'ju obasjati,
a 'rvatskomu srcu, zavit sveti
viru očuvati, jezik roda
(*Juditu* i *Cvit ugodni*),
sa sobom ga ne zakopat,
u književnost - vratit kanon!

Vrimena su važna – ista!

O Marule! Moj Marule,
tutnji vrime, staro, novo,
zlatno tele, zli idoli,
od iskona kroz stolića,
vrimenta su ona ista,
sada više nego ikad,

traži se vira u Isusa Krista!

Prvotisak

MARINA ČAPALIJA
(1965.)

MARULU

Kakov nan je jazik, prisvitli Marule,
snoviđenju nalik, riči mu usnule.
Da ti je osluhnut kakono se zbori –
lugon se potrusit, prignit glavu doli.

Zidi su od plača zlatni perivoji,
trni, skulob, drača – u pismi se goji.

A ti tvoji libri?! – lipota jih resi –
kako bili miri ostali nan versi ...
i traju u hodu samotnih poeta,
blišću na ishodu kako svitlost sveta.

Republika, br. 1, DHK, Zagreb, 2024.

SINIŠA KEKEZ
(1966.)

PISMA ĆAĆI RVACKE KNJIŽEVNOSTI

Ćaća Marko,
da si bija narko
ili možda makro
ne bi pisa tako
i obilježija nas 'vako
da nas zajebaje sva'ko
k'i je i s Turkom u sedla skak'o,
a nas je sa strane mak'o
pa bez skule ji sla'ko
i do Judite dolazi lako.

Splita mi je puna kita, Split, 2016.

MARITO MIHOVIL LETICA
(1967.)

*

Vrle Judite mač
prekova Marul u vers,
u rič harvacku!

Hrvatsko slovo, br. 961, 20. rujna 2013., Zagreb

SONJA DELIMAR

(1973.)

KAO DA PIŠEM NJEMU

(Judita)

Dugo već našu profu takvu vidjeli nismo
(Punu entuzijazma, pršteću od revnosti)
Kao kad je zadala: – Danas pišemo pismo
Za Marulića, oca hrvatske književnosti.

I sad se time mučim i nikako da počnem:
Što ja imam s tim piscem iz petnaestoga vijeka?
Kršćanin i humanist... ma znam podatke točne...
Ali, pisati pismo ne znajući čovjeka?!

– Znadeš sve što je važno (ne da se profa) – Djelo!
Da djelo... ta Judita, stara biblijska priča...
I Marulićev portret, u bronci čvrsto tijelo,
Kad se pogleda bolje, liči na Meštovića.

I dok mislim o tome, sinulo je i meni:
Dok pišem KAO NJEMU, da ga i ja – zamijenim!

OKP – JOŠ JEDNA VARIJANTA

(*Davidijada*)

Ocem hrvatske književnosti
Učini te tvoja Judita.
Nekakav ep, bože mi prosti,
Koji danas nitko ne čita.

A pisao si, rijetki znaju,
I propovijedi, puno toga.
Ep o Davidu, lijepom kralju...
No što ću s njim bez latinskoga!?

Pa me sad nešto baš progoni
I opsesivno kao muči
Da jednog dana kao Džoni
Klasičan jezik sav naučim

Pa da sva tvoja divna djela
Na hrvatski prepjevam – cijela.

AKO NAS VJETROVI OTPUŠU

{Oproštaj}

Kad posadi nije dvadesetak ljeta,
Plovidba je nova toliko ne vuče.
Oproštaji tada drugačije zvuče
Kad joj lađu valom zapljuskuje sjeta.

Obala je svaka daleka i strana,
A sunčano nebo najljepše u luci.
I malo je patnje ravno takvoj mucu
Mora li se na put, a bez kapetana.

Nekad bješe Marul. Tin mu reče *zbogom*.
U jeziku lijepom ostaviše dušu
S kojom su i oni ostali unutra.

I svaki je od njih bio ravan s Bogom.
A ako nas danas vjetrovi otpušu,
Riječi naše već su raznijeli – u sutra.

Biti ili ne biti (svoja), Zagreb, 2021.

ANITA MARTINAC

(1973.)

RIJEČI POD PRSTIMA

Izveo si Juditu iz Staroga zavjeta, i s njom
prošetao Dioklecijanovom palačom, čekajući
da prođe s ovu stranu vremena, kako bi svjedočila
koliko je prošlost bila rječitija i kako bogatstvo
našeg hrvatskog jezika grli mahovina na izlizanom
kamenu, tu gdje protekla su stoljeća.

Pod dlanovima osjetim reljefnu blagost
milozvučnog stiha, a jezik otežao tuđinstvom,
što pod lancima sužanjstva nemoćno zveči.
Spi Marule, spi, snom dugim i tvrdim
jer mnogo će još puta zvoniti s crkvenog tornja
dok se ne povratimo na utabane misli.

Gle, danas pišu mnogo kraće pjesme, kratko se i
pamte, a strofe se nadmeću s bolnim krikovima,
ne grle se stihovi, i ne idu prema čovjeku, nego
od njega sablasno jure. Znam Marule,
na tvome vreli još krepke vode ima, umit se treba
i tražiti riječi pod prstima, dok srce ne progleda.

Prvotisak

ANDRIJANA GRGIČEVIĆ
(1977.)

MARUL I JUDITA

I.

Uz divotu žarku sad ću govoriti
o Marulu Marku i hrabroj Juditi.
Al odmah ću priznat': nije mi svejedno
pjevati vam o tom djelu hvalevrijednom.

Takvih više nema! Pa dajem na znanje:
u srcu mi trema, strah i poštovanje.
Zašto? Pa već znate, Marulić je slavni
književnosti naše otac, temelj glavni.

Spomenik mu poznat usred Splita stoji
na Voćnome trgu prolaznike broji.
A statua druga samotna se skriva
u Zagrebu usred Državnog arhiva.

Znaš li gdje još Marul ima svoje mjesto?
Saznat ćeš kad stekneš prvih kuna petsto.
Novčanica vrijedna, rijetka - to svi znamo.
No nije tek slučaj što Marko je tamo.

Značenje je ovo: prije tol'ko ljeta
nastao je moćan ep - *Judita* sveta.
A zašto je važan, reći ću potanko
na samome kraju, i shvatit ćeš lako.

E pa znate i to, da je Pjesnik snen
počevši *Juditu* bio prestrašen.
Pa te sruši, skruši i reče: „O, Bože!
Hajde mi pomози pisati, je l' može?“.

I što bješe tada? Je l' Bog milost dao?
Itekako! Čitav svijet je za nju znao!

Pa bolje da i ja učim se od njega,
i zamolim pomoć višnjū prije svega.

Molim te, Bože, da iz moga pera
poteknu sad riječi što ti volja smjera.
I da pjesma ovo skladno zavijuga,
da ne bude tvrda, dosadna ni duga.

Već da iz nje djeca nauče još više.
Hvala, amen A sad, dozvoli da pišem.

(- - -)

VI.

I tako naš Marul dovrši svoj ep.
Pogleda ga opet: čini mu se lijep.
Još dopisa poslije da Judita sveta
živjela je sretno sto pedeset ljeta.

A dok bješe živa stalan mir je bio,
tako se to zbilo, tako Bog je htio.
Pjesnik knjigu sklopi, i plašt svoj obuče,
nakladnika traži, odmah, dok je vruće.

Al' nije mu odmah išlo glatko, meko,
dvadeset je zima na objavu ček'o.
Sad ne znamo zašto, možda izdavača
brinula je takva knjiga, riječ domaća.

No, ako je tako, varao se grdno,
jer kad je izišlo to izdanje prvo,
toliko je narod ovu knjigu isk'o,
da je vrlo skoro još je dvaput tisk'o!

Čitala se stalno, od tada do sada,
u seljačkoj kući i u centru grada,
u sanjiva jutra i u noćne ure,
sad za ohrabrenje, a sad zbog kulture.

I pazite ovo, čitatelji dični:
Marul i Judita zapravo su slični!

Ona se u borbi poslužila darom
najljepšim što ima -ljepotom i žarom.
Tako je i Marul pronašao snagu
u narodnom slovu, svom najvećem blagu.

I eto, od tada potekoše riječi,
hrvatska književnost počela je teći.
Zašto je to važno? Objasnit ću, stoji!
Zamisli da imaš priča velik broj.

Otvaraš ih sretan, izgaraš da doznaš
što u njima piše, kad - jezik taj ne poznaš!
„Pa što će mi ovo?“ reći ćeš bez sumnje.
„Želim čitat' knjigu koju i razumijem.“

Eto, Marul junak i taj spjev već žut,
knjizi na hrvatskom probio je put.
Pa kad nešto čitaš i ide ti lako,
nekad šapni: „Hvala, Maruliću Marko.“

I sve knjige lijepo što tad su potekle
dobro je poznavat, pa barem donekle,
riječi što nam teku i pjevaju jekom.
Možda će i tvoje poteći tom rijekom.

Marul i Judita, Split, 2021.

MATEJ ŠKARICA
(1981.)

ZAPIS IZMEĐ' PLANINA I MORA

U Dalmaciji; zemlji kamenitoj, znamenitoj, vilovitoj,
pored plavog mora, u sjeni masline i bora,
pisao davno je Marulić, dalmatinski od pera 'tić.

Trud i mašta, od jezika roda bujna bašta, pletivo od riječi,
pa i *zapis vridan* o patnjama kršćanskoga puka
u *vrimentu mračnu* pisat pomalo je muka
uz san neki slavan o dolasku hajduka
iz gorica da se spuste u dolove ravne
razvijaju barjake od prošlosti slavne
oslobode zemlju od Turaka
očuvaju viru naših didova i baka.

... stoljeća su protekla
no misao žubori - k'o studen voda ponovo potekla...
iz vrleti planinskih u skromne dvore vjernih Hrvata
tamo di brat stade u obranu brata
Anno Domini - 1492. kao 1992.,
Marulić, potom i Zoranić,
u planine gleda, bilježi i piše:
sretan je onaj tko za Domovinu diše...

Prvotisak

BRANKA MLINAR
(1987.)

MARULU

Besidu Judite lipe
posadi si
u đardin
ka cviće
zaliva
roson o versih,
pa je nikla
rvacka štorija.
Još uvijek
vonjaju libri
i stare foje,
zvonu riči tvoje.
Veliko je
svako slovo,
MARULOVO!

ZDRAVI BILI, ŠJOR MARULE

Na Voćnome trgu, usrid Splita
vedroga čela Marul bdije,
kroz šušur najlipjeg grada
mirno svoje libre štije.
Digod mu vitar s rive
pofriška brončano lice,
digod mu kapju vode
u kjunu donesu tice.
Pozdravja ga, rišpetava
ka kumpanja,
spli'ska mladost raspivana;
Zdravi bili, šjor Marule,
jubite li lipe cure
oćemo li priko mora
do Grohota di je Šolta,
naše verse ispivati,

čakavicu pripoznati!
Jema li ko na kraj svita
ča ne znade čija je "JUDITA"?!
čudesne kiše, Omiš, 2001.

MARULOV CIMPIROT

Evo me ovod,
čvrsto stojin
i kripin tilo versima tvojin.
Tila bi prve nešpule kušat
i buru ča bisni niz stine slušat,
potegnit cimu od onega broda
ča si ga davno na vijađ posla,
puna mu štiva mlađega svita
ča od gusta tvoje libre čita.
Čini mi se ka da čujen
pismu divojačku sa Cetine,
izmišanu sa vonjen vriska,
smij a i murtile
i cimpirot s kampanela
ča ga more doziva,
ča ga lipo pozdravja
i čašon truda mu nazdravja.
Čini mi se ka da vidin
da si na me namignija
kad je pisma zazvonila,
prid svima me zagrlija,
bilo jidro raširija.
Nit' san jidna, nit' san juta,
nit' san ka i žufan žuta,
već rumena jabučica
koja štuje Marulića!
Besidon se tvojon diči,
kripi dušu lipon riči!

JUDITA LANTERNA

Betulija stari grad Juditine slave,
ča je mačen odrubila Olofernu glave.
Čilu vojsku nadmudrila i lipoton opčinila,
Marulovo dilo začinila.
Ka i slavić Mami zapiva
u versi harvacki umnu Juditu
pučki opiva
Pet stotina godišć
Judita nan broji,
baščine je naše dika,
uvik mlada, uvik lipa.
Latinski aliti dijački
nije jazik naški,
meštar je Marul pripozna to,
cilon puku i učenom svitu
jazik je svoj
prostrana stol!
Čakavica zrila, spli'ska
i biblijska rič,
to je sime našeg slova
ča ga Marul davno skova,
svoju plavcu nama posla
da jidrimo i plovimo,
da štujemo i jubimo
sveto mluko materino.
I u vike svaki Rvat
ponosit će bit
jerbo s dicon svoj on može
Juditu proštit,
dvorno je primit
i vazda falit,
lanterne duše
za navik palit!

San, Split, 2003.

MARIJAN KNEZOVIĆ
(1996.)

MARULIĆEVA SNAGA

Mnogi se danas nazivaju očevima,
Al' doli Marulića nema nam snage,
Što kulturom svijetli obraze nam hrvatske.

Poeta doctus uz ime mu sniva,
O krasnog li epiteta.

I Suzana i Judita ideali su,
Na policama hrvatstva i agonije.

Nek' Turci udaraju, nek' stupče,
Kultura naša od sablje je veća,
Turban u hrvatske tvrđave,

Nit' može,
Nit' hoće.

Vremenski putnik, Posušje, 2014.

TONI APETA
(1998.)

MOLITUA GOPI ZA OZDRAUGLENIE DUICE

*u uerfih haruacchi flosena,
po motiuih Marca Marula Splichianina*

Gospe moia tuzna, tebe molim nochas,
Zbrifci dila ruzna ter podari mi fpas.
Sartcem dobre maiche, choie zna oprastat,
Scharfci mracne uarche, nedai mi ispaftat.
Sfitloft tuoia diuna, dai da me obafia,
Nech ta ffitloft filna chacho funce zafia.

Gospe moia mila, ia hochiu dobar bit,
Al me tamnoft fchvila i Bog mi ie fachrit.
Ne uidim uifce put, chorach mi uarluda,
U mracan padoh chut, nimam uifce chuda.
Meni triba miloft, da zbrifce uafchine,
Da podari mi chripoft, fpafi od tafchine.

Gospe moia draga, pocui moie rici,
Razbi lance uraga, dufcu mi izlici.
Prid chrizem se molim, i prid chipom tuoim,
Ctuiem te i uolim, ios fe Boga boim.
Podari mi pochoi, famo to ia hochiu,
Ofitli ziuot moi, fartcu dai ciftochiu.

Amen.

MOLITVA GOSPI ZA OZDRAVLJEN'JE DUŠE

*u versih harvacki složena,
po motivih Marka Marula Splitsanina*

Gospe moja tužna, tebe molim noćas,
Zbriši dila ružna ter podari mi spas.
Sartcem dobre majke, koje zna opraštat',
Skarši mračne varke, ne daj mi ispaštat'.
Svitlost tvoja divna, daj da me obasja,
Nek' ta svitlost silna kako sunce zasja.
Gospe moja mila, ja hoću dobar bit',
Al' me tamnost skrila i Bog mi je sakrit.
Ne vidim više put, korak mi varluda,
U mračan padoh kut, nimam više kuda.
Meni triba milost, da zbriše vašćine,
Da podari mi kripost, spasi od tašćine.

Gospe moja draga, počuj moje riči,
Razbi lance vraga, dušu mi izliči.
Prid križem se molim, i prid kipom tvojim,
Čtujem te i volim, još se Boga bojim.
Podari mi pokoj, samo to ja hoću,
Osvitli život moj, sartcu daj čistoću.

Amen.

Lutanja i traganja, Split, 2024.

„Hommage Marku Maruliću” - mural na kući Pavlović u Marmontovoj ulici u Splitu, naslikali Luka Duplančić i Ivan Svaguša po uzoru na djelo Matka Trebotića "Judita - opsada Betulije", 2024.

JUDITA KAO NAJINSPIRATIVNIJE MJESTO HRVATSKE KNJIŽEVNOSTI

Želeći da se za njegovo djelo čuje kao što se čulo i za djelo biblijske heroine, 'Judite razgovoljive' i 'Judite koja ne umire', dični je Marul svojem kumu Dujmu Balistriliću, 'parmenciru splitskomu', napisao: *Dvorno ju primite i dobrovoljno nastavite, i ka vazda hvalite dilom, tu pohvalite i ustmi jer je naučena hvaljena biti.* I doista, od *puti godišća parvo nakon tisuću i pet sati, na dvadeset i dva dni miseca aprila, Judita* je svojom jezičnom i književnom izvrsnošću bila i ostala ishodišnim i jednim od najinspirativnijih mjesta hrvatske književnosti i nacionalnog pamćenja. O tomu rječito svjedoči obilno uzdarje najrazličitija umjetničkog izražaja kojemu su Marulić i njegovo neprolazno djelo najdublji inspirativni predtekst i stvaralački kontekst. Priznajući mu osobito mjesto u svojoj književnosti kao i u nacionalnom pamćenju, hrvatski su pisci i svojim stranicama priskrbili dugo trajanje u baštini kojoj je dični Marul *časno ime i blistava zvijezda.*

Marulić je, poznato je, slavljeno i čašćen i za svoga života, ali i nakon smrti. Osobito je to bilo izražavano za obljetnicā njegova rođenja i djelā, ali i za velikih nadnevakā nacionalne historije kada su mu pripisane atribucije oca hrvatske književnosti, glasovita muža, najveće časti i dike hrvatskog imena i sl. Hrvatski genij nije birao riječi ni sredstva kojima bi se primjereno zahvalio i odužio velikanu koji je hrvatsko ime učinio slavnim, dostojnim svekolika a ne samo književnog uvažavanja. Stoga nimalo ne čudi da su rijetka imena naše umjetnosti i kulture koja se nisu odužila Marulu, njegovu imenu i historijskom djelu.

Kako bi se primjereno odužio Marulu, ali i hrvatski zaboravljivi puk podsjetio na njegovu ulogu i neprolazni značaj, Mladen Vuković je povodom petstote obljetnice Marulićeve smrti (1450.-1524.) priredio zbornik stihova u njegovu slavu. Riječ je o stihovima različita sloga i nadahnuća koje su različitim povodima, i u različita vremena, pisali brojni hrvatski pjesnici, književni i kulturni poslanici. U zborniku se tako našlo 170-ak autora i 270-ak (probranih) pjesama, pisanih latinskim i hrvatskim jezikom, na čakavskom i kajkavskom, a jedna je izvorno pisana i engleskim

jezikom. U zborniku su svoje mjesto našle i pjesničke zahvalnice, prigodnice, poslanice i pohvalnice brojnih prijatelja i štovatelja s obiju jadranskih obala, što rječito svjedoči o Marulovoj europskoj, svjetskoj slavi. U najvećem broju stihova o Maruliću i po Maruliću spominje se i grad Split sa svojim zaslužnim imenima i kulturnom zadužbinom.

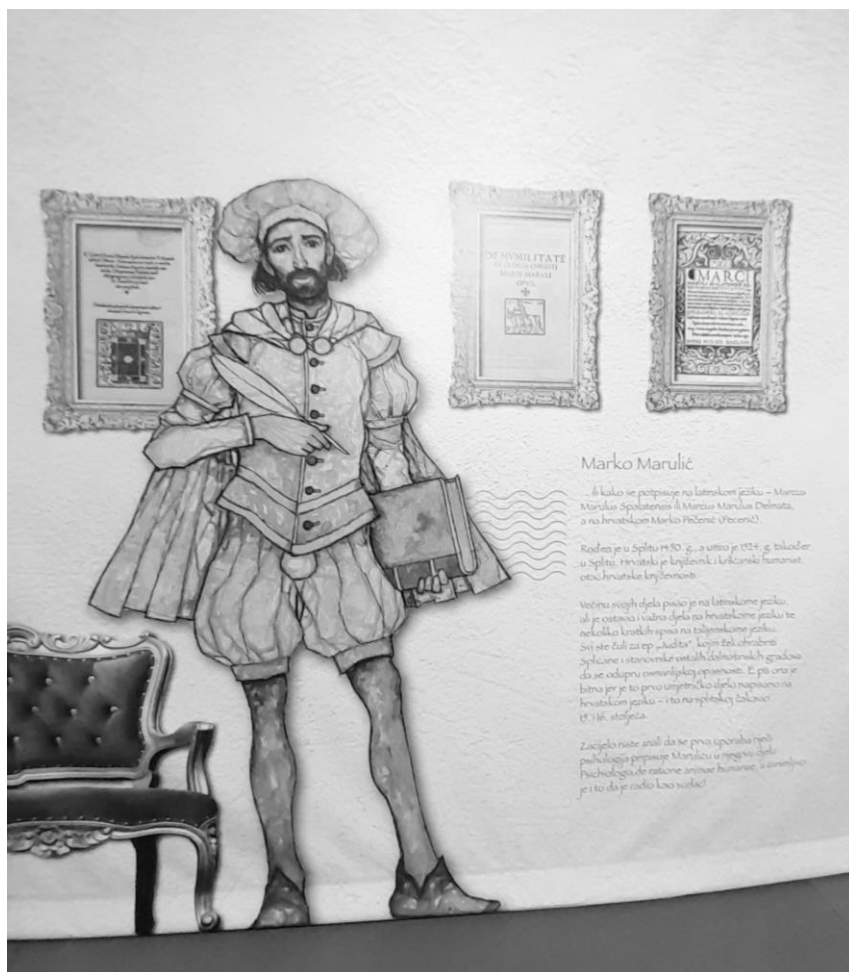
Osim što je, ne podliježući strogim kriterijima književnog sabiranja, u knjizi okupio gotovo sve rasuto pjesnički značajno štivo s Marulićem kao nadahnućem i povodom, Vuković podsjeća na zanimljiv i nepoznat podatak da je najviše marulofilskih pjesama napisao manje poznati A. Parčina, autor dijaloške poeme *Naslidovanje đavla paklenoga* s oko dvije tisuće stihova, objavljene u vlastitoj nakladi 1985., potom Ivan Puljić svojim sonetnim vijencem te Jakša Fiamengo s 11 pjesama u kojima 'dijalogizira' s velikim Tinom. Podsjećajući na riječi da je „Maruliću ispjevano toliko pjesama da bi se od njih mogla oblikovati zbirka, štoviše probranih priloga”, uz spomenute Vuković je u zbornik uvrstio i dvadesetak pjesama objavljenih prvi put. U Vukovićevu izboru, Marulić je reprezentiran (prevedenim latinskim) stihovima Jerolima Makarelića, Frane Božičevića Natalisa, Frane Martinčića, Jerolima Martinčića, Antuna Albertija, Jerolima Papalića mlađeg, Donata Paskvalića i Nikole Albertija. Marulu, 'velikom učitelju' i 'sjajnom uzoru', hrvatski *pojuć* su se odazvali pjesnici različitih poetika, stihovnih oblika i estetskog dosega: od njegovih suvremenika Petra Hektorovića i Petra Zoranića, preko brojnih autora tijekom sljedećih gotovo pet stoljeća, naših ovodobnih klasika Vesne Parun, Petra Gudelja, Tončija P. Marovića, Mirka Tomasovića, Tonka Maroevića, Luka Paljetka i niza drugih pa do najmlađeg zastupljenog Tonija Čapete...

Iako možda i ne sve, književno i pjesnički dostojno velikog imena! Poglavitito ako se navedenome dodaju i vrsni prilozi realizirani drugim umjetničkim izražajnim sredstvima i oblicima: u romanima *Pokora* Pavla Pavličića (1998.), *Judita* Mira Gavrana te povijesnom romanu *Marulov san* (2019.) Dina Milinovića; kazališnim predstavama, prikazanjima, monodramama, mjuziklima, kabaretskim slikama, glazbenim djelima, oratorijima, misama, operama, kantatama; slikarskim djelima (Josip Bifel, Josip Botteri Dini, Nastja Dadić Radić, Ljubo Ivančić, Petar Jakelić, Vlado

Jakelić, Vasilije Jordan, Rudi Labaš, Željko Lapuh, Vasko Lipovac, Ivan Lovrenčić, Jakov Pavić, Dimitrije Popović, Zdenka Pozaić, Zlatko Prica, Ivica Šiško, Mile Skračić, Matko Trebotić, Zlatan Vrkljan...), likovnim kompozicijama, ilustracijama, medaljama, plaketima, muralima...; pričama, stripu, brojnim spomenicima, spomen pločama i filmu i dr. (...) Apostrofirano u korisnom informativnom predgovoru zborniku, navedeno uokviruje portret velikog Marula i rječito reprezentira njegovu (očinsku) ulogu u hrvatskoj književnoj i nacionalnoj kulturi i pamćenju.

Sastavljen povodom 500-te obljetnice smrti Velikog Imena, ovaj zbornik zavrjeđuje pozornost svekolike nacionalne i kulturne javnosti i primjerenu materijalnu potporu za tiskanje. Držim da je to najmanje što hrvatska kultura duguje Velikanu koji se neprolaznim djelom i hrvatskim imenom i jezikom i trajno i obvezujuće upisao u svekoliku baštinu nacionalnog i europskog kulturnog i civilizacijskog zajedništva.

Prof. dr. sc. Ivan Bošković

Marko Marulić

... kako se poznajemo na latinskom jeziku – Marcus Marullus Spalatenus ili Marcus Marullus Delmata, a na hrvatskom Marko Pridemski (Vrhovni).

Rođen je u Splitu 1480. g., a umro je 1524. g. tiskar i u Splitu, Hrvatsku je književnik i krakovački humanist, otac hrvatske književnosti.

Većinu svojih djela pisao je na latinskom jeziku, ali je ostavio i važna djela na hrvatskom jeziku te nekoliko knjižkih spisa na talijanskom jeziku. Svi ste čuli za ep „Luda“, kojim želimo obraditi Spalacene i stanovnike ostalih talijanskih gradova da se odupru crkvenoj opresnosti. E pa onda je bitna jer je to prvo umjetničko djelo napisano na hrvatskom jeziku – i to na splitskoj talijanskoj 16. st. stoljeća.

Zacijelo biste arali da se prva uporaba reči psihologija pripisuje Maruliću u njegovu djelu „Psychologia de ratione animae humane, a curisq; p; et to da je nešto kao vrbica!

Hrvoje Marko Peruzović: Marko Marulić na Festivalu mediteranske knjige u Splitu, 2024.

KAZALO

MARULOVO GNJEZDILIŠTE POETSKIH MUZA.....	5
MARUL U DJELIMA DRUGIH UMJETNIČKIH MUZA.....	9

LATINSKI STIHOVI U SLAVU MARKA MARULIĆA

JEROLIM MAKARELIĆ (Mazzarelli, Mazzarello)	
Trogirskom arhiprezbiteru.....	18
FRANO BOŽIČEVIĆ NATALIS	
Iz Pisma (oko 1509.).....	19
U slavu Marulićeve <i>Davidijade</i>	19
Epitaf Marku Maruliću.....	19
Drugi epitaf	20
Kiparu koji pokušava izraditi lik Marka Marulića.....	20
FRANE MARTINČIĆ, SPLIĆANIN	
* (<i>Sjajan uzor blažena</i>).....	21
JEROLIM MARTINČIĆ, njegov brat	
Epitaf Marku Maruliću.....	21
ANTUN ALBERTI, Splićanin	
* (<i>Žalosna družba Kamena u haljama crnim</i>)	22
JEROLIM PAPALIĆ mlađi	
Pod humkom Marulić leži.....	22
DONAT PASKVALIĆ, svećenik	
Tuga za Markom Marulićem.....	23
Putnikov razgovor s Marulićem.....	23
NIKOLA ALBERTI, Splićanin	
Epitafi Marku Maruliću.....	24
Nikola Alberti čitaocu.....	24
NEPOZNATI AUTOR	
O pjesniku Maruliću	25
STIHOVI U MARULIĆEVU NA HRVATSKOM JEZIKU	
PETAR HEKTOROVIĆ	
Ribanje i ribarsko prigovaranje	28
PETAR ZORANIĆ	
Poj slavnoga Marula pastira	29
JURAJ BARAKOVIĆ	
Vila Slovinska	30
Poslanica – Odgovor Ivanu Tonkoviću (Tomku Mrnaviću).....	30
PETAR LUCIĆ	
Jedan od dva završna epigrama zbornika <i>Vartal</i>	31
JEROLIM KAVANJIN	
Bogatstvo i uboštvo.....	32

IVAN DRAŽIĆ	
Proslavljenje svetoga Dujma.....	34
IVAN KUKULJEVIĆ SAKCINSKI	
Marulić Marko.....	36
IVAN VITEZ TRNSKI	
Proslov slavi 400-godišnjice hrvatske umjetne književnosti.....	38
LJUDEVIT VARJAČIĆ	
Bijaše tamno.....	42
ĐURO ARNOLD	
Marku Maruliću.....	44
FERDO ŽIVKO MILER	
O četirstoljetnici.....	45
JURAJ KAPIC	
Za proslavu Marka Marulića u Splitu dne 3. studenoga 1901.....	48
BOŽIDAR KUKULJEVIĆ SAKCINSKI	
Rodu o Marulićevu slavlju.....	52
VICKO MIHALJEVIĆ NEURASTENICUS	
Zamami me.....	54
JOSIP MILAKOVIĆ	
Marku Maruliću.....	55
FRANJO ETEROVIĆ	
Hrvatskim pjesnicima.....	57
PETAR KUNIČIĆ	
Gradu Splitu.....	58
Prigodom podignuća spomenika Marku Maruliću u Splitu.....	60
ADALBERT KUZMANOVIĆ	
Harnost potomaka.....	62
VELIMIR DEŽELIĆ (St.)	
Marulić.....	64
KRSTO PAVLETIĆ	
U slavu Marulićeve četiristogodišnjice.....	65
ANTUN DUKIĆ	
Zahvalnica Maruliću.....	66
RIKARD KATALINIĆ JERETOV	
Priča o Marku Maruliću.....	67
O proslavi četirstoljetnice hrvatske književnosti.....	67
Marku Maruliću poslije otkrića spomenika.....	69
VILIM FILIPAŠIĆ	
Marulićev uzdah.....	70
MILAN BEGOVIĆ	
Hrvatska pjesma.....	71
VLADIMIR NAZOR	
Marulić.....	73

Pjesma naroda hrvatskoga.....	74
Hrvatska pjesma.....	75
Odgovor Marka Marulića Splićanina Petru Hektoroviću.....	75
FRANO BRANKO ANGELI RADOVANI	
Maruliću.....	76
MILAN PAVELIĆ	
Veliki učitelj naroda hrvatskoga Marko Marulić.....	77
BOŽO LOVRIĆ	
I domovina moja.....	78
RUDOLFO FRANJIN MAGJER	
Marko Marulić.....	83
LJUBOMIR WIESNER LIVADIĆ	
Marku Maruliću	84
SIBE MILIČIĆ	
Moje selo.....	85
DANKO ANGJELINOVIĆ	
Marulićev spomenik.....	86
VLADIMIR ČERINA	
Domus Marulorum	87
TIN UJEVIĆ	
Oproštaj	88
ANTE DELALLE	
Dva draga amaneta.....	89
BERISLAV ANGJELINOVIĆ	
Otaca kula.....	92
ANTE CETTINEO	
Češljugareva melopeja.....	93
Ljetna balada dvojice Marulića onoga pravog i onog I.	
Meštrovića	96
GVIDO TARTALJA	
Marko Marulić.....	98
ANTUN P. ŠKARICA	
Marku Maruliću	99
ANTUN BONIFAČIĆ	
Croatan.....	100
TON SMERDEL	
Marulić u suncu	101
Marulić	101
SREĆKO DIANA	
Sutra ćemo slaviti	102
Opaske	103
Uz tebe sam opet <i>Oproštaju</i>	104

DRAGO IVANIŠEVIĆ	
Marulu	105
VLADIMIR KOVAČIĆ	
U pohvalu Marka Marula Splitsanina	106
ANTE PARČINA	
Mediteranska poema.....	107
Naslidovanje đavla paklenoga.....	108
ŠIME VUČETIĆ	
Škakljivost jastva i hir mangupski	116
MARIN FRANIČEVIĆ	
Skonsi u ričima.....	119
NIKOLA BONIFAČIĆ ROŽIN	
Tinu Ujeviću	121
EUGEN BUKTENICA	
Doživljaju šoltanskog naroda.....	122
KRUNO QUIEN	
Marulova uvala	124
IVO CVITIĆ	
Naš Marko Marulić rođen usrid Splita	125
ZVANE ČRNJA	
Pod Marulovom ponistrom u Splitu 18. VIII. 1515.....	127
Antiladanus i Antidonatus po Marku Maruliću Splitsaninu.....	126
Dičnemu Marulu.....	129
STANISLAVA ADAMIĆ	
Marul - Tisućudevetstodevedesettreće.....	130
ŠPIRO VUKOVIĆ	
O' Dobrića, Gospe mila.....	131
VESNA PARUN	
Tih Nečujam i nečujan.....	132
RADOVAN VIDOVIĆ	
Marulov oproštaj s Tinom	135
Na Sustjepanu.....	136
MATO MARČINKO	
Pismo Europi	138
Hrvatska na križu križ	139
ROKO DOBRA	
Marku Maruliću Pečeniću	140
ZLATKO TOMIČIĆ	
Zemlja obećana	141
MATE ČAVAR	
U spomen Marulu!	143
EDO PIVČEVIĆ	
<i>The Certainties of Mr Marulić</i>	144

ANTE SAPUNAR	
Veliko ništa.....	145
PETAR GUDELJ	
Koze Marka Marulića.....	146
Imati jezik, imati zemlju.....	152
Moj vuk, moje janje	153
TONČI P. MAROVIĆ	
Trogirski triptih.....	154
Suprotiva	155
Badnjak u Getu	157
Opitinâ cilj pripilan - Marin, Marul	158
BORISLAV ARAPOVIĆ	
U uersih haruacchi slosena	159
VLADIMIR PAVLOVIĆ	
Poslanica.....	160
RADOMIR VENTURIN	
Samotvorbe	161
PAVAO DESPOT	
Split u zagrljaju – XV. Magistrale	163
IVAN GRUBIŠIĆ	
Svečana pjesma Hrvatske akademske udruge.....	164
TIN KOLUMBIĆ	
Moj harvoski	165
Ti si uzrok naše slave	166
MARKO GRČIĆ	
Posljednji Marulićev monolog	167
LAZAR JOVANOVIĆ	
Božansko poslanje.....	168
MLADEN KUŠEC	
Marko Marulić.....	169
TATJANA MASIMOVIĆ	
2001.	170
MIRO ROM	
Materina rič.....	171
MATO SUŠAC	
Colloquia Maruliana.....	172
Plavca se vratila kući	173
MIRKO TOMASOVIĆ	
Marulićev ljetopis I. – VI.....	174
Marulićev ljetopis VII. – X.....	175
JOSIP ĆOSIĆ AGRAMER	
"Judite" ne umiru	181

PAJO KANIŽAJ	
Europski paradoks	182
ANTE STAMAĆ	
Na međunarodnom skupu pisaca.....	183
Ulomak iz Marulića	183
Sirventes.....	184
PETKO VOJNIĆ PURČAR	
Najdalje najdublje dno	185
IGOR ZIDIĆ	
Judita razgovorljiva.....	186
Judita.....	186
Judita i zvijezde.....	186
MARKO BITANGA	
Neka Bog te čuva.....	187
TONKO MAROEVIĆ	
Svečana pjesma.....	188
Prolog u čast stogodišnjice Hrvatske općine u Splitu	189
Oloferna glava svarhu Judite govori.....	190
Stihom na akrostih	191
* (<i>Kad svršilo je slavlje Marulovo</i>).....	192
NEVENKA NEKIĆ	
Marulu našem.....	193
NADA POMPER-GULIJA	
Marko Marulić među neboderima u ponosu otac hrvatskih pismena.....	194
ERNEST FIŠER	
Ono neizrecivo, šutnja.....	195
Zlatna formula ča-kaj-što.....	196
DUŠKO GEIĆ	
Tratamenat 1991.	197
LUKO PALJETAK	
Gosparu Marku Marvlu Splitjaninu	198
Tonku za <i>Juditu</i>	200
NIKOLA TADIĆ	
Šolta.....	201
BORBEN VLADOVIĆ	
Vijesti iz Europe.....	202
DRAGO ČONDRIĆ	
Oluja.....	203
IVAN KORDIĆ	
Dok ti nestaje zraka.....	205
ANTE MATIĆ LIB	
Govorio sam sestri Juditi	206

ZORA BIRIMIŠA	
Grad i ja	207
JAKŠA FIAMENGO	
Marulićev grob Juditi.....	208
Proljetne karmine.....	209
Aspalathos fecit	210
Ruka iz relikvijara	211
Marul 555.....	211
Gramatikom plovi brod	212
Korabljica	212
Siesta	213
Marjanu.....	213
Za reći rič pravu!	214
Onaj zid kraj parka	214
ANTE ŽUŽUL MARINOVIĆ	
Đak ispred crkve svetoga Duje	215
Marul - Gospodar poezije	216
MIRKO ANIĆ	
Pogled s Marjana.....	217
TOMISLAV MARIJAN BILOŠNIĆ	
U oknu tvog prozora.....	218
DUNJA KALILIĆ	
Najlipji jazik.....	219
MIROSLAV LUKETIN SARAJČEV	
O Marule	220
VEDRAN MATOŠIĆ	
MARUL: U novi svit ja odlazin.....	221
Judita.....	221
TOMA NIGER: DE MARULO - Kad umre pjesnik.....	222
500 je godina prošlo	223
ZVONIMIR PENOVIĆ	
Iz nas sve istrest vaja u dice naše sarca.....	224
MILORAD STOJEVIĆ	
Rano poslijepodne na Bribiru, kod Stojevića	226
Lipotica i lektor.....	227
Marulovo uho	228
IVAN ŠAROLIĆ	
Onako kako se je molio Marko Marulić.....	229
Pred spomenikom Marulića	229
IVAN UJEVIĆ	
Split, moje stoljeće u meni... ..	230
Tek slovo slovi spomen	230
Marulov grob	231

LUJO MEDVIDOVIĆ	
Čemu?	232
Utoka.....	233
Pogled ispućenih opanak.....	233
MILE PEŠORDA	
Baščanska ploča, poema.....	234
DRAGO ŠTAMBUK	
Marul po japansku.....	235
Medijaca zemojn, visokin čelon hodi.....	235
MILJENKO BULJAC	
Plavcom tvojom plovimo	237
MILJENKO GALIĆ	
In situ.....	239
BOŽICA JELUŠIĆ	
Poslanica Marku Maruliću.....	240
ZVONKO KOVAČ	
Jali žale ljubve il zbog taštih djeda.....	241
ANĐELKO NOVAKOVIĆ	
Dok Zagreb čeka proljeće	242
MIĆO ZANINOVIĆ	
Pofálnica Meštru Mârku Mârulu	243
VINKO BREŠIĆ	
Šenoa.....	244
Pesme štočakajske - Marul.....	245
NEVENKA KOVAČEVIĆ	
U Splitu.....	246
PAŠKO MELVAN	
Tvoje misli.....	247
PETAR OPAČIĆ	
Sarcem splamil.....	248
Sonet pribižisća pokorna.....	248
V svoj jazik.....	249
Slavić	250
Marulo	250
Užežina Mandaljina	251
DANICA BARTULOVIĆ	
Sjaj ljudskog genija.....	252
Zauvik Marul.....	253
Galebov klik	254
Vjerni svom rodu	255
Tvoje Judite.....	256
IVAN GRLJUŠIĆ	
Hrvatska pisan	257

NIKŠA KRPETIĆ	
Križa vire šervo.....	259
FABIJAN LOVRIĆ	
Marcus Marulus tuus.....	250
Marcus Marulus tuus II.	261
SVEN ADAM EWIN	
Mom dragom ocu	262
Judita i Holoferno, Eros i Thanatos.....	263
Oproštaj od Tina Ujevića.....	263
Marule, odoh na pivo.....	264
Povratak u budućnost.....	265
DRAŽEN KATUNARIĆ	
Judita.....	266
ANTUN MILOVAN	
Marulu, prvomu poetu.....	267
SEAD MUHAMEDAGIĆ	
Pjev davnine.....	268
IVICA GLOGOŠKI	
Marulovim tragom.....	269
IVAN PULJIĆ	
Skužaj veliki Marule.....	270
Velikom Marulu (sonetni vijenac)	271
PETAR FRADELIĆ	
Naplavine	278
ANĐELKA KORČULANIĆ	
Splitu	279
Spomen Maruliću	280
TOMISLAV MILOHANIĆ	
Marul incognito u Puli.....	281
IGOR DIVKOVIĆ	
Fritulice su za Marula.....	282
DANKO IVŠINOVIĆ	
Kurikulum.....	283
PETAR VULIĆ	
Split, večernja ruža.....	284
ANTUN LUČIĆ	
Molitva tvorcu za spas	285
Naušnice uvik na vrime	286
MLADEN VUKOVIĆ	
Krnjavi sonet suprotiva ridikula.....	287
Juda i Judita	287
Marulologu Tomasoviću	288
Zavjet ocu književnosti.....	288

In pivo veritas.....	288
Novakovićev pronalazak.....	288
Uz Marulov Latinski rječnik	288
Za dva Marka - Polu i Marulu.....	289
VINKO PAVIĆ	
Ime na nebu i na zemlji.....	290
MILOŠ ĐURĐEVIĆ	
U zrcalu	292
ZORAN ANTE JURIŠIĆ	
Marulu	293
Riječ hrvatska.....	294
ROBERT BACALJA	
S Marulićem sam sletio.....	295
Marule tebi pojuć	297
NAĐAN DUMANIĆ	
Ćaća riči naše	298
JAGODA JURIĆ	
Pred Marulovim kipom.....	299
MARINA KLJAJO-RADIĆ	
Odabrana.....	301
NIKOLA ŠIMIĆ TONIN	
Marko Marulić.....	303
IVICA ŠUŠIĆ	
Što govore brončana usta	304
Inokacija	304
MARIO BILIĆ	
Trule jabuke	305
SNJEŽANA LOVRIĆ	
Haiku stihovi o Maruliću.....	306
ANTE NADOMIR TADIĆ ŠUTRA	
Zvižje bura	307
Zviždi bura.....	307
'vod je Marul rojen	308
MILJENKA KOŠTRO	
Marko Marulić.....	309
PREDRAG LUCIĆ	
Maruki Marulami - Judita u japanskom prepjevu.....	310
DRAGICA ZELJKO SELAK	
Traži se vira u Isukrsta	312
MARINA ČAPALIJA	
Marulu	314
SINIŠA KEKEZ	
Pismo ćaći rvacke književnosti	315

MARITO MIHOVIL LETICA	
* (<i>Vrle Judite mač</i>).....	316
SONJA DELIMAR	
Kao da pišem njemu	317
OKP – Još jedna varijanta	317
Ako nas vjetrovi otpušu	318
ANITA MARTINAC	
Riječi pod prstima.....	319
ANDRIJANA GRGIČEVIĆ	
Marul i Judita	320
MATEJ ŠKARICA	
Zapis između' pianina i mora	322
BRANKA MLINAR	
Marulu	324
Zdravi bili, šjor Marule	324
Marulov cimpirot	325
Judita lanterna.....	326
MARIJAN KNEZOVIĆ	
Marulićeva snaga	327
TONI ČAPETA	
Molitua Gospi za ozdrauglenie dufce.....	328
Molitva Gospi za ozdravljen'je duše.....	329
JUDITA KAO NAJINSPIRATIVNIJE MJESTO HRVATSKE KNJIŽEVNOSTI (Ivan Bošković)	331

Knjiga je objavljena uz potporu Grada Splita.

